

TISKOVINA

Poštšina plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 3,60 EUR

leto: XLVII | april 2015 | številka: 4

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

Listnica uredništva Uspešni na sejmu Dom

Marta Krejan Čokl, prof.

Spremembe so edina stalnica v naših življenjih; stvari se spreminjajo, ene izginjajo, pojavljajo se nove, slabih se radi čim prej otresemo, dobre obdržimo. Kaj je dobro in kaj ni, navadno spoznamo na podlagi izkušenj, pa naj gre za osebne ali za službene stvari. Pri vsem, kar pa želimo ohraniti, se moramo zavedati, da je potreben tudi napredek, korak s časom. Raznovrstni sejmi so zagotovo priljubljene prireditve, ki se ohranjajo že leta in leta, čeprav imamo dandanes zaradi medmrežja in lažje dostopnosti raznih ponudnikov precej enostavnejše načine

zbiranja in primerjanja ponudb. Njihova organizacija se sicer spreminja in prilagaja potrebam ponudnikov in kupcev, cilji pa še vedno ostajajo isti: razstavljanje in prodaja blaga in uslug, pri čemer lahko stranke ponudbe primerjajo in si ustvarijo pregled tržišča, razstavljajočim pa so pri tem pomembni neposredni stiki s strankami, prepoznavnost, izmenjava informacij in seveda tudi dobiček. Prvotno so bili sejmi namenjeni neposrednemu trženju, zdaj pa imajo predvsem funkcijo informiranja in pripomorejo k transparentnosti trga.

Sejemski način predstavitve je blizu tudi Gozdnemu gospodarstvu in podjetjem, povezanim z njim, zato vsako leto sodelujemo na sejmu Dom v Ljubljani. Sredi marca letos smo tam predstavljali Lesoteko hiše in Lesoteko Good LIFE. Verjamemo namreč, da je sodelovanje na sejmu eden od boljših načinov povezovanja z ljudmi in predstavljanja podjetja in produktov, saj morebitne stranke lahko vidijo razstavljene vzorce, se pogovorijo z nami, na licu mesta primerjajo ponudbe, dobijo odgovore na svoja vprašanja in ne nazadnje: stisk roke ima še vedno močan simbolični in vrednostni pomen.

Na sejmu smo se bolj podrobno ali bolj na splošno pogovarjali in dogovarjali z več kot tisoč obiskovalci, ki jih zanima lesena gradnja. Predvsem ponudba Lesoteke Good LIFE, ki se je letos predstavila premierno, je požela veliko zanimanja, revija *Delo in dom* pa je naše male vrtno objekte uvrstila celo v uredniški izbor najbolj zanimivih novosti sejma Dom 2015.

Obiskovalci so se seznanili tudi s projektom, pri katerem sodelujemo s fakulteto za arhitekturo.

Lesoteka hiše in Lesoteka Good LIFE na sejmu Dom 2015

Tamil Lauko, izr. prof., mag. Tadej Glažar, univ. dipl. inž. arh., in asist. Vid De Gleria, univ. dipl. inž. arh.

Tudi letos smo se od 10. do 15. marca predstavljali na ljubljanskem sejmu Dom. Razstavni prostor smo oblikovali v duhu "Sodobno je leseno", na njem pa se je Lesoteka hišam prvič pridružilo hčerinsko podjetje Lesoteka Good LIFE in predstavilo popolnoma nov program modernih malih lesenih objektov: vrtna hiška, vrtna lopa, letna kuhinja, soba za goste ali vrtni kotiček za ustvarjanje. Vrtne hiške Lesoteka Good LIFE smo razvili za vse, ki iščete sodoben in kakovosten mali leseni objekt, ki bo stal ob vaši hiši, na vašem vrtu, v vinogradu ali pa na morju. Pripravili smo program, ki ga sestavljajo vrtno hišice različnih oblik in velikosti. V prihodnosti bomo program redno dopolnjevali in osveževali. Na voljo tudi z ogromno dodatne opreme. Več na strani www.lesoteka-goodlife.com.

Poleg obstoječih tipskih hiš in načinov gradnje smo se Lesoteka hiše predstavili z dvema novostma v naši ponudbi. Prva so nove tipske hiše F-A, ki smo jih pripravili z namenom ponuditi hiše ravno pravnih velikosti, med njimi tudi takšne, ki rastejo z vami. Predstavljajo nov program "Ravno prav velikih" montažnih masivnih lesenih hiš, ki smo jih pripravili skupaj s Fakulteto za arhitekturo. Pod vodstvom izr. prof. mag. Tadeja Glažarja in asist. Vida De Glerie je pet mladih študentov arhitekture Klavdija Laknar, Žan Kobal, Nadja Krašovec, Sandra Lakner in Leonard Krišto pripravilo pet idejnih zasnov, ki smo jih uvrstili med naše tipske projekte in bodo kmalu vidni na naši spletni strani. Izhodišče za ustvarjanje je bila enodružinska hiša z 80 do 100 m² uporabnih površin. Tako smo dobili ravno prav velike, cenovno dostopnejše enodružinske hiše z učinkovito razporejenimi prostori in k uporabniku usmerjenimi tlorisi. Velika zahvala gre na tem mestu Alešu Ruprehtu, univ. dipl. inž. arh., ki je s profesionalnim pristopom in odličnim renderiranjem ter 3D-modeliranjem vse idejne zasnove vizualiziral.

Druga predstavljena hiša je Lesoteka POD 158, delo arhitekta Klemna Podjeda, univ. dipl. inž. arh., ki se je hiše POD 158 lotil od znotraj navzven. Izhajal je iz notranjih form in funkcionalnosti, hišo pa zasnoval kot objekt s sredinsko umeščenimi servisnimi prostori. Tudi o tej hiši si boste vse in več lahko prebrali na spletni strani www.lesoteka-hise.si.

Pogovor s poslovnimi partnerji

Slike projektov študentov

Novi tipski modeli

Na sejmu in hkrati tudi na spletni strani smo predstavili povsem novo linijo tipskih hiš. Odlikujejo jih "ravno pravšnja" velikost, idealna razporeditev prostorov in seveda masivna lesena gradnja. Mednje smo uvrstili tudi model, ki raste z vami. Modularna gradnja namreč omogoča, da hiša z vami in vašo družino raste tako, da ji po potrebi dodajate ali odvezimate prostore, ob tem da je nadgradnja hitra in nemoteča. Več na spletni strani www.lesoteka-hise.si.

Učinkovitost uporabnih površin

Uporaba lesa pri gradnji je bila v Sloveniji že od nekdaj tradicija, ki pa smo jo danes žal že skoraj pozabili. Naši gozdovi tako čuvajo skrit potencial lesa, ki čaka na ponovno odkritje.

Les predstavlja material prihodnosti, ki je človeku prijazen, ustvarja optimalno bivanjsko klimo in je CO₂-nevtralen. Uporaba lesa v sodobni stanovanjski gradnji pripomore k znatnemu zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov v okolje in zmanjša ogljični odtis posameznika. Z razvojem novih tehnologij gradnje in novih inovativnih konstrukcijskih sistemov postaja les vse bolj pomemben material, ki skoraj nima več omejitev pri gradnji. Uporaba lesa v gradnji je tako edini logični korak v prihodnosti, ki ga moramo

narediti, da pripomoremo k trajnostnemu razvoju našega bivanjskega okolja.

Sodobno trajnostno razmišljanje ima več plasti, od uporabe trajnostnih, okolju prijaznih materialov, vgradnje sodobnih tehnologij do kvalitetne tlorisne zasnove. "Prostornost hiše" se ne meri samo z njeno površino, ampak predvsem z njeno uporabnostjo. Pristop, ki smo ga pri projektiranju naših lesenih hiš zasledovali, temelji na izhodišču, da se z uporabo sodobnih tehnologij, naravnih materialov in funkcionalnih tlorisnih zasnov pridobi zračen in prijeten dom, primeren za bivanje sodobne družine. Z uporabo velikih steklenih površin je omogočeno povezovanje notranjega in zunanega prostora. Pri projektiranju bivalnega dela smo zasledovali možnost združevanja kuhinje, jedilnice in dnevnega prostora v en sam funkcionalen prostor. Zaradi minimalnih hodnikov smo pridobili več uporabne bivalne površine. Spalnice so praktične in z veliko dnevne svetlobe.

Na leseno hišo gledamo kot na živ organizem, ki se prilagaja svojemu uporabniku. Ker včasih zmanjka prostora, lahko naša lesena hiša raste s potrebami svojih uporabnikov. Vsak objekt je zasnovan tako, da ima možnost dograditve, razširitve ali nadzidave. Tako imenovana "rastoča hiša" se skozi svoj življenjski cikel lahko prilagaja potrebam

Modeli hiš

Mi smo za les!

uporabnika na način, da je bivanje v domu kar najmanj moteno. Lesene hiše so zasnovane tako, da je "razširitev doma" možno izvesti enostavno, hitro in brez nevšečnosti, saj je vsak objekt vnaprej projektiran za širitev, kar ob takšni odločitvi omogoči hitro in cenovno ugodno nadgradnjo vašega doma.

Lesoteka Good LIFE

V Lesoteki hiše mislimo na vse. Na izkop temeljev, postavitev hiše in ne nazadnje na ureditev okolice hiše. Prav zato smo v letu 2014 razvili popolnoma nov program vrtnih hišic, ki jih ponujamo pod blagovno znamko Lesoteka Good LIFE.

Velik poudarek smo namenili oblikovanju in funkcionalnosti, ter tako dobili hiške, ki se podajo različnim okoljem in objektom, tako modernim, kot bolj tradicionalnim. Na voljo so v nekaj modelih, mnogih različnih zunanjih obdelavah ter z veliko dodatne opreme. Za začetek vam ponujamo objekte, ki lahko služijo kot vrtna lopa, vrtna soba, soba za goste, kotiček za prosti čas, lopa z drvarnico, letna kuhinja ali kot želite sami.

Obiščite spletno stran in si oglejte Lesoteka Good LIFE vrtno hiško.

Predstavitev projektov študentom

Leseni škrat

Vrtec Šmartno pri Slovenj Gradcu

Saša Šuhel, dipl. inž. grad.

Gradnja talne plošče na lokaciji ob obstoječem vrtcu Šmartno pri Slovenj Gradcu.

Končno smo tudi na Koroškem, v deželi gozdov, dočakali gradnjo prvega lesenega vrtca s prijaznim imenom Leseni škrat v kraju Šmartno pri Slovenj Gradcu. To, kar je v sosednji Avstriji stalnica in ne vprašanje, je kvaliteta bivanja otrok. Zakaj? Raziskave, ki so jih izvedli pred leti, dokazujejo, da je v vzgojno izobraževalnih objektih, zgrajenih iz lesa, manj stresa, agresivnosti, večja pripravljenost za učenje, boljša koncentracija, počutje, manjša izčrpanost. Z medicinskega vidika

Tablo, ki napoveduje gradnjo novega vrtca Šmartno, so ilustrirali otroci šmarškega vrtca.

les kot gradbeni material pozitivno učinkuje na zdravje in počutje ljudi.

Vrtec Leseni škrat bo z izjemo armiranobetonske talne plošče v celoti zgrajen iz lesa. Za doseganje zahtev pravilnikov o vzgojno-varstvenih zavodih pa bodo uporabljeni tudi ostali naravni materiali oz. materiali, ki ne vsebujejo škodljivih primesi ter so okolju prijazni. Investicijo financira in gradi Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d. Leseni konstrukcijski del objekta vključno z izvedbo lesene fasade bo izvajalo podjetje Lesoteka hiše.

Oživitev gozdno-lesne proizvodne verige na Koroškem

Lesni center Koroške – Center LIGNA

Mag. Luka Zajec

Na Koroškem se srečujemo z lesom tako rekoč od zibelke do groba. Povezanost z lesom nam kažejo tudi naši priimki: Žagar, Tišler, Kolar itd. Gospodarska podoba Koroške se je skozi stoletja spreminjala, a kot pomembna stalnica je ostal gozd oziroma les, ki je z razvojem prometnih povezav vse bolj pridobival pomen in vrednost. Zgodovinsko se je velik del gospodarskih dejavnosti navezoval na les: oglarstvo, glažutarstvo pa tudi pomemben del prevoznitstva je bil vezan na les (flosarji, furmani). Velik vpliv je imela dejavnost na policentrično poselitev (celki), na ohranitev kulturne dediščine in tudi na izvirno graditeljstvo z lesom (npr. kozolci, kašče).

Gozd je na Koroškem najpomembnejši krajinski element, saj pokriva več kot 68 % površine (714 km²) in je visoko nad slovenskim povprečjem gozdnatosti (58,4 %). Gospodarsko najpomembnejša drevesna vrsta je smreka s kar 69% deležem v drevesni sestavi, sledi ji bukev z 11 %. Gozdarstvo in lesna predelava sta bili v preteklosti pomembni gospodarski panogi na Koroškem, ki sta zaposlovali veliko ljudi na podeželju.

Koroška regija po velikosti in številu prebivalstva sodi med manjše slovenske regije s 5,1 % celotne površine in 3,5 % slovenske populacije. Leži v severnem delu Slovenije in na severnem delu regije meji v dolžini 100 km na Avstrijo. Geografsko podobo regije ustvarjajo gozdno hribovje in tri rečne doline: Dravska, Mežiška in Mislinjska. Sestavlja jo 12 občin. Prometno je žal še vedno težko dostopna in slabo povezana s središčem države.

Pomembnost gozdarstva in visoka vrednost hlodovine se izkazuje tudi na tradicionalni Licitaciji vrednejših lesnih sortimentov v Slovenj Gradcu, ki jo prireja Zveza društev lastnikov gozdov v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije. Najvišje cene presegajo 8.000 EUR za kubični meter gorskega javorja ("ptičji" javor, "rebraš") oz. več kot tisoč

evrov za kubični meter lesa smreke. Les s Koroške najde kupce za nadaljnjo predelavo v najvrednejše lesene izdelke širom po Evropi in Severni Ameriki.

Glas o kvalitetnem koroškem lesu je že v preteklosti segel v deveto vas. Tega se je zavedal že svetovno znani izdelovalec godalnih inštrumentov Italijan Antonio Stradivari, ki je pridobival les smreke tudi na širšem področju Strojne nad Ravnami na Koroškem. Stradivarijeve mojstrovine, predvsem violine, danes presegajo vrednost milijon evrov.

Izvoz hlodovine in delovnih mest

Slovenija je za Finsko in Švedsko tretja najbolj gozdnata država EU, kjer letno priraste več kot 9 milijonov m³ lesa. Zaradi neurejene in celo prekinjene gozdno-lesne predelovalne verige slovenskega lesa ne izkoriščamo v zadostni meri, slovenski les izvažamo, hkrati pa domača lesnopredelovalna panoga propada.

Primeri dobre prakse kažejo, da se v ustrezno urejeni verigi vrednost kubičnega metra (m³) lesa od gozda do prodanega končnega lesenega izdelka ali stavbe na trgu poveča tudi za 100-krat oz. tudi več, če je les uporabljen za izdelke visoke tehnologije. V dobro urejenih gozdno-lesnih sektorjih gospodarsko razvitejših držav vsakih 100 m³ predelanega lesa

predstavlja eno novo delovno mesto.

S splošnim propadanjem lesne industrije v Sloveniji je slovenski nepredelan les (hlodovina) našel kupce preko državnih meja. Kar 70 % celotnega letnega poseka lesa, primerne za razrez, se izvozi v druge evropske države. Z izvozom nepredelanega lesa na tuje trge izvažamo tudi veliko delovnih mest, ki bi ob urejenih razmerah znotraj gozdno-lesne predelovalne verige ostala v regiji.

Da Koroška in z njo celotna Slovenija ne bi postali le t. i. "lesni njivi" za Evropo, iz katerih se kvaliteten les le izvažal, hkrati pa se izvažal veliko delovnih mest, so nujne korenite spremembe.

V trenutnih razmerah, kjer posamezni predelovalci lesa iz regije samostojno nastopajo na globalnem trgu in se borijo za preživetje, se po nepotrebnem namensko uničujejo in zmanjšujejo lastno vrednost. Končni rezultat je neobhoden in ne bo prinesel zadovoljstva prav nobenemu predelovalcu lesa v regiji. Le ob zavedanju "majhnosti" posameznega predelovalca lesa v regiji v primerjavi z globalnim trgom lahko vidimo rešitev, ta pa nam leži na dlani. Ukrepati je treba premišljeno in povezovalno. Le ob skupnem nastopu predelovalcev lesa iz regije na globalnem trgu bomo lahko konkurenčnejši. Lesu pa moramo znati dodati lastno znanje, inovativen razvoj in možnost predelave v regiji.

Z vzpostavitvijo skupnega Regijskega centra za vrednostno verigo lesa – Center Ligna (lat. ligna = les) – bomo lesu v regiji dodali vrednost in ustvarili nova delovna mesta.

Center Ligna bo združeval vse zainteresirane predelovalce lesa v regiji in bo predstavljal "vhodna vrata" regije za področje predelave in uporabe lesa ter trženja lesenih izdelkov, kjer bo kupec/interesent dobil vse potrebne informacije o vseh lesnopredelovalnih podjetjih v regiji na enem mestu. Center Ligna bo nadgradil že obstoječe nosilce lesnopredelovalne dejavnosti v regiji in jih povezal v celotno gozdno-lesno vrednostno verigo.

Postavitev Centra Ligna načrtujemo v geografskem središču Koroške v občini Dravograd, v obrtni coni Otiški Vrh, na stičišču treh dolin. Na razpolago je več kot 20 ha proizvodnih prostorov, primernih za predelavo lesa, kjer so prisotna že (še) posamezna podjetja, ki se ukvarjajo s predelavo lesa na različnih stopnjah predelave. Območje je transportno zelo dobro povezano z ostalimi regijami, saj vsebuje že obstoječ industrijski železniški tir in ugodno cestno povezavo.

V Centru Ligna načrtujemo

vzpostavitev skupnega regijskega Poslovnega inkubatorja za les z demonstracijskim razstavnim prostorom (show room) za promocijo celovite gozdno-lesne predelave in vseh najboljših lesenih izdelkov ter na les vezanih izdelkov (kovinska industrija, gradbeništvo, arhitektura, dizajn itd.), vzpostavitev "informacijske točke regije za les" s strokovnim osebjem za potencialne kupce in predelovalce lesa, kjer bodo zagotovljene strokovna podpora in vse potrebne informacije o uporabi in predelavi lesa v regiji na enem mestu, razstveni prostor pa bo zagotavljal tudi "virtualna vrata" preko spleta za lažje osveščanje in obveščanje končnih uporabnikov o ponudbi lesenih izdelkov oz. storitev v regiji. Načrtujemo vzpostavitev multimedijskega izobraževalnega centra za področje uporabe in predelave lesa za hitrejši prenos znanja (npr. gradnje z lesom, izobraževanje kupcev, proizvajalcev, tržnikov, vzgajanje mladih, prihodnjih rodov itd.), vzpostavitev učinkovite pomoči podjetjem pri trženju in skupnem

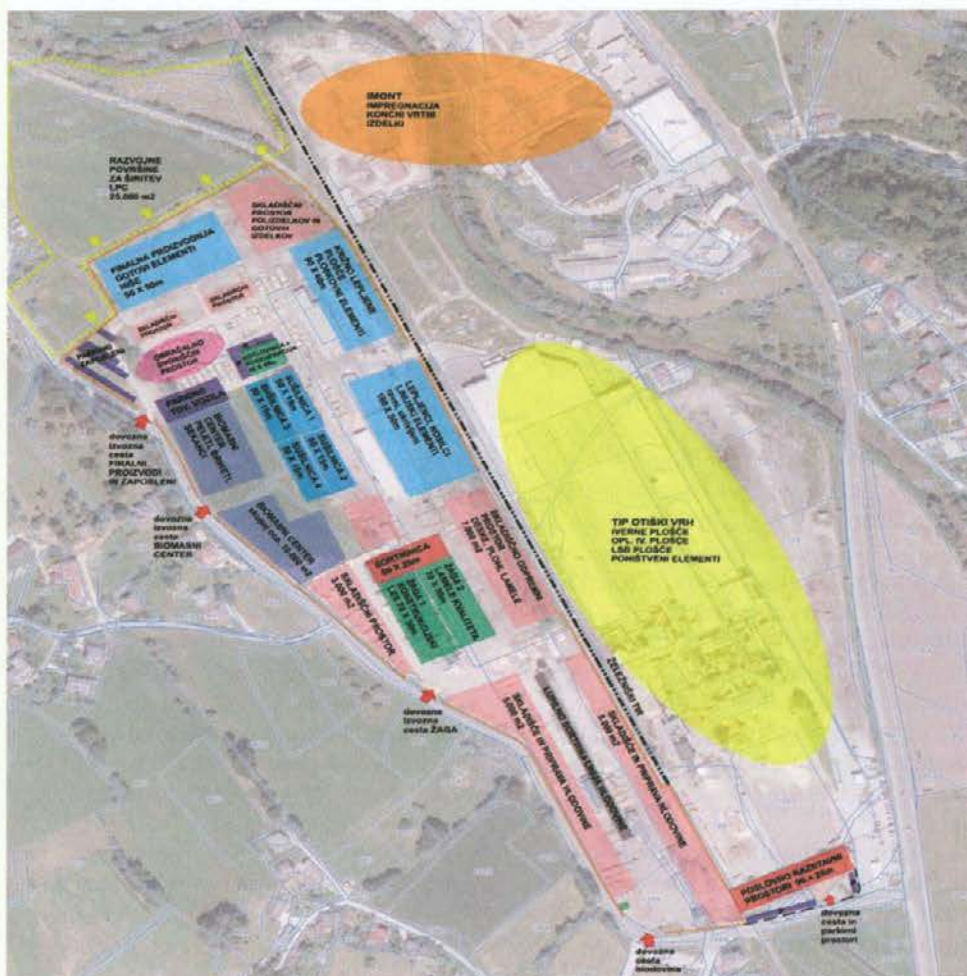
nastopu na tujih trgih, iskanje novih tržnih poti in povezav, promocijo gozdno-lesne predelave in razvoj skupne identitete vseh ključnih nosilcev dejavnosti v regiji, vzpostavitev skupnega razvoja za podjetja, ki nimajo lastnih razvojnih oddelkov, za razvoj novih izdelkov/storitev, povezovanje z izobraževalnimi inštitucijami in univerzami za hitrejši prenos akademskega znanja v gospodarstvo regije, oddajanje industrijskega prostora v najem nosilec lesne predelave iz regije po tržno sprejemljivi ceni (možnost kasnejšega odkupa zemljišča), postavitve energetske postaje na kogeneracijo (soproizvodnja električne in toplotne energije) iz lesnih ostankov, zelenih sekancev in lubja za zagotovitev potreb po toplotni in električni energiji v območju in vzpostavitev predelave lesa v polizdelke in končne izdelke (konstrukcijski les, konstrukcijski sistem PSILOS, križno spojeni les, modularne lesene stene, MHM, KKK Wood, biogoriva).

V sklopu celovite predelave lesa v regiji načrtujemo skladen nadaljnji razvoj

LESNO PREDELOVALNI CENTER KOROŠKE

(skupaj 25 ha proizvodno - poslovnih površin)

varianta: Obstoječe stanje - finalizacija razvita proti SEVERU (8.8 ha)

Shematski prikaz veznih členov Regijskega centra za vrednostno verigo lesa – Center Ligna

obstoječih nosilcev predelave lesa po celotni regiji v vseh treh dolinah. Projekt Ligna je regijski projekt za ponovno ožvitev lesno-predelovalne verige širom po Koroški in bo spodbujal povezovanje vseh zainteresiranih predelovalcev lesa iz regije ter jim nudil pomoč pri trženju in skupnem nastopu na tujih trgih. Center Ligna bo povezan z bodočo organizacijo gospodarjenja z državnimi gozdovi.

Za celovito rabo lesa in uporabo lesnih ostankov in lesa slabše kakovosti načrtujemo tudi vzpostavitev Biomasnega logističnega centra v Radljah ob Dravi za spodbujanje rabe lokalno dosegljivih energentov in njihovo predelavo v biogoriva (drva, lesni sekanci, lesni peleti in sintezni lesni plin) po zajamčeni kakovosti in ceni.

Izobraževanje

Večja koncentracija raziskovalno-razvojne opreme in usposobljen kader sta v regiji (Razvojni center koroškega gospodarstva, Visoka šola za tehnologijo polimerov, Srednja lesarska šola) že prisotna. Treba je le nadgraditi že obstoječa razvojno-raziskovalna jedra ter jih dodatno dopolniti z raziskovalno opremo, ki jo bodo potrebovala podjetja v prihodnje. Načrtujemo tudi vzpostavitev sodobnih učnih programov, ki bodo nudili zadostno znanje na področju celovite rabe lesa (gradnja z lesom, dizajn, pravilna uporaba obnovljivih virov energije, itd.) za izobraževanje ustreznega strokovnega kadra za prihodnje potrebe regije po kvalificirani delovni sili.

Namen projekta je združitev obstoječih trenutno nepovezanih nosilcev gozdno-lesne verige na Koroškem in spodbuditev novih, inovativnih in izobraženih

posameznikov, ki bodo znali združiti moči in znanje ter našemu naravnemu bogastvu – lesu dati priložnost, da nam pomaga izboljšati naše poslovno in bivalno okolje.

Center Ligna bo postal povezovalni člen med lastniki gozdov, predelovalci lesa, številnimi strokovnjaki na različnih področjih z jasno vizijo in cilji. Povezana gozdno-lesna vrednostna veriga bo zagotovila 150 novih delovnih mest na lokaciji v Otiškem Vrhu ter skupno 400 novih "zelenih" delovnih mest v regiji.

Predlagani model združevanja vseh predelovalcev gozdno-lesne verige v regiji je možno razširiti še na druge regije v Sloveniji, ki izkazujejo interes po razvoju gozdno-lesne vrednostne verige. Po Sloveniji se že načrtuje vzpostavitev več novih lesnopredelovalnih centrov (Lesni center Dolenjske – Kočevje, LC Šentrupert, LC Gomilsko, LC Radovljica in Bohinj, LC Idrija, LC Tolmin), ki pa si med seboj ne bodo konkurirali, saj so načrtovani za predelavo drugačnih drevesnih vrst z drugačno tehnologijo in z drugačnimi končnimi izdelki, kot jih načrtujemo v Centru Ligna.

Kot podlaga za pripravo regijskega projekta za ožvitev gozdno-lesne vrednostne verige je bil izdan sklep sveta koroške regije (vsi župani koroške regije), ki je na svoji 6. redni seji, dne 13. 6. 2013, obravnaval predlog ponovne oživitve gozdno-lesne predelave na Koroškem. Svet koroške regije je Regionalni razvojni agenciji Koroške (RRA Koroška) naložil pripravo temeljnega dokumenta za ožvitev gozdno-lesne predelave na Koroškem. Nastal je operativni dokument z naslovom "Strateški načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne

predelovalne verige na Koroškem," pri katerem je sodelovalo veliko strokovnjakov z različnih področij gospodarstva, izobraževanja, javne gozdarske službe, lastnikov gozdov in predstavnikov lokalnih skupnosti. Strateški načrt je bil sprejet na 4. redni seji sveta koroške regije (vseh 12 koroških občin) 4. 4. 2014.

Strateški načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne predelovalne verige na Koroškem je popolnoma usklajen s pomembnejšimi strateškimi dokumenti, ki so bili/bodo sprejeti na Vladi RS, to so: Strategija razvoja Slovenije 2014–2020, Slovenska industrijska politika (SIP) 2014–2020, Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne predelovalne verige v Sloveniji 2013–2020, Koalicijska pogodba o delovanju v Vladi RS za mandat 2014–2018, Strategija razvoja slovenskega turizma 2012–2016. Vsi ti dokumenti vključujejo gozdno-lesno verigo kot strateško pomembno razvojno gospodarsko panogo za Slovenijo v prihodnji finančni perspektivi EU 2014–2020.

Strateški načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne predelovalne verige na Koroškem in načrtovani Center Ligna smo podrobno predstavili tudi Vladi RS in pristojnemu ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejanu Židanu. Ob zadnjem obisku Vlade RS na Koroškem marca letos je premier Slovenije dr. Miro Cerar jasno izrazil podporo načrtu za ponovno ožvitev lesne industrije na Koroškem.

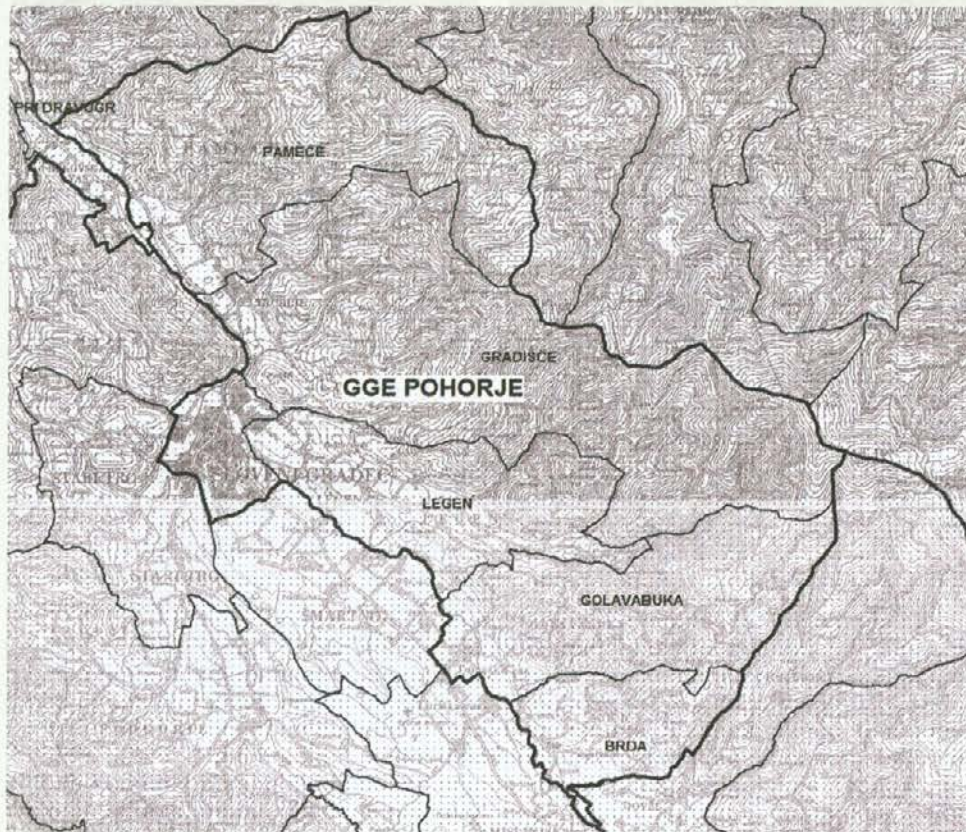
Gozdno-lesni center Ligna, kot je poimenovan projekt pospeševanja gozdno-lesne predelovalne verige na Koroškem, že ima investicijski načrt v višini 21,52 mio EUR in aktivnosti za pridobitev sredstev in iskanje investorjev se že izvajajo. Projekt je vključen tudi v predlog novega Regionalnega razvojnega programa za obdobje 2014–2020. Vzpostavitev Centra Ligna se načrtuje v javno-zasebnem partnerstvu tudi z uporabo kohezijskih sredstev iz evropskih strukturnih skladov.

Na Koroškem je nujno treba spodbuditi gospodarski razvoj na področju gozdno-lesne predelave, saj je les naša edina obnovljiva in premalo predelana surovina, ki jo bomo ob primernem gospodarjenju z gozdovi imeli v izobilju tudi za prihodne rodove.

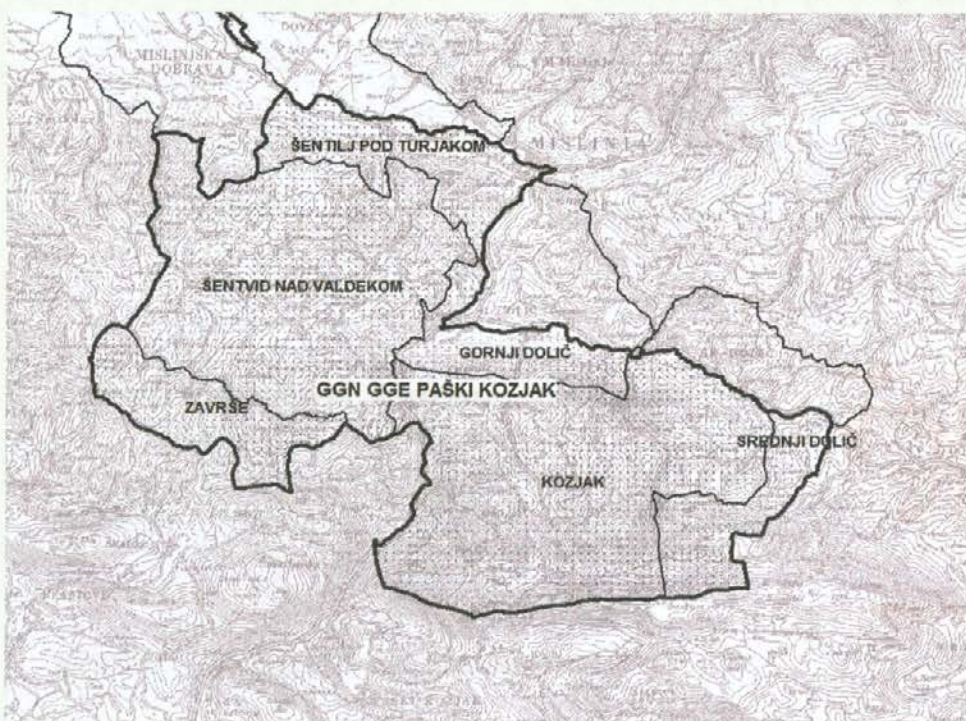
Zbiranje pobud za gospodarjenje z gozdovi na območju gozdnogospodarskih enot Paški Kozjak in Pohorje

Branko Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd., višji koordinator za področje gozdarstva

 ZGS OE SG

Gozdnogospodarska enota Pohorje

Gozdnogospodarska enota Paški Kozjak

Zavod za gozdove Slovenije je pristojen in odgovoren za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov, v katerih so za desetletno ureditveno obdobje določeni cilji, smernice in ukrepi za gospodarjenje z gozdovi. V Območni enoti Slovenj Gradec smo v letu 2015 začeli z obnovo gozdnogospodarskih načrtov za gozdnogospodarske enote Paški Kozjak in Pohorje. Zakon o gozdovih določa, da imajo vsi lastniki gozdov in druga zainteresirana javnost v fazi priprave na obnovo načrta možnost posredovati pripombe, predloge in pobude, ki se nanašajo na gospodarjenje z gozdovi in gozdnim prostorom.

Lastniki gozdov in drugi zainteresirani prebivalci z območja katastrskih občin Slovenj Gradec, Pameče, Gradišče, Legen, Golavabuka in Brda lahko svoje pobude ali pripombe v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi in gozdnim prostorom na območju gozdnogospodarske enote Pohorje posredujejo v času priprave na obnovo gozdnogospodarskega načrta, od 1. marca do 31. maja, osebno na sedežu Krajevne enote ZGS Slovenj Gradec, Celjska cesta 7, Slovenj Gradec, vsak delovni dan med 7. in 8. uro ali po elektronski pošti na naslova

Avgust.Kunc@zgs.gov.si
in **Branko.Gradisnik@zgs.gov.si**.

Lastniki gozdov in drugi zainteresirani prebivalci z območja katastrskih občin Šentilj pod Turjakom (del), Gornji Dolič (del), Srednji Dolič (del), Šentvid nad Valdekom, Kozjak in Završe lahko svoje pobude ali pripombe v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi in gozdnim prostorom na območju gozdnogospodarske enote Paški Kozjak posredujejo v času priprave na obnovo gozdnogospodarskega načrta od 1. marca do 31. maja osebno na sedežu Krajevne enote ZGS Mislinja, Gozdarska cesta 80, Mislinja, vsak delovni dan med 7. in 8. uro ali po elektronski pošti na naslova

Mirko.Cehner@zgs.gov.si
in **Branko.Gradisnik@zgs.gov.si**.

11. zbor članov DLG Mislinjske doline

Jože Urbanc

Zmagovalec letošnje licitacije

Zbralo se nas je okrog štirideset.

Člani pozorno poslušajo razpravo.

Strokovni tajnik Jože Jeromel (skrajno levo) zahteva večjo odločnost.

Že po tradiciji je 10. marec, "dan mučenikov", tisti dan, ko se srečamo člani Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline na letnem srečanju. Tudi letos smo se zbrali v gostišču Murko z namenom, da pregledamo aktivnosti v preteklem letu in sprejmemo načrte za naprej.

Medse smo povabili gospoda Ruperta Rauha iz sosednjega DLG Pohorje - Kozjak, da nam predstavi delovanje njihove Zadruga. Zadrugo so ustanovili pred tremi leti z namenom, da od svojih članov odkupujejo les in ga prodajajo naprej. Že na samem začetku delovanja so naleteli na težave, saj so potencialni kupci tik pred podpisom pogodbe za 10 evrov znižali prej dogovorjeno ceno. Primorani so bili poiskati nove kupce. Poseben problem pri domačih kupcih pa predstavlja plačilna nedisciplina. V prvem letu delovanja so zato odkupili manjšo količino lesa, v drugem letu se je odkup dvignil na 4000 m³, lani pa so presegli 6000 m³. Želijo si povečati odkup na več kot 10.000 m³.

Nadaljevali smo s poročili o delu društva v letu 2014. V prejšnjem letu smo praznovali desetletnico delovanja. Ob tej priložnosti smo trem našim članom podelili naziv častni član. To priznanje je pripadlo našemu prvemu predsedniku Vinku Lenartu, drugemu predsedniku in

Predsednik Jože Urbanc poroča o delu.

predsedniku odbora za licitacijo Janku Ošlovniku ter našemu strokovnemu tajniku Jožetu Jeromlu. Občina Mislinja pa nam je podelila priznanje za uspešno desetletno delovanje.

V jesenskem času smo izvedli strokovno ekskurzijo v Prekmurje. Ogledali smo si podjetje Murales iz Ljutomera, poplavne gozdove ob reki Muri in mikrosistem ogrevanja na lesne sekance.

Konec leta pa so se začele priprave na deveto licitacijo. Skupaj z MO Slovenj Gradec smo poiskali novo lokacijo v bližini hostla na Ozarah. Izpeljali smo jo s precejšnjimi težavami. Med letošnjimi načrti so tudi izvedba 10. licitacije, organizacija izobraževanja in strokovne ekskurzije. V oktobru bo v Avstriji organiziran sejem Avstrofoma in ob zadostnem zanimanju se ga bomo tudi udeležili.

V splošni razpravi smo posvetili pozornost težavam, ki nas spremljajo že nekaj časa. Govora je bilo o gozdnih cestah, predvidenih prevoznicah, obveznem odkazu in koncesijah, ki potečejo naslednje leto. Sprejeli smo sklep, da na Zvezi odločneje zastopamo naša stališča.

Po končanem uradnem delu smo še poklepetali ob dobrem kosilu in kozarčku pijače.

LESO TEKA **MASIVNE LESENE HIŠE**

Mi smo za les!

LESO TEKA *projektiva*
projektiranje
svetovanje
nadzor

Informativni gozdarski storži v marcu 2015

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
ZGS OE SG

Marec je bil v preteklosti najbolj suh mesec v letu, zato so ga naši predniki imenovali kar sušec. Tudi letošnji marec je bil bolj malo moker. Na Koroškem smo že v prvi polovici marca razglabljali, kako bi v dolinah bil potreben dež, saj je postajala zemlja vedno bolj suha. V višjih predelih te nevarnosti ni bilo, saj so pobočja nad 1000 m nadmorske višine ostala pokrita s snegom ves marec. Pa tudi marčevske temperature niso bile previsoke za prvi spomladanski mesec. V začetku marca je prevladovalo bolj oblačno do delno oblačno vreme, popestrjeno s kratkotrajnim rahlim dežjem (2., 4. in 5. 3.). V višjih predelih nad 1000 m so bile kratkotrajne snežne nevihte. Koroška je bila prvo polovico drugega tedna popolno do delno obsijana s soncem, nato so sledili trije oblačni do delno oblačni dnevi. 11. marca je lokalno rahlo rosilo. Tretji teden je bil v glavnem jasen do delno jasen. Prijetno vreme je bilo tudi v četrtem tednu vse do 25. marca, ko je v opoldanskem času začelo rosi. Rosenje je potem prešlo v dež, deževalo je še naslednja dva dni. Nad 1000 m je snežilo, a količina snega ni bila velika. Zadnji trije dnevi v informativnem mesecu so bili vremensko pestri. Sonce je segrelo zrak do 15 °C, jasno nebo so za nekaj časa prekrili oblaki, lokalno so se pojavljale kratkotrajne nevihte (30., 31. 3.),

Orjaška mravlja v parku Srednje gozdarske in lesarske šole v Postojni

višje pa sneg (snežni metež). V dolini so bile v marcu najnižje dnevne temperature od -4 do 7 °C, v višjih predelih (Rogla) od -7 do 6 °C, najvišje nižinske pa od 5 do 15 °C in najvišje višinske od -5 do 6 °C.

Marec je bil tudi drugače zanimiv. **21. marec je mednarodni dan gozdov.** Po vsem svetu potekajo ta dan najrazličnejše ekološko in naravoslovno oplemenitene akcije v gozdnem prostoru in izven. **Ta dan je namenjen osveščanju javnosti o pomenu vloge gozda za ljudi in živali, predvsem pa o sonaravnem večnamenskem gospodarjenju z našimi zelenimi pljuči. Pomembno je tudi spodbujanje vseh generacij, da skrbijo za naše okolje, katerega sestavni del je tudi gozdni prostor.** Najrazličnejše akcije so potekale tudi po vsej Sloveniji. Med najboljše so bile v po lanskem žledu močno poškodovanih

in uničenih gozdovih. Taborniki in njihovi prijatelji so pod vodstvom Zavoda za gozdove organizirali 19. in 20. marca v zelo poškodovanih gozdovih sadno sadik. Največ sadik je bilo posajenih v OE Ljubljana in OE Postojna. Letošnja spomladanska akcija je bila nadaljevanje jesenske, ko so slovenski taborniki s pomočjo donatorjev in telefonske akcije darovanja 1 evra za 1 sadiko izvedli zbiranje denarja za obnovo po žledu poškodovanih gozdov.

Slovinci se lahko pohvalimo, da imamo najboljšo pitno vodo v Evropi in izven nje, pa tudi naši potoki in reke niso preveč onesnaženi. Največjo vlogo pri tem imajo prav naši sonaravno gospodarjeni gozdovi. S pravilnim gojenjem in varstvom naših gozdov ter s skrbno uporabo in porabo vode in voda bomo še dolgo pili vodo iz pip. Voda v plastenkah je manj kvalitetna in dražja kot čista pitna voda. **Voda je vir življenja. O vodi in vodah se veliko razglablja 22. marca – na svetovni dan voda.** 22. marec so predlagali za svetovni dan voda na Konferenci Združenih narodov o okolju leta 1992 v Rio de Janeiru.

O vremenu pa tudi o vremenskih vplivih na vodo ter ostalih meteoroloških zanimivostih razglabljajo in osveščajo javnost predvsem meteorologi **23. marca, ko je svetovni dan meteorologov.**

Marec je tudi ženski mesec. 8. marca je dan žena, 25. pa materinski dan. Tudi moški nismo pozabljeni v marcu, 10. marec je dan štiridesetih mučenikov.

Suho marčevsko vreme je privabilo na vrtove, sadovnjake in travnike vrtničarje in kmete. Intenzivno so obrezovali sadno drevje, nekateri vrtničarji so kljub nizki temperaturi zemlje že začeli z urejanjem vrtov, kmetje so grabili in trebili travnike in

Udeleženci mednarodne konference o žledu pred gradom Haasberg nad Planinskim poljem (20. 3. 2015).

pašnike. Nekateri pa so se lotili požigalništva, z ognjem so očistili s suho travo močno zatravljene površine.

Požiganje travnikov je zelo nevaren ukrep. V letošnjem marcu so koroški gasilci morali kar nekajkrat intervenirati pri gašenju požarov v naravnem okolju. Vsi so bili pravočasno pogašeni. Tudi travniški požar v Gorčah, kjer je 14. marca veter razširil ogenj s travnika v gozd. **V suhem vremenu je kurjenje v naravnem okolju zelo nevarno, v obdobju zelo velike in velike požarne ogroženosti pa je kurjenje v naravnem okolju prepovedano in kaznovano. V požarno najbolj ogroženih obdobjih so izdani republiški in občinski odloki o prepovedi kurjenja in uporabi ognja v naravnem okolju. Kakšna je požarna ogroženost v posameznih regijah, si lahko pogledate na spletni strani ARSO (vreme – vreme in podnebje – napovedi in podatki – požarna ogroženost).** V naravi lahko kurimo samo na urejenem kurišču v primernih vremenskih razmerah. Urejeno kurišče ne sme biti manj kot 50 m od gozdnega roba. Kurjenje mora potekati pod nadzorom. Izjemoma je dovoljeno požiganje s podlubniki napadenih sečnih ostankov in vej, če to dopuščajo vremenske razmere. Te vrste požiganje mora načrtovati revirni gozdar, lokacijo in čas požiga pa je treba predhodno javiti revirnemu gozdarju in gasilcem.

V marcu smo gozdarji ZGS na osnovi letnega programa gojenja in varstva gozdov pripravili naročilo za sadike za spomladansko sadnjo v zasebnih

Nedokočano delo mojstra bobra ob Dravi.

gozdovih (redna sadnja, sadnja v po insektih in ujmah – brez žleda – poškodovanih gozdovih) in sadnjo za sanacijo v državnih po insektih in ujmah – brez žleda – poškodovanih gozdovih. **Načrtovana sadnja in drugi sanacijski ukrepi v po žledu poškodovanih gozdovih bodo izvedeni v jesenskem času, ko bodo dokončno znani pogoji in detajlni razdelilnik za material in delo, plačljivo iz PRP 2014–2020 (evropska sredstva).**

Pripravili smo operativni plan postavitve kontrolno-lovnih pasti za velikega in malega smrekovega lubadarja.

V marcu temperature na Koroškem še niso bile primerne za aktivnost podlubnikov, zato pasti v gozdove še nismo postavili. So jih pa postavili in vanje dali feromone na skladiščih gozdnih lesnih sortimentov. Po pravilniku o varstvu gozdov je uradni rok za postavitev pasti na skladiščih 15. marec.

S pomočjo kontrolno-lovnih pasti kontroliramo nalet podlubnikov (lubadarjev). Razvoj podlubnikov opazujemo na kontrolno-lovnih drevesih in kupih (veje, zložene z debelim koncem navzven). **Najboljši ukrepi za zmanjšanje populacije podlubnikov so pravočasni pregled gozda in odkritje žarišč ali poškodovanih in bolnih dreves, takojšnji posek, izdelava, spravilo in odvoz hlodovine napadenih dreves iz gozda v nadaljnjo obdelavo. Vsa navodila dobite pri vašemu revirnemu gozdarju, podani pa so tudi na C-odločbi. Prekomerno namnožitev podlubnikov zmanjšamo tudi z doslednim izvajanjem gozdnega reda na sečišču. Kljub zelo dobri sanaciji lanskega po žledu poškodovanega drevja iz gozda je tudi v koroških gozdovih še veliko slabo vitalnega in poškodovanega drevja, ki je lahko v sušnem in toplen obdobju odlična vaba za naselitev in namnožitev podlubnikov.**

Sanacija lani zaradi žleda poškodovanih gozdov bo potekala še vrsto let. O obnovi gozdov po žledu so razglabljali gozdarski strokovnjaki, meteorolog in drugi naravovarstveniki iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Velike

Pogorišče v Gorčah (Občina Dravograd)

Britanije na mednarodni konferenci 19. in 20. marca 2015 v Postojni.

Konferenco sta organizirali Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna in Višja strokovna šola Postojna. Prvi dan je bil namenjen predavanjem, drugi dan pa terenskemu ogledu poškodovanih gozdov v postojnskem gozdnogospodarskem območju (Planina, Počeki).

V drugi polovici marca so postale aktivne žabe. Dež jih je 25. marca v večernih urah spodbudil, da so zapustile svoja varna zavetišča in se podale proti strugam vodotokov. Za veliko število teh dvoživk je bil ta pohod usoden. Na koroških cestah je bilo povoženih zelo veliko žab. **Žabe so zelo koristne v našem življenjskem okolju, a jim žal z**

raznimi nepremišljenimi meliorativnimi ukrepi urejanja vodotokov in z uničevanjem naravnih mokrišč in drugih vodnih ekosistemov zmanjšujemo njihov življenjski prostor.

16. marca 2015 so strokovnjaki ZGS OE Slovenj Gradec in ZRSVN vsem uporabnikom gozdnega in negozdnega prostora, novinarjem in ostali javnosti predstavili mednarodni projekt **SUPPORT – Trajnostno upravljanje Pohorja. Partnerji projekta so Zavod za gozdove Slovenije, Zavod RS za varstvo narave, Regionalna razvojna agencija za Koroško ter občini Zreče in Ribnica na Pohorju.** 17. marca 2015 so se na Pungartu na delavnici zbrali vsi izvajalci in sodelavci v omenjenemu projektu. Namen

srečanja je bil priprava na operativno delo izvajanja projekta.

27. marca 2015 smo se na velenjskem pokopališču Podkraj poslovili od gozdarja in nekdanjega sodelavca dr. Mirana Časa. Prva leta službovanja je deloval v Črni na Koroškem kot referent za gojenje in varstvo gozdov na TOZD Črna, nato je bil 30 let zaposlen na Gozdarskem inštitutu Slovenije. Bil zelo dober strokovnjak in poznavalec gozdnih kur in druge divjadi. Bil je tudi strokovnjak na področju varstva narave. Mirana so poznali po vsej Koroški in izven. Huda bolezen je zaključila njegovo pestro življenjsko pot. 23. marca 2015.

Gozdno-lesna veriga GG Slovenj Gradec

Odkup lesa

Trudimo se, da lesu ki zraste pri nas, dodamo kar največjo vrednost, pri čemer zaposluje ljudi, ki živijo in delajo pri nas.

Prednosti, ki jih ima gozdni posestnik s prodajo svoje hlodovine GG Slovenj Gradec:

- odkup hlodovine smreke, jelke, bora, macesna in bukve po poštenu ceni in plačilo v 30 dneh;
- odkup hlodovine vseh dolžin, debelin in kvalitete ter organiziran odvoz sortimentov;
- odkup lesa na panju in organizirana sečnja ter spravilo lesa;
- elektronski prevzem lesa na naši žagi, možnost prisotnosti lastnika pri sami izmeri;
- izdelava poročila o pavšalnem nadomestilu za prodajo lesa za preteklo leto;
- vrednostni boni za zaupanje.

Kontaktne osebe za odkup lesa:

Božo Vrhnjak, vodja odkupa, tel. 031 575 172, e-naslov bozo.vrhnjak@gg-sg.si

Robert Uršej, odkupovalec, tel. 051 606 872, e-naslov robert.ursej@gg-sg.si

Ivan Martini, odkupovalec, tel: 041 656 005

Vabimo vas, da z omenjenimi osebami navežete stike in radi se bodo oglasili pri vas in se z vami dogovorili o podrobnostih in vseh dejavnostih našega podjetja.

Z oddajo hlodovine GG Slovenj Gradec boste naredili veliko koristnega zase in s tem tudi zagotovili zaposlitve ljudem v našem okolju.

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Kmetje, čim prej oddajte letošnjo zbirno vlogo in si zagotovite plačilne pravice za obdobje 2015–2020!

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja poziva vse nosilce kmetijskih gospodarstev, ki še niso oddali zbirne vloge, da to storijo čim prej. Kmetje, ki letos ne bodo oddali zbirne vloge, bodo namreč ostali brez plačilnih pravic in ne bodo mogli uveljavljati neposrednih plačil vse do vključno leta 2020. Tistim, ki bodo svojo vlogo oddali šele v zamudnem roku (po 6. maju), pa se bo vrednost zahtevkov za plačilne pravice znižala za 3 % za vsak delovni dan zamude. Če vlagatelji za izpolnjevanje zbirne vloge potrebujete pomoč javne službe za kmetijsko svetovanje, se s svetovalci čim prej dogovorite za termin elektronskega vnosa.

Pravočasna oddaja zbirnih vlog je letos še posebej pomembna zaradi nove

dodelitve plačilnih pravic, ki bodo veljale za celotno obdobje 2015–2020. V ta namen **morajo kmetje oddati vlogo za dodelitev plačilnih pravic v letu 2015 (t. i. prva dodelitev)** ali vlogo za dodelitev plačilnih pravic iz nacionalne rezerve. Hkrati morajo oddati tudi vlogo za aktiviranje in izplačilo plačilnih pravic, ki bodo dodeljene. Od vključno leta 2016 naprej bo dodelitev plačilnih pravic možna le iz nacionalne rezerve, v skladu s pogoji, ki veljajo za nacionalno rezervo.

Letošnje leto, poleg številnih novih ukrepov, prinaša tudi novost na področju zahtevkov, oddanih v zamudnem roku. **Za vsak delovni dan zamude bodo namreč zahtevki za plačilne pravice znižani za 3 %** (prej za 1 %), vrednost ostalih zahtevkov pa se bo, tako kot do zdaj, znižala za 1 %. Redni rok letošnje

kampanje oddaje zbirnih vlog poteka od 2. marca do 6. maja, v zamudnem roku pa bo vloge mogoče oddati do 1. junija.

Čimprejšnja oddaja zbirne vloge je za vlagatelje pomembna tudi zato, da jih bo Agencija lahko pravočasno obvestila o ocenjenih zneskih neposrednih plačil, na osnovi katerih se bodo **odločali o smiselnosti vstopa v shemo za male kmete**. Skrajni rok za potrditev odločitve o vstopu kmetijskega gospodarstva v shemo za male kmete je 15. oktober 2015.

Vlagatelji, ki bodo vstopili v ukrep kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil (KOPOP) in/ali ukrep ekološko kmetovanje (EK), morajo pred oddajo zbirne vloge s kmetijskim svetovalcem pripraviti še program aktivnosti (PA), ki mora biti v letu 2015 izdelan najkasneje na dan oddaje zbirne vloge.

Čeprav je minila že tretjina rednega roka kampanje, je bilo do vključno 23. marca 2015 na Agencijo oddanih 15.400 zbirnih vlog, kar predstavlja dobro četrtino predvidenega števila vseh vlog. **Agencija vlagateljem svetuje, da zbirno vlogo oddajo čim prej in se tako izognejo vsem omenjenim negativnim posledicam, ki jih prinaša neoddaja ali pa nepravočasna oddaja.**

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga uspešno v letu 2015

Mirko Tovšak

Zadružniki Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge so na svojih občnih zborih obravnavali poslovne rezultate svoje zadruge. Z njimi so bili zadovoljni, saj je zadruga kljub zaostrenim gospodarskim razmeram poslovno leto zaključila z dobičkom.

Zadruga trenutno zaposluje 138 oseb, največ na področju trgovske dejavnosti, v letu 2015 pa je dosegla za 36,5 milijona bruto prometa. To je sicer za en odstotek manj kot leto poprej, pa tudi za odstotek manj, kot so si cilje zastavili z letnim planom, vendar je ob tem treba omeniti, da so se najmanj za toliko tudi znižale cene kmetijskih pridelkov pa tudi cene trgovskega blaga v njihovih prodajalnah. Poslovni izid iz poslovanja je znašal 211 tisoč EUR, kar je za 119 % več kot leto poprej. Žal so morali v letu zaradi slabitev svojih finančnih naložb odpisati kar za dobrih 300 tisoč EUR svojih prihodkov. Zaradi znanih vzrokov slabega poslovanja nekaterih bank, v katerih je imela zadruga

Novi objekt zadruške trgovine v Črni

naložen del svojega denarja, je tako morala odpisati svoje kapitalske naložbe, kar je močno znižalo njen poslovni rezultat ob koncu leta. Tako so dosegli vsega za nekaj nad 9 tisoč EUR čistega dobička. Glede na to, da bo verjetno sporno odpisovanje kapitalskih deležev malih delničarjev v poslovnih bankah predmet ustavne presoje na ustavnem sodišču, se lahko zgodi, da bo sporni odpis kapitalskih deležev v teh bankah celo odpravljen.

Sicer pa zadruga dosega največji del prihodkov iz odkupa kmetijskih proizvodov in trgovske dejavnosti. V lanskem letu so poleg odkupa goveje živine in lesa odkupili še preko

30 milijonov litrov surovega mleka. Največ mleka dobavljajo v Celjsko mlekarno, manjši del pa tudi v Ljubljanske mlekarne. Število kmetov, ki oddajajo mleko zadrugi se sicer iz leta v leto zmanjšuje, vendar večji mlečni pridelovalci svoje količine toliko povečujejo, da ostaja količina odkupljenega mleka v zadrugi konstantna. V letu 2015 so dobršen del odkupljenega mleka za dobavo Ljubljanski mlekarne preusmerili v Celjsko mlekarno, ki je v večinski zadružni lasti, tako da sedaj dobavljajo le še manjši del mleka v Ljubljansko mlekarno. Zadruga je tudi največji lastnik Celjske mlekarne, saj znaša njen lastniški delež skoraj 13 % od

Gradnja trgovine v Ožbaltu je v polnem zamahu.

vrednosti skupnega kapitala, zato lahko v veliki meri soodloča pri poslovnih odločitvah te mlekarne.

V zadnjih letih so v zadrugi posvečali veliko skrb obnovi in novogradnjam objektov za opravljanje trgovske dejavnosti. Tako so lani dogradili nov trgovski center v Črni na Koroškem, letos pa so se lotili izgradnje novega trgovskega lokala v Ožbaltu v Dravski dolini. Ta objekt gradijo skupaj z občino Podvelka, saj bo poleg prostorov za trgovsko dejavnost služil tudi za stanovanjske potrebe občine.

Investicija bo po predračunski vrednosti znašala 373.100 EUR in jo bodo v celoti pokrili z lastnimi sredstvi. Otvoritev nove trgovine v Ožbaltu načrtujejo v septembru letos.

Lani so v zadrugi izpeljali tudi volitve v organe upravljanja. Poleg nekaterih novih članov upravnega odbora je bil za predsednika na novo izvoljen Ivan Praznik iz Vuzenice. Ta je že pred tem vrsto let tvorno sodeloval v organih upravljanja takratne področne zadruge.

Priznanje Celjske mlekarne KKGZ za največje dobavljene količine mleka v letu 2014

Trije največji dobavitelji mleka v celjsko mlekarno: KKGZ Slovenj Gradec, Kmetijska zadruga Šmarje pri Jelšah in Kmetijska zadruga Šaleška dolina iz Šoštanja

O oljih

Milena Cigler Gregorc

V torek, 17. marca, je v Knjižnici Dravograd potekalo predavanje z naslovom "Domača hladno stiskana olja – za zdravilo in kulinarčni užitek". Predavanje sta pripravila Lucija Čevnik in Robert Baron z domačije Pežl z Dobrove pri Dravogradu. Pred leti sta mlada zopet oživila kmetijsko dejavnost, ki je po upokojitvi staršev zamrla.

Najprej sta se odločila, da na koščku zemlje posejeta piro. Robert, ki drugače prihaja iz mesta, se, kot sam pravi, zelo rad "igra" s stroji. Ko se je prvič preizkusil s plugom in je dobesedno preoral svojo prvo ledino, je kljub skeptičnemu zmajevanju z glavami domačih in sosedov nalogo vendarle prvovrstno opravil. Dobra letina pire je mladima dala nov zagon, da sta se kmetovanja lotila resneje.

Razmišljala sta, kaj bi sploh sejala. Odločila sta se za oljnice. Že od vsega začetka sta tudi velika privrženca sonaravnega in ekološkega kmetovanja. Najprej sta posejala navadni riček ali toter,

Lucija Čevnik in Robert Baron

ki ga je pri Pežlih pridelovala že Lucijina bica. Sledili so še lan, oljna ogrščica (*raps*) in sončnice. Lani sta kupila tudi svojo stiskalnico, prej pa sta olja stiskala v sosednji Avstriji. Veliko dela pri setvi in čiščenju še vedno opravita ročno. Pravita, da je za kvaliteto važna tudi neposredna povezava med človekom in semeni, ki so dobesedno vir življenja in skladišče sončne energije. Govorila sta tudi o kemijski sestavi različnih olj in njihovem vplivu na

človeško telo ter posledično na njegovo zdravje. Opozorila sta na škodljivost *transmaščob* (industrijsko predelanih maščob) ter na pravilno uživanje in skladiščenje hladno stiskanih olj. *Totrovo* ali ričkovno olje je tako bogat vir omega 3 in omega 6 maščobnih kislin, obenem pa je tudi odličen ranocelnik in sploh "zdravnik" za rane na želodcu in dvanajsterniku, prebavne motnje in kožne težave. Laneno olje je sicer nekoliko manj obstojno, ima

pa med olji največ omega 3 maščobnih kislin, ki so za telo nepogrešljive, in dobro vpliva na znižanje slabega holesterola, čisti žile in zmanjšuje različna telesna vnetja. Ogrščično (*rapsovo*) olje je najbolj iskano prav v času sezone regratove solate, h kateri se odlično poda, sončnično pa je sestavni del vsakodnevnih obrokov.

Olja domačije Pežl so bila z odličji nagrajena tudi na ocenjevanju "Dobrote

slovenskih kmetij", ki vsako leto poteka na Ptuj. Olja lahko kupite na kmetiji v popoldanskem času (tel. 041 383 747).

Svojo predstavitev sta podkrepila z degustacijo, ob kateri smo poslušalci postali tudi pokuševalci odličnih olj. Najbolj mi je ugajal okus ogrščičnega olja. Opisala sta tudi zdravilne lastnosti posameznih olj, kar si zasluži poseben članek, saj je za razumevanje treba

prikazati tudi nekaj malega kemije.

S slikovnim materialom, kjer smo videli tudi njuno malo pomočnico, hčerko Vido, sta prikazala pridelke in postopke pri čiščenju semen ter stiskanju v olja.

Vesela sem, da sem bogatejša za znanje o oljih, ki koristijo zdravju in dobremu počutju.

Deteljica

Občni zbor Društva ekoloških pridelovalcev in predelovalcev

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

Foto: Tomaž Škorjanc

V nedeljo, 8. marca 2015, se je v domu krajanov v Podsredi dogajal redni letni občni zbor Društva ekoloških pridelovalcev in predelovalcev Deteljica. Zanimivost pri izbiri kraja občnega zbora je, da se vsako leto zberemo drugje. Tudi letos se nam je pridružila gospa Sonja Jurcan, višja svetovalka Direktorata za kmetijstvo na MKO, in sicer je izvedla predavanje na temo Možnosti črpanja sredstev ekoloških kmetij iz ukrepa EK in kombinacija s kmetijsko okoljsko podnebnimi ukrepi ter drugimi področji PRP v obdobju 2015–2020. Pridobili smo pomembne informacije o zahtevah KOP POP.

Po uvodnem pozdravu predsednika Društva Jožeta Ledineka so se določili delovni organi skupščine. V nadaljevanju

smo prisluhnili poročilu o delu društva v preteklem letu, in sicer smo v okviru strokovne ekskurzije obiskali štiri ekološke kmetije na južnem Tirolskem v Italiji, izvedli strokovno izobraževanje v okviru praznika ekoloških kmetij v Slovenj Gradcu, kjer smo gostili neodvisnega ekologa Antona Komata iz Domžal, ki je pripravil predavanje z naslovom Kmetija ni tovarna, in bili deležni zanimivih predavanj različnih strokovnjakov na prazniku ekološke hrane v Podsredi. Lani smo tudi realizirali idejo, da društvo izda strokovno revijo z naslovom *Ekodeteljica*, in tako je prva številka revije letos ob koncu februarja tudi izšla.

Lani so se odvijala tudi razna izobraževanja s področja živinoreje, kjer so udeleženci pridobili poklicno kvalifikacijo. Prav tako so se odvijali tečaji s področja predelave sadja, zelenjave in mesa ter "ekotečaji", kjer smo pridobivali nove člane za naše društvo.

Dogajalo se je veliko: tradicionalni sejem v Celju Altermed, prireditve Podeželje v mestu na glavnem trgu v Celju, Dan zdravja prav tako v Celju ter Naravno je zdravo v Šentjurju pri Celju. Hkrati sta celo leto potekali promocija in predstavitve prodaje ekološke zelenjave v t. i. ekozabojčkih po različnih lokacijah in kmetijah. Nekateri člani društva so se

udeležili tudi prireditve, kot so Kozjansko jabolko, Biopraznik v Mariboru, Dnevi odprtih vrat na ekoloških kmetijah v Sloveniji, Biopraznik v Ljubljani, Pliberku in Celovcu v Avstriji.

Organizirale so se številne ekotržnice v Mercatorjevih centrih po Sloveniji in nekaterih drugih trgovskih centrih. Izvedla so se številna predavanja v slovenskih osnovnih šolah, kjer so predavali predsednik društva Jože Ledinek ter strokovni tajnik društva Mitja Zupančič ter ostali člani UO.

Letos smo sprejeli prav tako pester program dela društva, in sicer se bomo na strokovno ekskurzijo odpravili v Švico, prav tako pa bomo aktivno sodelovali na področju izobraževanja, promocije in trženja ekološko pridelane hrane. Nova je tudi spletna borza pridelkov, kjer zainteresirani lahko na spletni strani društva Deteljica spremljajo ponudbo vseh ekoloških kmetij članic.

Člani se bomo aktivno udeleževali vseh prireditev, povezanih z ekološkim kmetijstvom.

Društvo Deteljica pod vodstvom aktivnega in idej polnega predsednika vedno delovno in je tudi zaradi medsebojne slege članov lahko zgled drugim društvom.

Letni zbor članov Koroškega društva malih živali

Vančy

Običajno v zgodnjem pomladnem terminu društva pripravijo srečanja vseh svojih članov in tako smo tudi mi, člani Društva gojiteljev malih živali na Koroškem, 7. marca izvedli občni zbor, kot se je tem letnim srečanjem včasih reklo. Imeli smo ga v gostišču hotela Vabo v Slovenj Gradcu. Letnega zbora se je udeležilo več kot 80 članov društva.

Na njem smo razrešili staro in izvolili novo vodstvo. Ker pa smo v preteklem mandatu dobro delali, smo v kompletu dobili zaupnico kot celota za naslednje obdobje.

Predsednik je Dušan Grobelnik, v vsakem kraju koroških občin pa imamo predstavnike Krajevnih odborov in vodje sekcij za kunce, perutnino, golobe in ptice. Pregledali smo delo za minulo obdobje in si zadali cilje za leto, ki je pred nami, za daljše obdobje pa potem dejavnosti sproti prilagajamo.

Podeljeni so bili tudi pokali za prvake z društvene razstave. Po tem dejanju je res enkrat pogled na omizja, na katerih se blešče prejeti pokali pred srečnimi

Predsednik Dušan Grobelnik, stoji desno, ob njem v ospredju oba Ledineka in za njimi gojitelji malih živali s svojimi pokali

prejemniki. Podeljeni so bili tudi pokali za *Najgojitelje*. *Najgojitelj* kuncev je bil Peter Černjak, perutnine Matjaž Jamnik in golobov Igor Čegovnik. Razveseljiva pa je bila tudi vest, da smo na nivoju Zveze prejeli najvišje odličje Antona Lehrmana – plaketo. Prejel jo je Ivan Kadiš. Podeljeni sta nam bili še dve zlati odličji: Viktorju Krenu in Damjanu Ošlovniku. Vsi trije dobitniki so iz Slovenj Gradca. Iskrene čestitke!

Da pa nismo le tako sedeli, je po končanem uradnem delu za dobro voljo poskrbela glasbena skupina Pik iz Šentjurja.

Naša najpomembnejša zaveza je, da gojitelji skrbimo za zdravo in raznovrstno paleto malih živali in da vam na jesen v eni od koroških občin zopet pripravimo lepo društveno razstavo.

Z leve: Jože Ledinek, ki je vodil občni zbor, ob njem Franc Vreš, legenda našega društva, ter desno Dušan Grobelnik, aktualni predsednik

Urejena okolica Dobro je imeti načrt

Kristina Ravnjak, dipl. inž. kraj. arhit.

Urejen vrt ni nikoli končana zgodba. Spreminja se skladno z našimi vložki, potrebami in željami. Četudi smo ga sami ali s pomočjo strokovnjaka že povsem uredili, vsak vrt potrebuje nekaj rednega vzdrževanja, potrebe njegovih lastnikov pa se navadno spreminjajo hitreje od dosežene zelene podobe vrta. Vsi si želimo lep vrt in to nam bolj ali manj dobro uspeva.

Novi vrtovi in zgledno urejene okolice hiš in drugih objektov ne nastajajo iz nič. Seveda se lahko zgodi, da načrtujemo vrt, kjer praktično ni obstoječih elementov vrtno zasnove, vendar se pogosteje srečujemo z izzivom, ki nam ga predstavlja bolj ali manj vzdrževan obstoječ vrt ter z njim vsi grajeni (podporni zidovi, tlaki) in živi elementi (rastline). Učinkovito prenovi

začnemo s temeljitim razmislekom in pogovorom z vsemi uporabniki vrta, na podlagi katerega nato sami ali pa s pomočjo strokovnjaka pripravimo dober načrt. Vse povedano bomo tako lahko najprej preverili na papirju in nato uresničili v naravi.

Urejanje vrta je naložba v prihodnost

S premišljenim urejanjem okolice doma bomo vedno pridobili. Slovenci radi urejamo vrt tako, da je ta čim bolj uporaben. Prostor razdelimo na sadovnjak, zelenjavni vrt, posamezne vrtno motive, bližino hiše pa si uredimo tako, da urejena terasa ali prostor z mizo in klopmi predstavlja podaljšek dnevnice, lahko tudi neke vrste sprejemnico za goste. S pomočjo načrta, ki je lahko zgolj preprosta skica sedanjega stanja in tega, kar si želimo spremeniti, si bomo lažje predstavljali, kako naj se sploh lotimo urejanja svojega vrta. Skladnost in prve konkretne rezultate lažje dosežemo, če se odločimo za delitev vrta v več funkcionalnih enot, ki jih urejamo

postopoma, začnemo pa seveda tam, kjer nas sedanje stanje najbolj "žuli". To je lahko kmečko dvorišče, neposreden prostor pred vhodom v hišo ali del vrta, ki ga vidimo skozi okno kuhinje. Pogosto se urejanja lotimo tudi, ko se raba prostora nekoliko spremeni ali preprosto zato, ker si v svojem bivalnem okolju želimo spremembe.

Analiza obstoječega prostora in potreb uporabnikov

Okolice hiše ne moremo urediti kot po kuharskem receptu za pripravo dobre jedi. Prva in najpomembnejša stvar, ko načrtujemo vrt, je odgovoriti na vprašanje, kdo bo uporabnik prostora ob hiši, pomembne so njegove potrebe in želje, pomisliti pa je treba tudi na to, kako se bodo te potrebe skozi čas razvijale in spreminjale. Ureditev okolice hiše naj izhaja iz življenjskih navad, potreb in želja njenih uporabnikov. Zasnova vrta se nato podreja reliefnim značilnostim okrog hiše, nanjo pa vpliva tudi velikost in oblika parcele. Dobro je, da vrtna zasnova nastaja

skupaj z načrtovanjem hiše, saj lahko tako najbolje izkoristimo lastnosti zemljišča in vrtu pustimo dovolj sonca, če ni tako, je načrtovanje zasnove vrta še toliko bolj pomembno, da bomo znali izkoristiti prednosti in se rešiti morebitnih težav (na primer preveč sence ali premalo prostora za določen namen). Glede na podnebje in mikroklimatske pogoje kasneje prilagodimo izbor rastlin, ki v dani klimi dobro uspevajo, k temu pa se lahko dodajo še želje naročnika, če so mu nekatere rastline ali njihove lastnosti bolj pri srcu. V prvem sklopu se zato čim bolje spoznamo s prostorom, uporabnikom in obstoječimi kakovostmi ter problemi, pomembna pa sta tudi prilagajanje in strpnost s sosedi.

Z urejenim vrtom poskrbimo za svoje zdravje in počutje

Za sodobnega človeka ima kakovost življenja in bivanja velik pomen. Zdravje je

za večino ljudi najbolj pomembna vrednota, nekateri se je le nekoliko bolj pozno začno zavedati. Za svoje zdravje pa moramo tudi sami nekaj narediti, saj bomo le tako dosegli stanje popolne telesne, duševne in socialne blaginje. Vrt nam lahko nudi prostor, kjer se sprostimo, kjer krepimo svoj kreativni duh ali na izbran način telovadimo. Vrt nam zagotavlja najbolj zdravo hrano z veliko hranilnimi snovmi, včasih pa v njem tudi samo počivamo. Če imamo dovolj prostora, si lahko kar na domačem vrtu uredimo zeliščno lekarno, o čemer pa bomo pisali prihodnjič.

Sem mlada krajinska arhitektka, ki ustvarjam nove vrtove ali dodajam svoj pečat tistim odprtim prostorom, ki so na videz izgubili svoj čar. Rada imam svoj poklic. Verjamem, da smo ljudje lahko srečni preprosto zato, ker imamo vrt, ne glede na to, kakšen je. Mnogi žal nimajo te sreče, tisti, ki vrt imamo, pa se

pogosto sprašujemo, kako naj ga čim bolj učinkovito uredimo. Zeleni mozaik parkov, vrtov, balkonov ter vseh večjih urejenih površin gradimo skupaj, zato vas vabim, da začnete v svojem vrtu najprej uživati. Včasih si je treba vzeti nekaj minut za preprosto opazovanje in čudenje. Delite izkušnje in preizkusite kaj novega, pomlad je tukaj!

Kristina Ravnjak, dipl. inž. kraj. arhit. (UN)
E: kristina.ravnjak@gmail.com
W: www.gartgarden.com
T: 031 369 514
FB: <https://www.facebook.com/gartgarden>

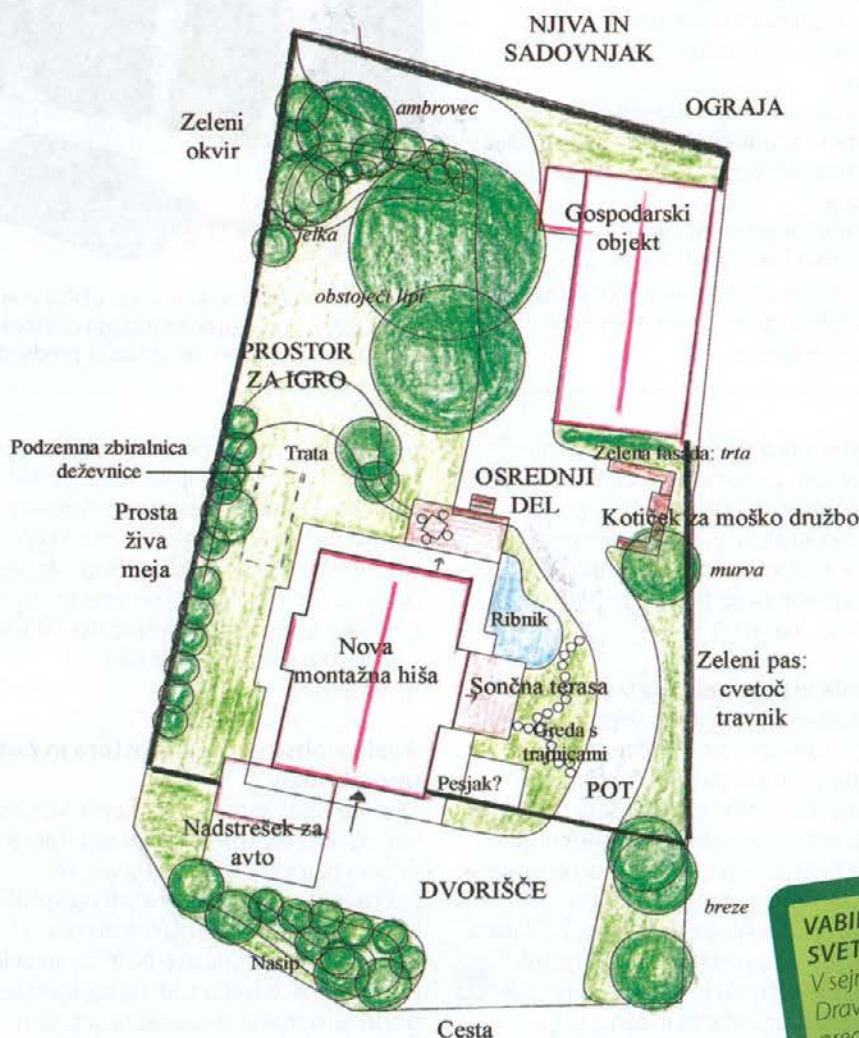
Slikovita ograja le tam, kjer jo res potrebujemo.

Čevlji in škornji pred vhom sporočajo, da tu živijo marljivi ljudje, ki ljubijo svoj vrt.

Vrtnica kot čudovit poudarek pri vhomu.

Skica funkcionalne razporeditve različnih prostorov v vrtu. Predvrt je odlično umeščen v celotni kontekst prostora, dvorišče je ravno prav veliko, z nasipom, ki bo zasajen z različnimi okrasnimi grmovnicami bo prostor zavarovan pred pogledi z glavne ceste, a hkrati lahko dostopen za vse obiskovalce. Načrt nam pomaga razumeti razvoj vrta, ki ga gradimo več let.

VABILO NA PREDAVANJE in BREZPLAČNO SVETOVANJE KRAJINSKE ARHITEKTE
V sejni sobi Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge v Dravogradu (Meža 27) bo v torek, 21. 4. 2015, ob 9. uri predavanje z naslovom **Urejanje okolice naših domov**. Po predavanju bo krajinska arhitektka Kristina Ravnjak na voljo za vaša vprašanja, zato s seboj prinesite fotografije vaše okolice hiše in želje oziroma izzive, s katerimi se soočate pri urejanju, lahko pa povprašate tudi po detajlih glede izbora in zasaditve okrasnih rastlin. Predavanje bo prilagojeno urejanju okolice samostojnih hiš in domačij na podeželju.

Biodinamični vrt Ajde ob dvorcu Bukovje

Vančy

Foto: Ida Robnik

Že drugo leto društvo Ajda v sodelovanju z Javnim zavodom Dravit ob dvorcu v Bukovju ureja biodinamični vrt, ki služi kot učni center za praktični prikaz biodinamičnega vrtnarjenja. Koroško društvo Ajda je največje tovrstno biodinamično društvo v Sloveniji, saj šteje 431 članov.

Najprej so postavili Kmečki vrt, ki so ga lani tudi zagradili z lesenimi latami, nato so zgradili še zelenjavni vrt. Uredili so visoke in nižje položne biodinamične grede. Nekaj je bilo potrebnega strokovnega dela obrtnikov, veliko pa so člani napravili z lastnim prostovoljnim delom. Društvo se ne imenuje zaman Ajda, saj jim je ta (ajda) lani ob kmečkem vrtu kar dobro uspela. Tako so že lahko prišli do prvih biodinamično vzgojenih semen.

Ta biodinamični učni center pri dvorcu v Bukovju bo namenjen predvsem članom Ajde, da bodo na praktičen način gojili in pridelovali svoje lastne posevke in sami pridobivali semena. Sadili bodo tako, kot so to počele – že na skoraj pozabljen način – naše babice, pri čemer se še v prvenstveni meri prakticirata naravno kolobarjenje in sožitje posameznih rož in rastlin. Res je ta učni vrt namenjen

Biodinamični vrt v Bukovju nad Dravogradom

predvsem članom Ajda, pa ga vse pogostejše obiskujejo tudi drugi občani, saj se zavedamo, da narava sama najlepše poskrbi za pravilno in zdravo sožitje. Vrt se posebno lepo vklaplja v naravno okolje, ki obdaja dvorec. V njem so stara že skoraj stoletna drevesa, zasajenih pa je tudi veliko dreves, ki so jih nasadili predstavniki posameznih evropskih veleposlaništev in so kot simbolna drevesa posameznih dežel.

Učni center je namenjen izkustvenemu izobraževanju mladih na področju biodinamike, kjer bodo lahko opravljali praktične vaje študentje prve in druge bolonjske stopnje.

V načrtu imajo še postavitev

permakulturnega vrta, kmečki in zeliščni vrt že stojita in sta zasajena, vrt za ptice z ribnikom, gozdni vrt, dvorno čajanko, gredo za semenarjenje itd.

Prednost tega vrta in pridobivanje teoretičnih znanj pa je prav dvorec Bukovje, ki ga ne samo arhitekturno dopolnjuje, pač pa služi predvsem kot protokolarni objekt, ki ima na voljo velike prostore, kjer prav društvo Ajda organizira predavanja vrhunskih strokovnjakov s področja biodinamike. Predavanja so vsa dobro obiskana. Poleg učilnic in večje dvorane lahko v dvorcu v posebnih sobah preko Dravita prenoči do 30 ljudi, ki jim po potrebi organizirajo še prehrano. Vedno pa so na razpolago s strokovnim vodenjem.

Čebelarski april

Janez Bauer

Pomlad se je razmahnila v vsej svoji veličini. Temu je sledil tudi silovit razvoj čebelje družine. Panji bodo kmalu polni čebel, ki že komaj čakajo na prve medene paše.

April je res čudovit mesec. Topel južni veter, ki je čez noč završal skozi golo drevje, je v našo deželo končno prinesel pomlad. Ozeleneli so travniki, zacvetele in odcvetele so tudi že prve pomladanske cvetlice in drevje. Snega po planinah je vsak dan manj. Otoplilo se je. To prebujenje narave so začutile tudi naše čbelice. Naša čbela, kranjska sivka, je znana po svoji varčnosti in skromnosti. Zimo preživi v majhni gruči, število čebel se zmanjša na minimum, matica v najhladnejših dneh preneha zalegati nove

Čebele največ cvetnega prahu dobijo na regratu.

čebele. Cela družina se usmeri na golo preživetje in tako dočaka toplejše pomladne dni. S prihodom toplih dni pa se korenito spremeni tudi razporejenost v čebelji družini. Čebele začnejo ogrevati gnezdo veliko bolj intenzivno. Matica tako vsak dan lahko zaleže vedno več novih čebel. Število čebel v čebelji družini, ki je koncem marca padlo na minimum, se zopet povečuje. Od tega, koliko čebel je preživel zimo in kako plodna je matica, je odvisna tudi hitrost razvoja čebelje družine. V hladnih marčevskih dnevih je matica zalegla od deset pa do sto čebel dnevno, medtem ko se s prihodom pomladi to število hitro poveča na nekaj sto, tudi tisoč. V dnevih najmočnejše paše v juniju je njeno zaleganje največje, tudi več kot tri tisoč mladih čebel dnevno. Te čebele, ko se izvalijo, pa predstavljajo tudi ogromen dnevni prirastek čebel. Zaradi tega se moč čebelje družine v pomladanskih mesecih silovito poveča.

Veliko čebel pa prinese tudi veliko medicinske v panj, kar je želja vsakega čebelarja.

Zaradi vsega tega je april, kot prvi pravi pomladanski mesec, zelo pomemben za čebele. V tem mesecu še ni kakega velikega donosa medicinske v panj. Čebele sedaj porabijo največ zaloge predelanega sladkorja, ki smo jim ga krmili lani avgusta. Čebele v panj prinesejo v glavnem vodo in veliko cvetnega prahu, s katerim hranijo zalego. Prve grudice cvetnega prahu dobijo na zgodnjem cvetenju leske, nato sledijo zvonček in teloh, pomladanski žafran in seveda mačice. V aprilu zacvetijo že prvi cvetovi regrata, proti koncu meseca pa tudi divja češnja. Na njej dobijo čebele zraven cvetnega prahu tudi precej medicinske, zato je za razvoj čebelje družine drevo zelo pomembno. Že stari čebelarji so dejali, da lahko ob cvetenju divje češnje močnim družinam že vstavimo prvo satnico in

mlade čebele jo bodo sigurno zgradile. Satje izdelujejo samo mlade, do 14 dni stare čebele. Tem se na trebuhu razvijejo voskovne žleze in izločati pričnejo voščene luskice. Te luskice nato prežvečijo in začnejo zidati satovje. Gradijo ga vedno od zgoraj navzdol, celice so v obliki pravilnega šesterokotnika. Za čebele manjše celice, za trote malo večje, največja celica pa je maticnik, iz katerega se izvali mlada matica.

Čebelam dela nikdar ne zmanjka. Tako panjskim, ki skrbijo za matico, za obnovo satja in hranjenje zalege, kakor tudi pašnim, ki skrbijo, da je v panju vedno dovolj vode, cvetnega prahu in medicinske. Čebele so zelo delavne živali, zaradi tega so znane po silovitem pomladanskem razvoju in proti koncu meseca lahko ob ugodnem vremenu pričakujemo že prve roje.

O rojenju pa kaj več prihodnjič.

Novosti zaščite proti bolham in klopom na slovenskem tržišču

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Radlje ob Dravi

Prebujanje pomladi pomeni tudi začetek aktivnosti bolh in klopov. Za zaščito in odpravljanje teh nadležnih zajedavcev je na tržišču veliko preparatov v obliki šamponov, pršil, kapljic in ovratnic, od letos naprej pa so na voljo tudi žvečljive tablete (Bravecto) za pse, ki nudijo zaščito do 12 tednov, in preparata Vectra 3D in Vectra 2D.

Bravecto vsebuje novo aktivno učinkovino, s katero se bolhe in klopi še niso srečali. To zdravilo za uporabo v veterinarski medicini je sistemski insekticid in akaricid, ki zagotavlja takojšnje in trajno ubijanje bolh (*Ctenocephalides felis*) skozi 12 tednov, takojšnje in trajno ubijanje klopov skozi 12 tednov (*Ixodes ricinus*, *Dermacentor reticulatus* in *D. variabilis*) ter takojšnje in trajno ubijanje klopov skozi 8 tednov (*Rhipicephalus sanguineus*). Bolhe in klopi se morajo pritrditi na gostitelja in se začeti hraniti, da bi bili izpostavljeni zdravilni učinkovini. Učinkovanje se začne v 8 urah po pritrditvi za bolhe (*C. felis*) in v 12 urah po pritrditvi za klope (*I. ricinus*). To zdravilo se lahko uporablja kot del strategije zdravljenja dermatitisa zaradi alergije na bolhe (FAD).

Nov izdelek proizvajalca MSD Animal Health je na voljo izključno na veterinarski recept, kar pomeni, da ga lahko kupite le v veterinarskih organizacijah ob posvetu z izbranim veterinarjem. Tablete so v petih dimenzijah glede na telesno težo psa. Izdelek je varen za breje in doječe psice ter mladiče, starejše od 8 tednov. Kopanje psa ne vpliva na njegovo učinkovitost in dolžino delovanja. Otroci se lahko brez skrbi dotikajo psa. Z enkratnim dajanjem prekinete življenjski krog bolh.

Vectra 3D (psi) in Vectra 2D (mačke)

Preparat v obliki kožnih kapljic je širokospektralni mesečni ektoparazitik za pse in mačke z inovativno formulo, ki zagotovi hitro učinkovitost proti bolham ter polno zaščito pred klopi, peščenimi muhami, komarji in hlevskimi muhami.

Kombinacija aktivnih učinkovin Dinotefuran (hitro delujoč insekticid), Piripoksifen (regulator rasti insektov) in Permetrin (repelent in akaricid) je na našem tržišču novost. Zdravilo deluje kontaktno ter s preprečevanjem ugriza parazitov zmanjšuje nevarnost širjenja vektorsko prenosljivih bolezni. Deluje na odrasle bolhe (1 mesec), vse nezrele oblike bolh (do 3 mesece), klope (repelent in akaricid), komarje, peščene muhe, hlevske muhe. Lahko se uporablja za mladiče od 7. tedna starosti naprej. Zaščita ostaja učinkovita tudi po tedenskem kopanju in šamponiranju. Patentiran aplikator ne kaplja in omogoča enostaven nanos. Na voljo je 5 različnih, barvno kodiranih pakiranj, razdeljenih po telesni teži živali.

Bolhe**Zdravljenje in preprečevanje**

bolhavosti (*Ctenocephalides felis* in *Ctenocephalides canis*)

Zdravilo preprečuje okužbo z bolhami en mesec. Prav tako preprečuje razmnoževanje bolh dva meseca po nanosu, saj zavre izvalitev jajčec (ovicidni učinek) ter izvalitev odraslih bolh iz jajc, ki jih izležejo odrasle bolhe (larvicidni učinek). Zdravilo za uporabo v veterinarski medicini se lahko uporabi kot del strategije zdravljenja za obvladovanje alergijskih dermatitisov, ki jih povzroča bolhavost (FAD).

Klopi**Zdravilo za uporabo v veterinarski medicini ima obstojen akaricidni in repelentni učinek na klope**

(*Rhipicephalus sanguineus* in *Ixodes ricinus* en mesec in *Dermacentor reticulatus* do treh tednov). Če so klopi ob nanosu zdravila že prisotni, ni nujno, da bodo v prvih 48 urah po nanosu uničeni vsi, ampak bo to v enem tednu. Za odstranitev klopov se priporoča odstranjevanje z ustrežno napravo za odstranjevanje klopov.

Peščene muhe, komarji, hlevske muhe

Zdravilo ima obstojen repelentni (protihranilni) učinek. Preprečuje ugrize peščenih muh (*Phlebotomus perniciosus*), komarjev (*Culex pipiens*, *Aedes aegypti*) in hlevskih muh (*Stomoxys calcitrans*) en mesec po nanosu. Ima tudi obstojen insekticidni učinek na komarje (*Aedes aegypti*) in hlevske muhe (*Stomoxys calcitrans*), ki traja en mesec po nanosu.

7. april - svetovni dan zdravja

Naj bo naša hrana varna – od kmetije do mize

Nacionalni inštitut za javno zdravje, služba za komuniciranje

Zagotavljanje varne hrane med prednostnimi področji predloga nacionalnega programa o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025

Letošnji svetovni dan zdravja, ki ga obeležujemo 7. aprila, je Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) posvetila varni hrani. Varna, zdravju koristna, lokalno in trajnostno pridelana hrana je ključno izhodišče, na katerem gradimo zdrave prehranjevalne navade prebivalcev. Zato je Ministrstvo za zdravje varno hrano postavilo med prednostna področja predloga Resolucije o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025, ki bo predstavljen na Nacionalnem posvetu o varnosti živil. S celovitim pristopom želimo izboljšati prehranske navade prebivalcev Slovenije in povečati njihovo telesno dejavnost med vsemi starostnimi skupinami, od najzgodnejšega življenjskega obdobja do pozne starosti. Tako lahko zaustavimo trend naraščanja prekomerne telesne teže, zmanjšamo število kroničnih nenalezljivih bolezni in posledično tudi stroške zdravstvenega sistema. Pomembna dodana vrednost tega celovitega pristopa je v povezovanju in doseganju sinergij med že sprejetimi strategijami drugih resorjev, na področju zagotavljanja varne in zdravju koristne hrane, s poudarkom na lokalni trajnosti oskrbi in povečevanju samooskrbe, predvsem Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Varno živilo je tisto, ki ob predvideni uporabi ne predstavlja tveganja za zdravje posameznika. Za zagotavljanje varnosti živil je bistveno, da so vsi člani v živilski verigi – od njive do vilice – natančno opredeljeni, nadzorovani in obvladovani, pri tem pa vsi deležniki v živilski verigi dosledno izpolnjujejo svoje pristojnosti in odgovornosti. Ozaveščanje javnosti o zdravem načinu prehranjevanja in varnem rokovanju s hrano pa je pomembno tudi za vsakega posameznika, saj se s tem lahko izognemo številnim obolenjem, zato na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ) svetujemo prebivalcem, da tudi v domačem okolju upoštevajo osnovna higienska načela.

Za varno hrano lahko veliko naredimo sami, če upoštevamo pet temeljnih ukrepov:

1. Skrbimo za čistočo (umivanje rok, kuhinjskih površin in opreme).
2. Ločujemo kuhana in surova živila.
3. Hrano ustrezno toplotno obdelamo.
4. Hrano hranimo pri ustrezni temperaturi (pod 5 ali nad 60 stopinj C).
5. Za pripravo hrane uporabljamo varno vodo in surovine.

Hrana, ki ni varna, povzroča številne bolezni in tudi smrti

Večina prebivalcev sveta bo vsaj enkrat v življenju zbolela zaradi bolezni, ki je posledica uživanja neustrezne vode ali hrane. Zato je tako zelo pomembno, da uživamo hrano, ki ni kontaminirana z nevarnimi povzročitelji bolezni (virusi, bakterije, paraziti), s strupi ali kemikalijami. "S hrano se lahko prenaša več kot 200 bolezni. Samo zaradi driske

vsako leto umre milijon in pol otrok. Zato je pomembno, da uporabniki že v izhodišču za pripravo hrane uporabljajo varno vodo in živila. Neustrezna hrana lahko povzroči akutno bolezen, v nekaterih primerih tudi smrt, lahko pa vodi v kronične težave. Prisotnost strupov ali težkih kovin lahko med drugim povzroča nevrološke motnje in raka. Posledice uživanja nevarne hrane so praviloma hujše pri dojenčkih, nosečnicah, bolnih in ostarelih," meni vodja Urada SZO za Slovenijo Marijan Ivanuš in dodaja, "da je zaradi globalizacije varnost hrane postala zelo kompleksna. Do onesnaženja hrane lahko pride kadarkoli v procesu pridelave na farmi oz. kmetiji, pri zakolu ali žetvi, med obdelavo, skladiščenjem, transportom in distribucijo. Zaradi daljših predelovalnih verig, zapletenih distribucijskih mrež in novih načinov prodaje (npr. spletna prodaja) je informiranje potrošnikov in umik živil lahko zelo kompleksen in otežen tudi v Sloveniji." SZO si zato prizadeva za zmanjšanje bremena bolezni zaradi nevarne hrane in pri tem sledi trem ključnim področjem dela: zagotavlja znanstvene dokaze za ukrepanje na celotni živilski verigi, spodbuja medsektorsko sodelovanje, komunikacijo in zagovorništvo ter pomaga pri razvoju in krepitvi celostnih sistemov za prehransko varnost.

Varnost živil je za javno zdravje in za vsakega posameznika, od rojstva pa do pozne starosti, izrednega pomena. Bolezni, ki se prenašajo s hrano, so najbolj pogosto rezultat uživanja živil, ki vsebujejo patogene mikroorganizme ali kemikalije. "Škodljivi učinki na zdravje ljudi zaradi hrane, ki ni varna, so lahko kratkoročni ali dolgoročni, lahko pa se izrazijo šele pri potomcih. Nekatere kemikalije se namreč nalagajo v telesnih tkivih, kjer zakasnjeno škodljivo delujejo na zdravje. Zato je zelo pomembno, da se nekatere ukrepe za zagotavljanje varne hrane ciljno usmeri v

populacijske skupine, kot so otroci, nosečnice, doječe matere, alergiki, posamezniki s kroničnimi presnovnimi boleznimi, ki so na določene snovi v hrani lahko bolj občutljive. Tudi ko zbolijo, pri njih bolezen praviloma traja dalj časa in z več zapleti," opozarja namestnica direktorja NIJZ Ada Hočevar Grom.

"Najbolj pogosta klinična slika bolezni, ki se prenašajo s hrano, vključuje bolečine v trebuhu, bruhanje, drisko, pogosto pa se lahko izrazi tudi z drugimi simptomi. Običajno gre za kratkotrajne bolezni brez trajnih posledic. Vse pomembnejši pa so vplivi prehranjevalnih navad in premalo gibanja na razvoj kroničnih bolezni – bolezni srca in žilja, sladkorne bolezni in

različnih vrst raka, kar pa ima dolgoročne posledice tako za vsakega posameznika, kot za družbo kot celoto." Dejanska incidenca okužb s hrano ni znana in je po vsej verjetnosti bistveno višja kot incidenca na osnovi prijav, saj prijave zajemajo samo tiste obolele osebe, ki poiščejo zdravniško pomoč. Med bakterijskimi povzročitelji črevesnih nalezljivih bolezni so pri nas po pogostnosti na prvem mestu kampilobakteri, sledijo okužbe z bacilom *Clostridium difficile*, salmonelami in patogenimi *E. coli*.

Področje varnosti hrane ostaja na evropskem in nacionalnem nivoju predmet stalne budnosti, raziskovanja in

povezovanja različnih deležnikov. Gre za področje, ki je dobro podprto z evropsko in nacionalno zakonodajo. Tudi v Resoluciji o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025 je zagotavljanje varne hrane eno od pomembnih prednostnih področij. Dobro sodelovanje med vlado, strokovnimi institucijami, proizvajalci in potrošniki je ključ pri zagotavljanju varne hrane. V Sloveniji smo že doslej vzpostavili dobro sodelovanje med inštitucijami, ki so na tem področju pristojne, ki ga bomo v prihodnje še izboljšali in na ta način zagotovili varnost in zdravje potrošnikov.

Čemaž

Divji česen (*Allium ursinum*)

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

V koledarski pomladi smo že in že proti koncu zime smo lahko ljubitelji narave nabrali prve užitne divje rastline, ki nam popestrijo vsakdanji jedilnik. Najbolj se nabiranci divjih rastlin vsekakor vsako pomlad razveselimo čemaža ali divjega česna, kot mu pravimo. Ta nekdanji bolj pozabljen rastlina je v zadnjem desetletju postala nadvse cenjena in moderna.

Čemaž raste v veliki količini na bolj vlažnih mestih v gozdovih, najdemo pa ga tudi v bolj suhih bukovih gozdovih. Pogost je tudi v gozdovih v višjih legah, kjer ga najdemo, ko je sezona nabiranja v dolini že skoraj pri koncu. Pri čemažu uporabljamo mlade liste do cvetenja, cvetne popke in čebulice, ki so za mnoge delikatesa. Po zdravilnem učinkovanju je podoben česnu. Vsebuje vitamin C, eterično olje, ki

učinkuje kot naravni antibiotik, in druge sestavine.

Vendar previdno pri nabiranju! Čeprav čemaž raste na velikih območjih brez drugih podobnih mu rastlin, pa ga lahko neizkušeni nabiranci, ki ga ne poznajo dovolj dobro, vendarle zamenjajo z navadno šmarnico, jesenskim podleskom in kačnikom, ki pa so strupeni in je zamenjava z njimi lahko tudi usodna. Razlika je v tem, da šmarnica redko raste tam kot čemaž, raje ima bolj odprta rastišča, obsijana s soncem, njeni listi pa so prekriti s srebrnikastim poprhom in so manj sočni kot čemaževi. Podlessek ima rad podobna rastišča kot čemaž, vendar ga prepoznamo po kopjastih mrežožilnatih listih. Tako šmarnica kot podlessek nimata značilnega vonja po česnu.

Čemaž je nadvse učinkovit pri težavah s prebavo ter težavah z ožiljem. Uživajmo ga v manjših količinah, ker rad draži želodec. Lahko ga narežemo in v plastičnih posodicah zamrznemo, tako da ga imamo na voljo celo zimo, posebej priljubljen pa je čemažev pesto, ki ga napravimo iz zmletega čemaža, soli in olja, ter mu poljubno dodamo orehe, mandlje

konopljinna semena ali tisto, kar pač imamo radi.

Naj vam predstavim še recept za okusno čemaževo juho.

Potrebujemo ščep svežih čemaževih listov, hladno stisnjeno sončnično olje, pol litra vode, sojino ali ribjo omako, sol ter začimbe ali zelišča po okusu: čili, baziliko, peteršilj in dobro misel.

Liste narežemo in na hitro popražimo na olju. Prilijemo vodo in kuhamo toliko časa, da se zmehčajo. Malo pred koncem kuhanja dodamo še eno od začimb, sol in začimbno omako. Juho iz čemaža ponudimo z domačim rženim kruhom.

Uporabljamo ga še kot prikuho k mesnim jedem in ribam, pesto pa kot namaz na kruhu in dodatek testeninam in omakam.

Tako, narava nas vabi v gozd, kjer lahko uživamo ob ne pretiranem nabiranju užitnih divjih rastlin, ta čas divjega česna. Vendar, nepoznavalci, bodite odgovorni, in če čemaža ne poznate dobro, na nabiranje povabite koga, ki rastlino dobro pozna, da se veselje ne bi spremenilo v težavo.

Vir: Užitna divja hrana, Dario Corteze, 1995.

Vabimo vas na prireditev SEJEM SADIK IN CVETJA 2015, ki bo v soboto, 25. 4. 2015, od 8. do 12. ure pred centrom Lopan v Mislinji.

Na sejmu bo bogata ponudba:

- sadik cvetja in zelenjave,
- domačega kruha in peciva,
- suhomesnih izdelkov,
- sirov in jogurtov,
- različnih vin in mesa iz tunke,
- bučnega olja, namazov iz bučnic ter bučnih semen in
- suhe robe.

TURISTIČNO DRUŠTVO MISLINJA

Prireditev bo popestril nastop Babnikove godbe ob 10. uri.

Občanke in občani, obiščite našo prireditev, na sejmu bo veselo!

Upravni odbor TD Mislinja

Velikonočni snopi - butare

Vančy

Za kristjane je velika noč največji krščanski praznik. A velika noč ni samo "mizica, pogri se", kot jo na veliko reklamirajo razne trgovske verige. Tudi niso samo čokoladni zajčki, ti sploh ne. Čeprav pa so zajčki, piščančki in pisanke simboli velike noči.

Priprave na ta praznik se začnejo že prej, najprej s postom in odrekanjem, z duhovno in tudi zunanjo pripravo. Če vprašamo gospodinje, te že zatrjujejo, da je rože, če hočeš, da bodo lepo uspevale, treba saditi in sejati prav na cvetni teden – to je en teden pred veliko nočjo.

Za cvetno nedeljo pa se napravijo snopi – butarice, ki se potem ponesejo v cerkev, da se *požegnajo*. Te so včasih izdelovali zelo velike, tako da so jih potem fantje komaj prinesli v cerkev, še posebej če je bilo to od daleč. Na Koroškem za izdelavo teh snopov uporabljamo običajno les ive, dopolnimo pa jih z malo zelenja, božjim lesom (narečno *žegenpom*) in pušpanom. Navada velikih snopov je sčasoma zamirala, nadomestili so jih manjši. V preteklosti so potem iz teh šib izdelovali križe, te pa so na predvečer treh kraljev (6. januarja) ponesli na travnike in polja. Manjše pa so pribili na vežna in hlevska vrata; tako si lahko po teh križih točno vedel, koliko let je hram v uporabi.

Se pa ponekod krajani združijo in napravijo snop velikan. So napravili že tako velike, da so jih potem morali prepeljati do cerkve kar z vozovi in vprego.

Letos smo se tudi v Turističnem društvu Dravograd odločili, da obudimo to tradicijo, izdelavo snopov. Tako smo v

V cerkvi sv. Vida smo napravili velik snop. Foto: Vančy

"Ta velikega" smo postavili pred portal farne cerkve sv. Janeza Evangelista Foto: Ida Robnik

Tako visoko je segel.

Postavljanje velikega snopa ob ostriško cerkev Janeza Kersnika. Pri izdelavi je sodelovalo 16 krajanov Ojstrice, snop pa meri 16,5 m. Foto: Igor Verko

petek, 27. marca, v cerkvi sv. Vida napravili velik snop (kako velikega, lahko po sliki presodite sami), nekaj manjših pa smo izdelali za folklorni prikaz in v veselje otrok.

Enega podobne velikosti so izdelali tudi na gorski vasi Ojstrica. Gotovo pa še kje pred cerkvami na Koroškem snopi velikani pričajo o povezovanju in želijo ohraniti našo tisočletno tradicijo.

Člani TD Dravograd med izdelovanjem snopov Foto: Vančy

Velikonočne dejavnosti prevaljske Karitas

Martina Cigler

Velika noč je in ta praznik marsikoga spravi v stisko zaradi pomanjkanja osnovnih potrebščin. Slišala sem za prizadevne gospe s Prevalj, ki se trudijo preko Karitasa omiliti stisko ljudi. Rezika, ki je tudi voditeljica delovanja Karitasa na Prevaljah, je dejala, da je porazno, koliko ljudi je v stiski, nihče pa nič ne ukrene. Saj je res, da je Avstrija blizu, ampak vsi ne moremo tja na delo. In v okviru Karitasa se prostovoljke in prostovoljci že veliko let trudijo za veliko noč razveseliti starejše in bolne po vseh koroških domovih starostnikov. V sodelovanju z otroki jim pripravijo kulturni program, razveselijo pa

Članice prevaljske Karitas izdelujejo snope.

jih tudi s pisanko, ki jo sestavljajo blagoslovljen snopič, pisano jajce, pomaranča in čokoladna jajčka.

Obiskala sem jih ravno, ko so s spretnimi rokami okraševale snopiče in kuhale jajca. Imele pa so še delavnice za otroke, na kateri so iz pisanega papirja izdelovali podstavke za jajčka. Tako so se jim v času mojega obiska pridružili štirje otroci, dečka Taj in Žiga ter deklici Zala in Alja. Veseli so tudi prispevkov v oblekah,

Lično izdelani snoپی

čevljev in hrani pa tudi kak evro jim prav pride, da lahko pomagajo najbolj ogroženim družinam in posameznikom. Za svoje delo ne prejemaajo plačila. "Dovolj nam je dejstvo, da vidimo hvaležne in vesele obraze ljudi, ki jim pomagamo," pove Rezika.

Torej, če želi kdo kakorkoli pomagati, naj pomaga tudi prevaljski skupnosti Karitas, da bodo lahko oni potem pomagali ljudem.

Praznovanje velike noči

Mirko Tovšak

S cvetno nedeljo začne katoliška cerkev z obredi praznovanja velike noči. V Šentilju pri Mislinji je blagoslovitev butar, snopov, kot jih imenujemo na Koroškem, posebno doživetje.

Obred se vedno začne v podružnični cerkvi sv. Ahaca, kjer domači župnik blagoslovi snope, nato pa gredo verniki v procesiji do farne cerkve sv. Ilja. Tam se obred nadaljuje s sveto mašo, pred cerkvijo pa se domačini zbirajo na tradicionalnem sejmu, ki poleg vernikov privablja še druge obiskovalce.

Cvetna nedelja pa razveseljuje tudi otroke. Starši navadno že kakšen dan prej izdelujejo in krasijo snope ob prisotnosti radovednih otrok, na cvetno nedeljo pa sta zanje procesija in blagoslovitev snopov posebno doživetje.

Letos je bilo vreme na cvetno nedeljo še posebej naklonjeno temu dogodku. Lepa sončna nedelja je tako privabila množico vernikov in drugih obiskovalcev sejma, tako da parkirišča v Šentilju niso zadoščala za parkiranje vseh avtomobilov obiskovalcev prireditve.

Na sejmu v Šentilju je vedno živahno.

Blagoslovitev snopov v cerkvi sv. Ahaca

Procesija do farne cerkve

Peta rez potomke najstarejše vinske trte

Mag. Jože Marhl

Na Gregorjevo nedeljo, 15. marca 2015, je po sveti maši na župnijskem dvorišču v Breznu potekala že peta slovesna rez potomke najstarejše žlahtne vinske trte in pokušnja njenega prvega vina.

Številne zbrane od blizu in daleč je nagovoril župan Občine Podvelka in gospodar trte Anton Kovše. Med drugim se je zahvalil vsem, ki skrbijo za uspešno rast in rodnost trte, in izrazil željo, da to svoje poslanstvo tako uspešno opravljajo tudi v prihodnje. Naglasil je še, da ni pozabil na obljubo, izrečeno ob lanski trgatvi, da bodo ob letošnji rezi trte prisotni pokusili prvo vino potomke – letnik 2014. Skrbnik trte Anton Zaletelj je poudaril, da sta rast in rodnost trte glede na njeno komaj petletno starost rekordni in da presegata vsa pričakovanja. S ponosom je povedal, da je trta v letu 2014 obrodila kar 53 grozdov, iz katerih so pridelali prvo njeno vino – 10 litrov žlahtne žametovke. Nekaj vina so napolnili v reprezentančno embalažo in je namenjeno za protokolarna darila župana, s preostalim vinom pa so nazdravili še isti dan, kot je že povedal župan. Mariborska vinska kraljica v mandatnem obdobju 2012–2014, Mojca Kren, se je v

Rez trte – levo župan in gospodar Anton Kovše, desno skrbnik Anton Zaletelj

pozdravnem nagovoru zahvalila za povabilo in med ostalim spregovorila o pomenu trte ter pridelavi in uživanju vina.

Stekleničke s prvim vinom potomke v posebni embalaži – letnik 2014 – je župan in gospodar trte Anton Kovše slovesno podaril: pretekli mariborski vinski kraljici Mojci Kren, častnima občanoma Občine Podvelka Borutu Končniku in avtorju tega prispevka, duhovnemu pomočniku prof. dr. Vinku Potočniku, domačemu župniku Jožetu Motalnu, skrbniku trte Antonu Zaletelju, pomočniku skrbnika trte Maksimilijanu Metličarju, ovtarju Andreju Mevcu ter bračem Srečku Tomšiču, Janku Verdineku, Franciju Kanteju, Kristijanu Mežnarcu in znanemu slovenskemu humoristu Vinku Šimku.

Rez trte je ob prisotnosti gospodarja Antona Kovšeta opravil njen skrbnik Anton Zaletelj. Cepiče trte je letos župan poklonil vsem dobitnikom občinskih priznanj v letu 2014 za najlepše urejen objekt v posamezni vaški skupnosti, en cepič pa bo rasel tudi v sosednji Avstriji, prejel ga je Johann Krasser iz Oberhaaga.

Vsebinsko bogat kulturni program so pripravili mešani peski zbor KUD Lehen,

učenec Glasbene šole Radlje ob Dravi Jaka Metličar, folklorna skupina iz Lovrenca na Pohorju in znani slovenski humorist Vinko Šimek. Slovesnost so s svojo organizirano prisotnostjo obogatili tudi člani Zveze šoferjev in avtomehanikov Podvelka in člani Prostovoljnega gasilskega društva Brezno-Podvelka.

Rez trte je spremljal tudi tradicionalen Gregorjev sejem. Svoje pridelke in izdelke so na ogled postavili in jih ponudili: Turistično društvo Brezno-Podvelka, Društvo Invalid Brezno-Podvelka, Kmetijstvo Glazer Stanka in Miran iz Malečnika, Fabjan interieri, d. o. o., Alenka in Jakob Medved iz Lehna na Pohorju, Vinogradništvo in vinarstvo Kren Ivan in Brigita iz Svečine, SIRUPI Sara Berglez Zajec s Kaple in Unikatno vezenje Zlatka Popič z Mute.

Za kulinarčne dobrote so poskrbele članice Društva podeželskih žena Brezno-Podvelka, ki ga vodi Lojzka Hribnik. Za ureditev prireditvenega prostora je vzorno poskrbela Vaška skupnost Brezno, ki jo vodi predsednik Drago Selič. Za red in varnost so skrbeli člani PGD Brezno-Podvelka.

1.000.000 €
ZA ZDRAVLJENJE,
KO TO NAJBOLJ
POTREBUJETE

Best Doctors®
Zdravstveno zavarovanje

Zavarovalnica
Maribor

080 19 20
www.ZavarovalnicaMaribor.si

Podelitev priznanj in plakete za leto 2014

Peter Cesar, TD SG

Aktivnosti članov Turističnega društva Slovenj Gradec na področju ocenjevanja urejenosti okolja so namenjene iskanju svetlih točk in sprememb na bolje. S tem se želimo zahvaliti tistim občankam in občanom, ki s tem, ko skrbijo za svojo okolico, prispevajo tudi kamenček k mozaiku celostne podobe in urejenosti našega mesta in tudi ostalih krajev. Verjamem, da vseh ne opazimo, zato vas vabim, da s svojimi predlogi sodelujete vsi, ki vam ni vseeno, kaj se z našim okoljem dogaja. Z veseljem bomo upoštevali vaše predloge.

V petek, 20. marca 2015, ob 18. uri smo v prostorih Mladinskega kulturnega centra v Slovenj Gradcu pripravili slovesnost ob podelitvi priznanj in plaket Turističnega društva Slovenj Gradec za leto 2014. Ocenjevanje urejenosti okolja že vrsto let spada med redne aktivnosti Turističnega društva Slovenj Gradec. Oglede na terenu in ocenjevanje opravi komisija za ocenjevanje, ki jo vodi naš dolgoletni član Vinko Klančnik, ostali člani komisije pa so Jože Stres, Marija Rotovnik, Klavdija Blažek, Anica Jeromel in Cveta

Pečoler. Kandidate za priznanja izberejo na podlagi lastnih opažanj ali na pobudo drugih članov društva oz. občanov in občanov naše občine. Po ogledu terena, ocenjevanju komisije ter odločanju o prejemnikih sledita končna potrditev in sklep Upravnega odbora Turističnega društva Slovenj Gradec. Za leto 2014 smo podelili 9 priznanj za prispevek k lepo urejenemu okolju, ki so jih prejeli naše občanke in občani: Cilka in Milan Dreu, Tinka Gregor, Jože Koletnik, Brigita in Andraž Pohorec, Katja in Boštjan Rigelnik, Fanika in Boris Slemnik, Ljuba Gangl in Marjan Žvikart, Andreja in Bojan Vujkovic ter Vinko Kac. Plaketo Turističnega društva Slovenj Gradec, kot najvišje priznanje, ki ga društvo podeljuje za trud in prispevek na področju urejenosti okolja, je za lansko leto prejelo podjetje Kopur, d. o. o., iz Pameč. Člani upravnega odbora Turističnega društva Slovenj Gradec smo se odločili, da po večletnem premoru letos ponovno podelimo listino častnega člana društva, ki se podeljuje kot priznanje in zahvala za dolgoletno aktivno delo na področju delovanja društva, skrbi za urejenost in ohranjanje okolja, sodelovanja pri organizaciji številnih prireditev ... To visoko priznanje – naziv častni član Turističnega društva Slovenj Gradec – smo tokrat podelili Vinku Klančniku za njegovih 40 let delovanja na področju turizma in hortikulture urejenosti okolja v Mestni občini Slovenj Gradec.

Na prireditvi, ki so jo s svojimi glasbenimi vložki popestrili predstavniki

glasbene šole Gvido, smo si ogledali fotografije urejenosti okolja, za katera smo podelili priznanja, in spregovorili tudi o trenutnem delu našega društva in viziji za bodoče delovanje. Z veseljem ugotavljamo, da se občanke in občani še vedno z zanimanjem udeležujejo naših prireditev, še posebej pa so veseli tudi tisti posamezniki, ki dobijo potrditev za njihovo skrb in urejenost svojih domov, kar pa je na koncu tudi prispevek k urejenosti našega kraja.

Naj poudarim, da je delovanje članov Turističnega društva Slovenj Gradec brezplačno in temelji na prostovoljstvu. Aktivni člani žrtvujemo svoj prosti čas in energijo z namenom popestitve in izboljšanja razmer za aktivno preživljanje prostega časa na območju naše doline.

Novi projekti za pomladne dni

Marina Oderlap

Aktivno sodelovanje stanovalcev in prostovoljcev Koroškega doma starostnikov Črneče – Dravograd z učenci OŠ Dravograd

Kot vsako pomlad se je tudi letos v našem domu letošnja začela z mnogimi projekti in druženji, ki nam vzbujajo veselje.

V našem domu že vrsto let deluje in ustvarja likovni krožek pod vodstvom Hilde Šmon in Monike Gornjec. Gospe kot prostovoljki prihajata v naš dom vsak teden in s svojim znanjem pomagata stanovalcem ustvarjati izdelke, na katere so zelo ponosni. Tako so za lanske božične praznike nastala dela z zimskimi motivi, ki smo jih razstavili najprej v našem domu, sedaj pa razstava krasi prostore OŠ

Projekt "Beremo s Partljičem", 12. marec 2015

Še ena z mentorji in prostovoljci

Razstava članov likovnega krožka

Dravograd. V okviru sodelovanja in povezovanja z učenci te šole smo zelo aktivni tudi v projektu "Beremo dela Toneta Partljiča in Prežihovega Voranca". Z učenci smo skupaj brali in se pogovarjali o življenju nekoč in danes. Sodelovanje se nadaljuje, nadaljujejo pa se tudi medsebojno bogatenje, rast in učenje. Učenci nam bodo obiske kmalu vrnil, ko bomo skupaj barvali velikonočne pisanice. Naši likovniki pa že pripravljajo likovna dela za naslednjo razstavo s spomladanskimi motivi.

Obisk učencev OŠ Dravograd
25. februarja letos

Bazensko lovsko razstavo na Remšniku so si ogledali tudi učenci

Mag. Jože Marhl

Lovci Lovskogojitvenega bazena Radlje ob Dravi, ki ga sestavljajo LD Janžev vrh, Kapla, Podvelka, Remšnik in Radlje ob Dravi, vanj je včlanjenih več kot 300 članov in članic, so 22. marca 2015 na Remšniku pripravili pregledno razstavo uplenjene divjadi in lovskih trofej za leto 2014. Tokrat je bil organizator razstave LD Remšnik.

Starešina Ivan Golob je na začetku pozdravil zbrane lovce in goste, med njimi predsednika Lvske zveze Maribor Marjana Gselmana, župana Občine Radlje ob Dravi mag. Alana Bukovnika, predsednika Krajevne skupnosti Remšnik Borisa Gašperja in vodjo Podružnične OŠ Remšnik Valerijo Tertinek.

Poročilo o uspešni realizaciji lovskogospodarskega načrta LGB Radlje ob Dravi za leto 2014 je podal njegov predsednik Borut Mithans. V njem je med drugim poudaril, da je bil odvzem divjadi

lani v primerjavi z letom 2013 uspešnejši.

Kot vsako leto je bilo tudi letos ob razstavi zanimivo in poučno predavanje. Letošnja tema je bila kinologija. Predavala sta predsednik LZ Maribor Marjan Gselman in predsednik komisije za izobraževanje pri LZ Maribor Ivan Žižek.

Pester kulturni program so pripravili Rogisti LZ Maribor in vokalno-

instrumentalna skupina učencev domače šole.

Sledil je ogled lovske razstave, ki so jo pripravili v krajevni dvorani. Razstavo so si poleg lovcev v večjem številu in z zanimanjem ogledali tudi krajsani Remšnika, organiziran pa je bil tudi voden ogled za učence vseh razredov Podružnične šole Remšnik.

Skupina učencev PŠ Remšnik si ob razlagi domačih lovcev Dušana Hafnerja in Alojza Unuka ogleduje razstavo.

Povorko so spremljali tudi Borut Pahor, predsednik države Slovenije, mag. Romana Lesjak, županja Občine Črna na Koroškem in Bogdan Gabrovec, predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije.

Tina z ekip; ponosno je pokazala medalje

Izpred svojega doma na Pristavi se je Tina in njena ekipa peljala v kočiji. Spremljali so jo njeni zvesti navijači in množica oboževalcev. Krasile so jo medalje, obešene okrog vratu, veselje in igrivost pa je celotna ekipa delila z množico spremljajočih, z napihovanjem balonov.

Tina spet doma

Ida Robnik

Sprejem Tine Maze v njeni domači Črni na Koroškem je bil letos nadvse slovesen. V petek, 3. aprila so jo njeni zvesti navijači skupaj z več tisoč oboževalci pospremili na prireditveni prostor pred kulturni dom, kjer je stekla prireditev v čast najboljši slovenski smučarki vseh časov.

Za zaključek je zapela še svojo, My way is my decision. To je bil tudi odgovor na vprašanje, ali bo še smučala v prihodnji sezoni.

Med zvestimi Tininimi navijači, ki jo spremljajo in podpirajo na tekmah, je tudi naša Zlata Skarlovnik.

Presenečenja v osebi Jana Plestenjaka je bila zelo vesela.

Županja mag. Romana Lesjak je ob čestitkah Tini in njeni ekipi poudarila, da je Tina s svojimi uspehi povzdignila tudi ime Črne na Koroškem na svetovno raven. Ob tem ni pozabila omeniti tudi bivših smučark in smučarjev iz Črne, ki so ta kraj promovirali že v prejšnjih letih.

Presenečenja na odru so se kar vrstila. Nazadnje so prišli bivši najboljši slovenski smučarji, dekleta "vražje Slovenke" in Jure Košir, s svojim naraščanjem in skupaj so zarepali tisto Juretovo "Včasih smučam hit, včasih pa počas".

Tino je pričakala množica oboževalcev na prireditvenem prostoru pred Kulturnim domom v Črni.

Ženske praznujemo

Dan žena v Vuzenici že petič

Anja Vajde

Foto: Domen Pleterski

Vsako leto do sedaj smo na koncu prireditve ob dnevu žena enotni – večnamenska Modradvorana postaja premajhna za vse, ki bi na ta dan želele praznovati z nami. Seveda se poraja

Učenke OŠ Vuzenica so skupaj s Tanjo zaplesale na odru.

Saksofonski orkester SOS junior je prvič nastopil v Vuzenici.

veliko zadovoljstvo, da dvorana vsako leto poka po šivih in da se predstavnice nežnejšega spola rade udeležijo te prireditve, pa vendar je bil letošnji obisk največji presežek do sedaj.

Dan žena, mednarodni praznik žensk, ki si seveda želimo biti spoštovane vse dni v letu. Pa vendar je lepo, da je tudi ta dan nekaj posebnega. V Vuzenici smo letos praznovali že v petek, 6. marca 2015, in bilo je nepozabno. Kot vedno nam je ob poslušanju otroškega pevskega zborčka OŠ Vuzenica, ki nas je očaral s svojo pristnostjo in prisrčnostjo, zaigralo srce. Seveda so nas dodobra ogrele tudi plesalke in plesalec OŠ Vuzenica. Za trenutek sta se med nami na odru pojavila odlična Marilyn Monroe in Elvis Presley.

Navdušenje v dvorani je bilo veliko, ko nam je zaigral saksofonski orkester SOS

Voditelj večera, Tevž, je takole kavalirsko predal šopek ob prazniku naši osrednji gostji Tanji Žagar.

junior, solist je bil naš domačin Matevž Zupančič, na katerega smo še prav posebej ponosni. SOS junior je organizirana skupina saksofonistov in saksofonistk iz Slovenije, ki delujejo pod okriljem kulturnega društva Sekvoja. Orkester deluje od leta 2012 in trenutno šteje 35 članov. Vodi ga Lev Pupis, solist in profesor saksofona na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana. V strokovnem timu pa so še dirigent orkestra Mitja Žerjal, Jovana Joka, Aleš Logar in Matjaž Škoberne. Skratka, verjetno lahko mirne vesti napišem, da smo bili priča vrhunski glasbeni poslastici.

Seveda pa je za vročico petkove noči na odru in pod njim poskrbela pozitivna in z energijo nabita osrednja gostja večera Tanja Žagar. Očarale so nas njene neverjetna preprostost, prijaznost, spontanost in profesionalnost. Z eno besedo lahko rečemo, da smo bili za pol urice priča čisto pravi žagariji in bilo je imenitno.

Večer pa nikakor ne bi bil tak, kot je bil, če ne bi za svojevrsten šov in imeniten nastop poskrbel naš očarljivi voditelj večera, domačin, Tevž Rogina, ki je izvirno pletel vse niti med nastopajočimi, poskrbel za nekaj humornih vložkov in presenečenj na odru. Ni očaral le prepolne dvorane žensk, deklet, dam, babic in mamic, ampak tudi našo osrednjo gostjo večera Tanjo Žagar, ki je po svojem nastopu v zaodru dejala, da iz tega fanta pa zagotovo še veliko bo – in v to smo trdno prepričani tudi mi.

Seveda pa naš gostitelj, župan Franjo Golob, ni pozabil na pozoren zaključek tega dne in je prav vsem predstavnicam nežnejšega spola v družbi podžupana Srečka Lampreta podaril še cvet s čestitko v znamenje spoštovanja ženskam ob prazniku.

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

02 88 42 684

e-mail: viharunik@gg-sg.si,
viharunik.gg@gmail.com

Direktor:

Silvo Prižrnjak

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan Čokl, prof.

To številko je uredila:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Marta Krejan Čokl, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Mateja Uršnik

Lektorica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Fotografija na naslovnici:

Foto: Gorazd Mlinšek

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za Informacije z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (t.j. tarifne številke 3).

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

25. marec ali t. i. materinski dan

Nevenka Knez

Foto: Sašo Herlah

*„Mama je prvi klic,
mama je zadnji glas,
kruh je in luč,
ki osrečuje nas.“*

Otroci so igrivo odplesali odlomek iz Hrestača in nas nasmejali do solz.

Materinski dan je mednarodni praznik, s katerim želimo izraziti pozornost in zahvalo vsem ženskam, ki jim je bilo dano poslanstvo biti mati.

Leta 1907 je v ZDA Anna Jarvis pred cerkvijo razdelila 500 belih nageljniov v spomin na svojo pokojno mamo. Anna, po poklicu učiteljica, se je zavedala, da je v ZDA veliko otrok, ki se grdo obnašajo do svojih staršev, zato je pisala politikom, naj uzakonijo poseben praznik, namenjen materam. Anna je bila rojena v družini enajstih otrok. Kot dvanajstletno dekle je slišala svojo mamo pri molitvi, v kateri je izrazila svojo veliko željo, da bi dočkala tisti dan, ko bo materi in materinstvu namenjen poseben dan v letu. Čeprav Anna nikoli ni postala mama, se je vse življenje zavzemala, da bi se prošnja njene drage matere uresničila, in je danes znana kot ustanoviteljica, "mati materinskega praznika". Leta 1914 je ameriški predsednik Woodrow Wilson podpisal zakon, po katerem naj bo vsako leto na drugo majsko nedeljo materinski dan kot državni praznik – v čast materam, ki so v prvi svetovni vojni izgubile svoje sinove. A po nekaj letih je Anna Jarvis ugotovila, da je

praznik namesto svojega pravega namena postal bolj kot ne priložnost za zaslužke trgovcev. Zato si je celo prizadevala, da bi praznik ukinili. A namesto tega so praznik prevzele tudi nekatere druge države po svetu, le praznujejo ga ob različnih datumih. Norvežani npr. drugo februarso nedeljo, Indonezijci pa 22. decembra. V Sloveniji smo materinski dan praznovali že v obdobju med obema vojnoma. Šole so takrat po eno učno uro namenile materam, katoliške organizacije pa so priredile svoja praznovanja. V Sloveniji smo materinski dan na 25. marec bolj pogosto začeli obeleževati šele po letu 1991, in sicer na isti dan, kot je krščanski praznik Marijino oznanjenje. Tudi na podružnični šoli Sele-Vrhe so se v marcu otroci pod vodstvom svojih zavzetih učiteljic spomnili na svoje mame in babice, a tudi na svoje očete in dedke. Njihova majhna telovadnica se je na ta dan z izdelki izpod njihovih spretnih rok spremenila v cvetoč travnik, po katerem so se "igrali" naši manjši in malo večji otroci, ki so tako nam kot sebi s petjem, igranjem in plesom zares znali polepšati dan.

Vir: <http://www.rtvsllo.si/infodrom/infomat/0-9/0/723>

Odhajanja

Pogosto se od same kmetije in dela na njej ne da preživeti, zato mladi gospodarji iščejo zaslužek še drugje, tudi v vojski in tudi na polletnih misijah v tujini, kjer sicer ponosno zastopajo Slovenijo, a pogrešajo svoje družine in rodno grudo ...

Ponosni kleščman Slovenski vojak na Kosovu

"Kleščman" des. Danijel Krejan, 74. MOTB

Zgodba se začne in konča na Kosovu, KFOR 20–KFOR 25 (Kosovska sila, ang. Kosovo force). Med obema misijama sta minili dve leti, preteklo je kar nekaj vode tu na Kosovu in doma v Sloveniji, sovojaki so se zamenjali, poveljujejo so drugi, malce smo se postarali. Kontejnerji, v katerih živimo, in hrana pa so ostali isti, pri nekaterih bolj, pri drugih manj priljubljeni.

Pomlad 2010, baza v Peči, bližal se je konec misije 10. MOTB/2. MOTČ (motorizirani bataljon/motorizirana četa) in vsi smo nestrpnost pričakovali odhod domov. Potem pa iznenada ukaz iz Slovenije: pripadnik SV Danijel Krejan se z

Slovenski vojaki na Kosovu Foto: Daniel Mlakar (FB-stran SV)

dne 1. 5. 2010 premesti v 74. MOTB v Maribor. V Ljubljani sem spoznal veliko vojakov in vojakin, poznal sem Vojašnico Franca Rozmana – Staneta, delovanje in utrip celotnega vojaškega stroja. Sodelavci "sokoli" so me začeli dražiti s kleščami, kleščmanovim plesom in podobno. S težkim srcem sem čakal na zadnji delovni dan v 10. MOTB.

Bilo nas je kar veliko sokolov, ki smo maja 2010 poleteli proti Mariboru. Samo mesto sem spoznal že med obiskovanjem

srednje šole in moram priznati, da mi je prišlo k srcu. Reka Drava, okoliški griči, Pohorje, prijazni domačini ter seveda sam Maribor. O 74. MOTB pa nisem vedel veliko, pravzaprav nič. Nova vozila svarun, opremljena z najnovejšo opremo in oborožitveno postajo, enota, ki se šele sestavlja ter dopolnjuje, skratka najmlajši bataljon v 1. BR (brigadi). Potem pa napoči "dan D", v Maribor sem se pripeljal malo prej, ker nisem točno vedel, kje je vhod v vojašnico. Na parkirišču pa sami znani

obrazi iz 10. in 20. MOTB in kmalu je tisti cmok v grlu izgubil. Skupaj smo poiskali stavbo, v kateri je srce te vojašnice. Velika gneča je bila in kar nekaj časa je trejalo, da so se uredile takšne in drugačne papirne stvari, za katere vemo, da jih je v naši vojski veliko.

Poiščem prostore nove enote in dežurna me opozori, da naj zamenjem oznako pripadnosti. Kar zapekla me je rama, ko so mi sokola zamenjali s kleščmanom. Prvi postroj, urejanje omaric in opreme, spoznavanje poveljujočih, sovojakov. Zelo hitro mi Vojašnica generala Maistra priraste k srcu, pogled na Pohorje, domači vojaki in poveljniki, ki imajo veliko štajersko srce. Začnejo se usposabljanja, spoznavanje opreme (svarun, BVP ...). Menja se nič koliko vojakov in poveljnikov, veliko je novih "zelencev" iz Vipave, samo ducat nas ostane v isti četi, v istem vodu. Začenjajo se spletati vezi med nami, začnejo se tereni in rama s kleščmanom ne peče več. Četa se umiri, ni več nenehnih premestitev gor, dol, sem, tja. Začnemo dihati skupaj in v nas začne biti srce v enakem ritmu; nič več nov, star, vsi postanemo naši (kleščmani/ke) – Štajerska in 74. MOTB nas sprejmeta in s ponosom zastopamo naše barve na raznih sejmi in skupnih terenih. Zavemo se, da nismo več zadnji med bataljoni, ampak se lahko postavimo z ramo ob rami drugim enotam v Sloveniji in po svetu. Tako iz nekaj sto pripadnikov na začetku poti naš jekleni 74. MOTB zraste v veliko enoto, ki bi bila v ponos velikemu domoljubu generalu Rudolfu Maistru, po katerem nosi vojašnica ime.

Za našo 2. četo pa se začnejo dolgi in naporni tereni, da se pripravimo in dosežemo KOZ (končne operativne zmogljivosti), kar je pogoj, da se nas lahko napoti na misijo na Kosovo. Spimo v šotorih, če imamo srečo, v zidanih objektih. Pere nas dež, veter in sneg povzročata težave pri izvajanju nalog, tudi sonce večkrat pokaže svojo moč. Prvi izvedemo kar nekaj streljanj in vaj, ponoči in podnevi. Končno zaključna vaja, ki jo uspešno izvedemo, poveljnik in ostali nadrejeni so zadovoljni. Oddahnemo si, juhu, KOZ je dosežen. Misija bo! Pozabimo na šotore, sendviče, dež in utrujenost, prišli smo do konca brez večjih poškodb in težav in z veliko novega znanja ter vezmi med sovojaki, ki se nikoli ne bodo pretrgale. Uredimo še nekaj papirnih stvari, pripravimo opremo ter se odpravimo na zaslužen dopust. Prehitro mine in že smo na letalu proti Prištini, naši najdražji so daleč stran. Jaz pa sedaj s ponosom nosim kleščmana in zastopam Slovenijo med vojaki z vsega sveta.

Kleščman ali rogač je največji evropski

hrošč. Večinoma se giblje in leta ponoči. Klešče uporablja pri spopadih za samice, z njimi pa lahko krepko ušči pne tudi človeka. Na žalost pa zaradi vplivov ljudi na naravo spada med ogrožene vrste, zato ga v gozdu pustite, naj gre svojo pot.

Naši mejniki

Mladi! Da ste pripravljeni: meča ne dajte nikoli iz desnice, naše pravice nikoli iz zenice! Vranec naj zoblje osedlan, da se kot strela zaprašite in prevalite lažnike kamnite, ko se ukreše – vaš dan.

Pesnik in veliki rodoljub
 general Rudolf Maister
 (1874–1934)

"Slovenska vojska je svoje pripadnike prvič napotila na Kosovo januarja 2000. Do leta 2007 so slovenske enote delovale v sestavi sil drugih vojsk, februarja 2007 pa je Slovenska vojska prvič v svoji zgodovini na mednarodno operacijo in misijo napotila enoto velikosti bataljona. Takrat je bataljon prvič prevzel lastno območje odgovornosti in poveljeval pripadnikom tuje vojske, članice zveze Nato. Sočasno je Slovenska vojska na Kosovo napotila še strokovnjake za civilno-vojaško sodelovanje in izvedla več projektov v okviru pomoči lokalnemu prebivalstvu, ki so bili na lokalni ravni odmevni.

Naloge slovenskih vojakov na Kosovu vključujejo vzdrževanje varnega in stabilnega okolja, zagotavljanje pogojev za prenos odgovornosti civilnim oblastem, izvajanje kontrole na komunikacijah in kontrolnih točkah, varovanje objektov posebnega pomena ter izvajanje projektov civilno-vojaškega sodelovanja."

Vir: <http://www.slovenskavojska.si/mednarodno-sodelovanje/mednarodne-operacije-in-misije/kosovo/>

Za sosednjimi vrati

Pogovor s koroškim kavbojem

Kantavtor Milan Kamnik

Martina Cigler

Pa prajijo ani je težko živeti ... Tako se začne ena od Milanovih prvih pesmi z naslovom *Koroška pesem*. V njej prepevata v duetu z zdaj že, žal, pokojnim glasbenikom Tonijem Apohalom o takratnem stanju na Koroškem, o problemih, povezanih s težkim življenjem delavcev, ki jim je takrat Ravenska fabrika pomenila meko, delo v njej pa preživetje.

So colnge nizke drah koln za gret, tako se nadaljujejo verzi, ki so tudi danes še kako resnični, saj marsikdo nima za osnovne stvari. Tako v posrečeni pesmi *Iberžnik* na šaljiv način opozarja na resnico, da smo Korošci na ljubo ali neljubo prepuščeni sami sebi in da v Ljubljani na *iberžnike* v odmaknjenih delih Slovenije niti ne mislijo, le kup besed, in obljub, ki ostajajo neizpolnjene, ki jih nam ob obiskih delegacije dajo. Tako se v pesmi *Moj znukan rukzok* spomnim časov, ko so bili popularni nakupovalni obiski v Avstriji, kamor smo Korošci množično hodili kupovat kavo Alvorado, riž, banane, čokolade Milka, kinder jajčke, tehniko, ki so jo nekateri na veliko *švercali*; tako tudi Milan v tej pesmi da priznanje, da *kaki*

kundiji so tisti, ko švercajo dov po Dravi.

Sami lahko vidimo, da je v Milanovih pesmih opevano življenje samo, da prepeva o vseh dogodkih od *fršovnge* za bajto do Prežihovih zgodb in o trdem kmečkem življenju. Zadnjih nekaj let se rad poda čez lužo v Nashville v Ameriko, kjer ustvarja s priznanimi glasbeniki. In tako nas vedno znova razveseli s kakšno novo pesmijo v domačem narečju. In tako v eni izmed njih pravi: *Is sn rojen na Koroškem, da bom tu živel, pa čeprav pot me zanese v tuje kraje*. In tako si Milana, ki po novem živi v svoji hiši na Selah, predstavljam, da ko se vrne s turnej, ki ga vodijo drugam, vrže še en *pacel gr na ojgn*, objame domače in v miru spije *krigl* mošta s prijatelji.

Milan, kako bi se nam na kratko predstavili?

Na tem svetu sem že skoraj 58 let, na OŠ sem hodil 7 let na Prevalje, osmi razred pa na Ravne. Izučil sem se za *špenglarja*, gostinski *šnel kurs* sem končal v Opatiji, samostojni kulturni delavec sem že 18 let, 12 let pa že imam licenco zavarovalnega zastopnika. Včasih je bila glasba za kruh, zdaj pa je samo še za dušo in stroške.

Ustvarjali ste v Jugoslaviji in v osamosvojeni Sloveniji, ali imajo vaše pesmi drugačen navdih zdaj, ko smo samostojni?

Jugoslavija je bila velika država, tam z narečjem nisem imel kaj početi, saj je bila že slovenščina problem. Ko smo se osamosvojili, se je tudi v meni nekaj premaknilo, ko sem se odločil, da bom v pesmih bolj spoštoval koroško narečje.

Ste ambasador koroškega narečja. Kako to, da ste se odločili ustvarjati v domačem narečju, ki že počasi izumira?

Narečje se je v pesmi vedno bolj dogajalo. Ne morem mimo *Solzic* in *Samorastnikov*. Kljub temu da Prežihov Voranc ni uporabil velikega števila narečnih izrazov, so bili tisti dovolj, da so me spodbudili k temu, da sem začel iskati pri starejših Korošcih to, kar uporabljam in negujem v svojih pesmih. Nimam občutka, da bi naše narečje izumiralo, prav nasprotno. Ko poslušam mlajše generacije, kako *marvajo* po koroško, mi je prav toplo pri srcu.

Zadnjih nekaj let ste večkrat obiskali deželo čez lužo, kot radi rečemo, Ameriko. Kaj ste ustvarili tam in s kom ste sodelovali, v katerem kraju največkrat?

V meki *countryja*, kot rečemo Nashvillu, sem spoznal nekaj vrhunskih glasbenikov, ki so mi priskočili na pomoč pri snemanju pesmi za album *Za mušter*

Nastop

(2010) in lani za jubilejno dvojno zgoščenko *40 let Grta pa douta*. Bil sem tudi v Austinu, da sem bolje spoznal tesaški *swing* in *outlaw country*. Nasploh me je fasciniralo to, da zelo spoštujejo svojo tradicijo, ki se seveda razlikuje od države do države. Pri meni je to naredilo velik vtis, saj sem hitro *skombiniral country* instrumente s koroškim narečjem.

Kdo je pisec besedil pesmi, ki jih požete?

Prve pesmi sem začel pisati ob poslušanju Boba Dylana in mnogih *country* in folk izvajalcev. Do danes se jih je nabralo nekaj čez sto, večino sem tudi posnel. Razen nekaj priredb (*Pacel gr na ojgn*, *Rad 'mam pir*, *Dekle z vasi*, *Po hribu navzdol*, *Staram se*, *Spet na cesto grem*), sem avtor večine pesmi sam.

Kako je prišlo do sodelovanja z Mitjo Šipkom, kaj vse sta ustvarila skupaj ter s kom od naših glasbenikov še sodelujete?

Leta 1985 je Mitja Šipek poslal na Narečni festival skladbo *Koroška pesem*, ki sva jo izvajala Duo Kora. Mitja me je tako navdušil s monodramo *Svetneči Gašper*, da mi je novela *Pot na klop* dobesedno štrlela iz ušes. Tako sem Svetnečega Gašperja upodobil v istoimenski pesmi.

Večkrat ste sodelovali na festivalih narečne popevke.

Narečni festival v Mariboru je bil velika promocija za slovenska narečja. Tam sem zbral, tudi z Duo Kora, deset nastopov. Ko je festival že bolj slabo dihal, že nisi več vedel, ali gre za narodno-zabavni festival ali festival narečnih popevk. Zdaj ga že nekaj let ni in ga najbrž v takšni obliki nikdar več ne bo. Lepi spomini pa ostajajo.

Izdali ste že veliko albumov. Koliko?

Od leta 1995, ko sem samostojno nadaljeval glasbeno pot, sem izdal osem samostojnih albumov: *Dolina smrti* (1996), *Ibržnik* (1999), *Je še kdo srečnejši kje* (2001),

Prežih in jaz (2003), *Brez narečja ni jezika* (2004), *Gnar* (2006), *Za mušter* (2010) in *40 let grta pa douta* (dvojni CD 2014).

Kje vse razen na Koroškem še imate nastope?

Pravzaprav grem povsod, kamor me povabijo.

Kako vaše popevke sprejemajo ljudje, ki niso s Koroške?

Danes je toliko Korošcev razseljenih, da so že v vsakem kotu Slovenije. Zato je zanimivo nastopati tam, kjer je en Korošec, žena ali pa mož, drugi pa domačin, ko si kar med pesmimi prevajajo in se smejejo. Če me slučajno zanese v kakšen konec, kjer še nikoli nisem bil, so poslušalci zelo pozorni. Vse je odvisno od tega, kje nastopam. Če sem v gostinskem lokalu, moram nekatere pesmi ponoviti 4–5-krat, če sem v kulturnem domu, pa lahko koncert razširim na pesmi, ki jih bolj poredko izvajam.

Ali nam morda pripravljate kakšno presenečenje? Lahko pričakujemo kakšen nov album?

Pripravljam prevode in predelave nekaterih pesmi, ki jih bom v angleškem jeziku posnel v Nashvillu čez leto ali dve. To je moj naslednji cilj.

Kaj najraje počnete v prostem času, če ga sploh imate?

Prosti čas si vzamem, kitara je zmeraj zraven; zdaj začenjam nabirati *arcnije* za domač *jagermeister*, počasi bo treba iti na Uršljo, gobja sezona bo, upam, boljša kot lani.

In še nekaj besed da vaše oboževalce, ki berejo Viharnik.

Berite *Viharnik* še naprej, ker drugih koroških *cajtng* že skor ni več!

Hvala, gospod Milan Kamnik, vi pa še naprej skladajte in v svojih pesmih ohranjajte našo lepo koroško govorico.

Šport

Osmi marec tokrat malo drugače

Vanč Hartman

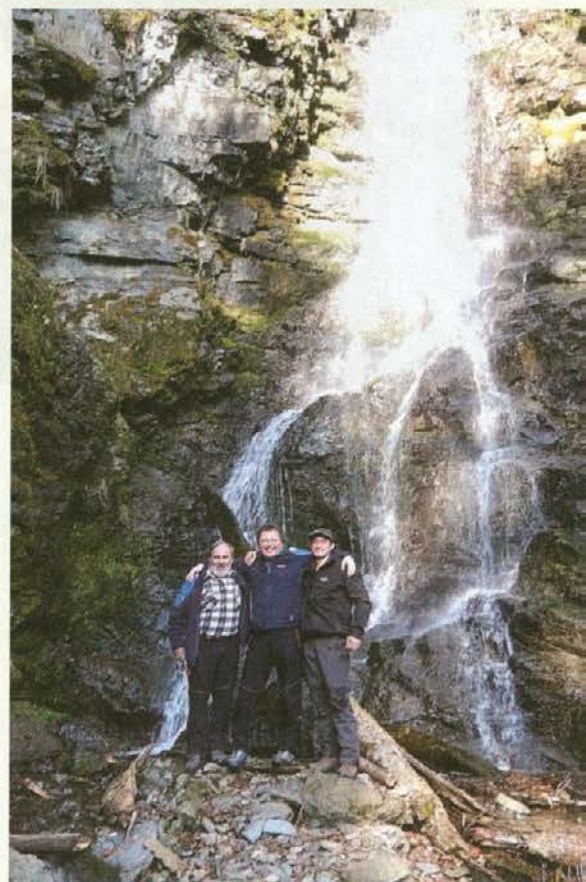
Že res, da smo se dogovorili, da bo vsak mesec en izlet in avgusta finale na Triglav, a kaj, ko vreme ni vedno na naši strani. Tako smo bili prisiljeni naš februarski izlet prestaviti na osmi marec. Tokrat je bilo več sreče.

Že ob sedmih zjutraj, ko se nas je večina zbrala pred GG-jem, smo videli, da se nam obeta lep dan. Posedli smo se v avto in se zapeljali v Bistriški jarek do nekdanje šole, kjer nas je že čakal Rajko s kavo in "ta krepkim". Pa tudi Danilo in Hedvika sta že bila tam, tako da nas je bilo skupaj 15. Kar lepo število za začetek! Kot se za ta dan spodobi, smo najprej našim boljšim polovicam zaželeli vesel praznik, potem pa veselo na pot proti Pernicam. Pa ko vsaj ne bi bilo tako strmo. No, v prijetni družbi tudi strmina ni bila ovira. Na vzponu smo imeli dve postojanki z okreplilom, najprej pri Lipniku, potem pa pri Moriju, kjer smo najprej občudovali ribe v dveh ribnikih. Čakal nas je še zadnji del, vzpon do Hermana, potem pa po cestah preko meje do slikovitega akumulacijskega jezera pod Golico. Tam je bilo sicer vode le za vzorec, vseeno pa smo videli obrise mogočnega jezera in vsega, kar spada zraven. Večji del poti na eno stran nam je Rajko organiziral prevoz. Res

Proti Hermanu. Pod nami je "minulo delo od našega Rajka".

smo se malo stiskali, smo pa vsaj videli, kako se počuti kakih 40 beguncev v enem kombiju, prihranjenih pa nam je bilo kar nekaj kilometrov pešačenja po gozdnih cestah. Nazaj smo šli seveda peš, pa ni blizu (do Morija menda 13 km). Pri Moriju nas je čakala bogata malica, ki se nam je prav pošteno prilegla. Seveda smo si ogledali tudi njegovo muzejsko zbirko, ki ni samo v temu namenjenem prostoru, pač pa je staro kmečko orodje obešeno povsod naokoli. Lahko vidiš *poke*, *šlite*, *pridnji podev*, brano na *žlajf* ..., skratka razna orodja, ki se jih spominjamo iz naši mladih let. Saj bi kar ostali, pa smo se le morali zahvaliti in se spustiti nazaj v dolino. Nekaterim se je že mudilo, ker je bila pač pot daljša, kot smo mislili. Ostali smo si še ogledali ekološko kapelico Marije Snežne, stopili do 10 minut oddaljenega prelepega

Glavni krivci za izlet k slapu

slapa in pogledali najnovejše Rajkove lesene umetnine. Ker pa je tudi vsakega lepega enkrat konec, smo se morali hočeš nočeš tudi najbolj vztrajni posloviti in se odpeljati proti domu.

Glavni cilj vsakega našega izleta je, da se imamo *fajn*, se družimo in si napolnimo baterije vsaj za en teden. To smo na tem izletu zagotovo dosegli, hkrati pa smo videli nekatere nove kraje in veliko stvari, ki jih drugače ne bi, čeprav jih imamo pred nosom.

Hvala ti, Rajko, za odlično organizacijo!

Pri jezeru v Avstriji

Zlata poroka Angele in Franca Verboten

B. Verboten

Lanski veseli december je slavlencema Angeli in Francu Verboten (Cesarjevima) s Kozjaka namenil res lepe in nepozabne trenutke. Blišč, ki je v božjem hramu vrh Kozjaka ta dan sijal z oltarja na

njuni sklenjeni roki, je žarel še v božičnem utripu, in tistih nekaj snežink je 27. decembra 2014 ta dan ogrnilo v čarobnost. Tako so besede župnika Toneta Krnca in žal že mnogo prehitro pokojnega župana Franca Šilaka še bolj preroško zvene, saj sta najlepša človeška čustva, v katera sta verjela in jih živela že pol stoletja, obnovila z zlato poroko. Vsi njuni otroci z družinami smo pa še posebej ponosni na našo mamo in ateka, saj tako veličasten jubilej zmoreta pričakati le

zakonca, ki ju je harmonija življenjske poti v dvoje v ljubezni in razumevanju vodila k zlatemu kronanju zakonskih vrednot. Seveda jima je življenje poklonilo tudi prepotrebni kanček sreče, da sta zdrava dočakala ta jubilej. Ko so jima v drugo zapeli poročni zvonovi, smo jima vsi iz srca in s solzami sreče v očeh zaželeli, da bi jima zdravje ostalo njun zvest življenjski spremljevalec še naprej in da bi ju vezi tega zakramenta vodile v objem biserne poroke.

Zlatoporočenca Verboten med svojimi

Diamantna poroka Anice in Ivana Kotnika

Leopold Korat

V novembru lanskega leta sta v Spodnjem Razborju praznovala Anica in Ivan Kotnik, p. d. Spodnja Kunija, diamantno poroko. To je šestdeset let skupnega življenja. To je doba, ki jo doživi redkokdo.

Ivan je bil rojen 1929. leta na Razborju pri Ledineku. Med vojno je bil aktivno vključen v NOB kot partizanski kurir. Anica se je rodila leta 1932 v Podgorju pri Anželaku. Že kot otroka sta bila vajena trdega kmečkega dela. Tako delovno sta preživela tudi svojo mladost. Leta 1954 sta se srečali njuni življenjski poti in njuni srci. Stopila sta pred oltar sv. Urha v Podgorju in si obljubila večno zvestobo. Pri Spodnjem Kuniju na Razborju sta si ustvarila topel dom in družino. Življenje sta dala petim otrokom. Po dolgih letih skupnega dela je kmetijo prevzel sin Ivan z ženo Anico. Pa še zmeraj rada pri delu kaj postorita in pomagata na kmetiji. V njun dom radi prihajajo otroci z družinami,

vnuki in pravnuki, saj ob domačem ognjišču najdejo prijazno besedo in topel objem.

Pravijo, da so praznovanja prijazne postaje v našem življenju. Bolj ko poznamo in podoživljamo njihovo vsebino, več nam pomenijo. Tako je otrokom sedaj, ko starša Anica in Ivan praznujeta, res lepo. Vedno pa ni bilo tako, saj sta občutila tegobe vojne, pomanjkanje hrane, bolezní in neprespanske noči. Šestdesetletna skupna pot ni bila vedno travnata stezica, temveč tudi gorska

steza, posuta s kamenjem. Vedno sta zmogla in znala premagati ovire in težave, se pobrala in šla dalje, imela sta drug drugega, si zaupala in se imela rada. Svojim otrokom sta vzor, ki govori, da je lahko jesen življenja bogata, osrečujoča, nasmejana in predvsem ljubeča. "Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva, ni nevoščljiva, se ne ponaša, se ne napihuje, ni brezobzirna. Ne veseli se krivice, veseli se pa resnice. Vse opraviči, vse veruje, vse upa, vse prestane. Ljubezen nikoli ne mine." (Apostol Pavel)

Anica in Ivan Kotnik s svojimi otroki

Jože Potočnik, prof. zgodovine in zemljepisa

Ob visokem jubileju izdal knjigo *Utrinki z mojih poti*

Ida Robnik

Za 80 let si je podaril knjigo, svojo, ki je nastajala skozi življenje. Kar nekaj jih je izdal že pred tem ali bil soavtor z izbrano vsebino iz raziskovanja preteklosti okolja, v katerem je živel in delal. Ponosen je na zbornike, zbrane vsebine ob visokih obletnicah raznih društev in organizacij, ki jih je pripravil z gradivom iz svojega bogatega arhiva in s sodelovanjem odgovornih predstavnikov teh organizacij in društev. Njegovi zgodovinski zapisi so sestavni del neštetihih revij in drugih publikacij, med njimi tudi *Viharnika*, ki so s tem pridobili vrednost in brežčasnost.

Knjigo *Utrinki z mojih poti* je na pot med bralce pospremlilo veliko privržencev in prijateljev Jožeta Potočnika 27. marca v knjižnici Ksaverja Meška v Slovenj Gradcu. Knjigi na razpolago, z besedami pokojnega profesorja Jožeta Turičnika, je slovesno začel predstavitev Andrej Makuc, prof., ki je vodil pogovor s soustvarjalci edicije, od kolofona, uredniškega dela in oblikovanja do vsebine, ki jo je komentiral avtor sam.

Zamudno in precizno delo urednice in sodelavcev iz uredniškega odbora je trajalo dobre štiri mesece, saj je bilo neštete zapise, zbrane v več fasciklih, treba razporediti v smiselne sklope. Tako je nastalo šest poglavij, začenši z biografskimi podatki. Drugo obsežno poglavje predstavlja Jožetovo delo (od govorov, razstav, urednikovanj, sourednikovanj, pisanja člankov do drugih besedil), v tretjem so zbrani odmevi v medijih, v četrtem kopije in faksimile objavljenega gradiva, v naslednjem fotografije in na koncu diplome, priznanja in dokumentarne listine.

Oblikovalsko podobo je dal knjigi arhitekt Edi Koraca.

"Kar ni zapisano in se ne ponavlja, se izgubi!" meni profesor Jože Potočnik, zato je ob svojem življenjepis, ki vključuje tragična doživljanja vojne in težkega povojne časa, dal v knjigi mesto pomembnim osebam in institucijam, še posebej šolstvu, katerega del je bil dolga leta tudi sam.

Doživeta leta z Jožetom Potočnikom ne hodijo vstric; ga ne dohitevajo v realni

Jože Potočnik, avtor knjige, in Silvo Pritrznik, direktor GG Slovenj Gradec, v pomenku o nastajanju knjige Foto: Primafoto

Z leve: Edi Koraca – oblikovalec, Helena Merkač – urednica in lektorica, Jože Potočnik – avtor, Andrej Makuc – povezovalac prireditve

meri. Njegova energija, zanos in velika volja do dela preganjajo čas na njegovi tudi zunanji podobi, ki je že desetletja enaka. Tako bomo zagotovo v prihodnosti doživeli še kakšno izdajo njegovih skrbno zbranih izrezkov in raziskovanj zgodovine

naših krajev in ljudi, on pa bo med svoja odlikovanja in priznanja za neprecenljiv prispevek k ohranjanju naše preteklosti dodal še prenekatero.

Še na mnoga leta, profesor Jože Potočnik!

Udeleženci predstavitve knjige Jožeta Potočnika

Zbor Kulturnega društva koroških likovnikov

Martina Cigler

V petek, 20. marca 2015, smo se koroški likovniki zbrali v prostorih restavracije Dama na Javorniku na Ravnah na Koroškem. V prostore restavracije smo člani društva že na začetku tedna prinesli svoja dela, ki so bila tam razstavljena do 13. aprila. Lastnik restavracije je bivši mariborski galerist in ima posluh za umetnost ter umetnike podpira. Zbralo se je 22 članov z vseh koncev Koroške.

Predsednik Zoran Rožič je ugotovil zadostno število prisotnih članov in s tem sklepčnost občnega zbora. Ko je začel s točkami dnevnega reda, je v uvodu najprej pozdravil nove člane: Metko Prohart iz Vuzenice, Marjana Orešnika iz Slovenj Gradca ter Martino Cigler iz Dravograda. Novi člani smo se predstavili prisotnim in vsak je povedal nekaj o sebi.

Predsednik je v uvodu tudi dejal, da je Društvo koroških likovnikov odprtega tipa in da bo vesel vsakega novega člana in vseh, ki bi se radi strokovno izpopolnili.

Kot zapisnikarico občnega zbora so potrdili mene, Martino Cigler. Za predsednika društva je bil ponovno izvoljen zdajšnji in dolgoletni predsednik Zoran Rožič. Pri finančnem poročilu smo ugotovili, da so stroški delovanja društva večji kot prilivi oz. denarna sredstva, s katerimi društvo razpolaga. Zato bomo za nemoteno delovanje skušali za finančno

pomoč pridobiti vse posamezne koroške občine in širšo lokalno javnost, naklonjeno likovni umetnosti.

Sledil je pregled dela društva v preteklem letu 2014, in sicer se je v februarju v prostorih gostišča Murko v Slovenj Gradcu odvil občni zbor. Od 5. februarja do 4. marca 2014 je bila v bolnišnici v Slovenj Gradcu letna pregledna razstava članov društva za leto 2013.

V aprilu 2014 je v prostorih galerije Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika potekala projektna razstava društva s simpozija umetnikov s štirimi gosti iz Trsta in z avstrijske Koroške. Goste iz Trsta je povabil Zoran Rožič v zahvalo, ker je bil povabljen na enotedenski umetniški performance Artteden 2013 v Trstu.

Od aprila do septembra se je odvila razstava društva v prostorih Doma starejših na Fari na Prevaljah, v juliju 2014 pa v Šentanelu enodnevna slikarsko-kiparska delavnica članov društva. Avgusta so se člani društva udeležili tradicionalnega turističnega tedna v Črni na Koroškem Slikarji na vasi, in sicer so na povabilo Občine Črna ves dan ustvarjali pred hotelom Krnes. V septembru se je v Golavabuki nad Legnom pri Slovenj Gradcu odvijal tridnevni likovni simpozij društva, ki so ga sofinancirali JSKD RS, Občina Ravne na Koroškem in Zavarovalnica Triglav. Na simpoziju so bili tudi likovniki iz tujine in širše Slovenije.

Nasploh pa so bili člani društva lani zelo aktivni in so sodelovali na mnogih eksternih srečanjih, razstavah, kolonijah in *ex tempore* širom Slovenije kakor tudi v tujini – aktivno je sodelovalo kar 106 članov.

Za letošimo imamo v načrtu med drugim aprilsko razstavo likovnih del članov v informacijskem centru v Dravograd. Odprtje bo 21. aprila 2015 ob 18. uri, na ogled pa bodo likovna in kiparska dela do 17. maja 2015.

V maju se po navadi odvija strokovna ekskurzija, ki jo bomo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev verjetno prestavili na septembrski čas, ki bo finančno ugodnejši.

Junija ali julija bo enodnevna slikarska kolonija na Koroškem; predlog je bil, da na Janeževi kmetiji na Strojni, ki je etnološko zaščiten in zelo zanimiva kmetija z bogato zgodovino.

Avgusta bi se člani društva ob povabilu občine Črna prav tako udeležili turističnega tedna s celodnevni tradicionalnim likovno-kiparskim ustvarjanjem.

Septembra bomo skušali realizirati projekt simpozija – 25 let slovenske plebiscitne odločitve –, če bomo le dobili dovolj finančne pomoči od društva prijaznih donatorjev ali sponzorjev. Potekal bi od 11. do 13. septembra 2015, sodelovali pa naj bi tudi učenci OŠ Šentjanž pri Dravogradu s koroško etnološko glasbeno-plesno motiviko.

Novembra se bo v prostorih galerije Koroške osrednje knjižnice na Ravnah na Koroškem odvijala letna pregledna razstava članov društva za leto 2015, trajala pa bo od 13. do 27. novembra 2015.

Društvo je pod vodstvom predsednika Zorana Rožiča aktivno vse leto. Upamo, da bo širša lokalna javnost to prepoznala in bo pripravljena strokovno in finančno sodelovati pri programu in projektih društva tudi letos.

Udeleženci zbora KD koroških likovnikov

Koncert ob 8. marcu

Franc Areh

Kulturno društvo Stari trg je ob 8. marcu, dnevu žena, v sodelovanju z mestno četrtjo Stari trg in Štibuh ter z vaško skupnostjo Stari trg pripravilo koncert. Na koncertu so sodelovali Moški pevski zbor Fran Berneker, učenci glasbene šole Guido iz Slovenj Gradca, pevka Tjaša Kelc ter ansambel Vihar.

Koncert ob 8. marcu v Kulturnem domu Stari trg; povezovalka programa Barbara Brusnik Polutnik s pevci Fran Berneker.

Prireditev je vodila Barbara Polutnik Brusnik, ki je z ansamblom Vihar zapela tudi nekaj pesmi. Moški pevski zbor, ki ga uspešno vodi domačinka Barbara Mirkac, je poleg svojih izvedb zapel tudi nekaj pesmi ob spremljavi ansambla Vihar. Za prekrasen aranžma in cvetlično ureditev je poskrbela Hiša cvetja.

Po uri in pol dobrega počutja so obiskovalci dvorano v Starem trgu zapuščali navdušeni in polni doživetij.

Praksa na Portugalskem

Jaka Cesar, dijak 4. letnika Srednje šole Slovenj Gradec in Muta

Dijaki Srednje šole Slovenj Gradec in Muta, turistične usmeritve, imamo izjemno srečo, saj smo v štirih letih šolanja v okviru obveznih vsebin in ostalih projektov imeli priložnost spoznati precejšen del Evrope, kar nekaj dijakov pa se je odločilo opravljati obvezno prakso v tujini. Na naših večdnevnik ekskurzijah smo dobro spoznali predvsem naslednje dežele: Avstrija, Nemčija, Švica, Belgija, Češka, Črna gora in Italija. Sam sem sodeloval tudi v projektu Comenius in sem en teden preživel v Romuniji, sodelujem pa tudi v projektu Erasmus in sem v februarju odšel na tritedensko prakso na Portugalsko.

Na opravljanje prakse smo se začeli pripravljati že v novembru, med drugim tudi s tečajem portugalščine, ki smo ga imeli preko video konferenc. To je bil tudi naš prvi stik z dijaki iz celjske srednje šole, s katerimi smo se v soboto, 14. 2., skupaj odpravili proti Bragi. Med potjo smo se spoznavali in pogovarjali o svojih pričakovanjih. Spraševali smo se, kako dobro znajo naši delodajalci angleški jezik in kakšno bo naše delo. Nočno potovanje, najprej s kombiji do Milana in nato z letalom do Porta, nam je hitro minilo in prijetno utrujeni smo prispeli v hotel Axis Braga. Hotel je bil prijeten, bivali smo v dvoposteljnih sobah.

V ponedeljek in torek smo delali bolj malo, več pa je bilo časa za spoznavanje mesta, ogled pustnega karnevala in ostalih pustnih dogajanj, kar je precej drugače kot pri nas. Z resnim delom smo začeli v sredo. Prakso sem opravljal skupaj s Polono, ki je tudi dijakinja naše šole. Delo sva opravljala vsak dan od 11. do 15. in od 18. do 21. ure, torej v času kosila in večerje, ko je v restavracijah največ gostov in tudi največ

V restavraciji

dela. Delo mi je bilo všeč, saj je bilo zanimivo, večinoma v kuhinji, deloma tudi v restavraciji, ves čas pa med različnimi ljudmi. Nekateri so znali angleško in so hitro začeli pogovor, saj jih je zanimalo, zakaj smo se odločili za opravljanje prakse v tujini. Je pa bilo tudi nekaj gostov in osebja, ki niso govorili tujih jezikov, tako da je skromno znanje portugalščine, ki sem ga pridobil na tečaju, včasih prišlo še kako prav. Nekajkrat smo se zaradi komunikacijskih zapletov od srca nasmejali. V restavraciji sem lahko preizkušal tudi tipične portugalske jedi, med katerimi je kar precej morskih, omenim naj različne školjke, hobotnice pa veliko rib in še kaj. V popoldnevih smo se v hotelu zbrali vsi in navadno odšli na krajše potepanje po mestu, ki smo ga v tem času res dobro spoznali. Braga je lepo mesto, nekoliko manjše kot Ljubljana, tako da smo skoraj vse lahko opravili peš pa tudi vse zanimivosti smo si lahko dobro ogledali. Popoldanski odmor smo včasih izkoristili za pogovor v sobah, igranje kart, nekajkrat smo odšli tudi v fitnes. Delali smo pet dni na teden, vse konce tedna pa smo imeli dela proste in izlete organizirane tako, da smo dodobra spoznali del Portugalske. Ogledali smo si veliko znamenitosti v bližnjih mestih. Posebej navdušeni smo bili nad mestom Porto, kjer so nam razkazali eno največjih vinskih kleti in smo poskusili njihovo vino portovec, znano po vsem svetu. Kar dvakrat smo imeli izlete v obmorska mesta. Kljub ne najbolj ugodnemu vremenu smo se štirje fantje odločili za zimsko plavanje v morju.

Moram priznati, da v tako mrzli vodi še nisem plaval, ampak odločitve ne obžalujem. Ker sem navdušen nogometni navijač, sem z veseljem izkoristil priložnost, da sem si skupaj s še nekaterimi drugimi dijaki z izmenjave ogledal nogometno tekmo med Brago in klubom, ki prihaja z otoka Madeira. Tekma se je odvijala na stadionu, ki sprejme približno 36.000 gledalcev in je kar lep ter sodobno opremljen. Vzdušje je bilo zaradi Bragine zmage enkratno.

Portugalci so zelo sproščeni ljudje, njihova ura pa nikoli ni čisto točna. Tako se je večkrat zgodilo, da smo na vodnike čakali več kot pol ure.

Na zaključnem večeru smo se vsi udeleženci izmenjave strinjali, da smo preživeli res prijetne, pa tudi koristne tedne, še vreme je bilo zadnje dni skoraj poletno. Glede na pozitivne odzive vseh sodelujočih sem prepričan in verjamem, da je tak način opravljanja prakse slovenskih dijakov v tujini potreben in zaželen. Naša generacija se počasi pripravlja na odhod iz srednje šole in novim izzivom nasproti, zato upam, da bodo med njimi še kakšna zanimiva izobraževanja ali projekti v tujini.

Na stadionu Braga

Folklorna skupina KD Gozdar Črna na Koroškem

Občni zbor in dvodnevne vaje

Duša Komprej

V začetku marca smo se člani Folklorne skupine Kulturnega društva Gozdar Črna na Koroškem zbrali na intenzivnih dvodnevnih vajah na Turistični kmetiji Ošven. V okviru vaj smo imeli v soboto zvečer redni letni občni zbor društva, katerega sta se udeležili tudi županja občine Črna na Koroškem, mag. Romana Lesjak, ter predsednica Zveze kulturnih društev Črna, Vesna Burjak.

Pregledali smo pretekle dogodke in zabeležili smernice delovanja za leto 2015. Dogodkov in prireditev ne bo manjkalo, saj bomo zelo aktivni tako v domači regiji kot v drugih krajih po Sloveniji, v načrtu imamo tudi prenovo narodnih noš, če nam bodo seveda finančna sredstva to dopuščala. Izpostaviti pa gre predvsem dva večja projekta, in sicer gostovanje v tujini, kamor se bomo odpravili v jesenskih mesecih, ter soorganizacijo Mednarodne folklorne prireditve, ki bo potekala 16. avgusta v Črni na Koroškem.

Občni zbor smo, kot se za folkloriste spodobi, zaključili s pesmijo in plesom, krstom novih članov ter z družabnimi igrami. V nedeljo smo nadaljevali z učenjem novih plesov in pesmi ter uspešno zaključili deloven konec tedna. Sedaj pa se bomo zopet redno družili na vajah vsak petek zvečer v Žerjavu.

Občnega zbora KD Gozdar Črna sta se udeležila tudi črnjanska županja mag. Romana Lesjak (stoji v srednji vrsti na sredini), Vesna Burjak, predsednica ZKD Črna (stoji druga z leve) in predsednik društva Gorazd Mlinšek (stoji drugi v zadnji vrsti z leve).

Lepši del – plesalke KD Gozdar Črna

V skupini bomo veseli tudi novih članov in članic, tako da vsi vljudno vabljeni. Za vse informacije in vprašanja

smo vam na voljo na e-naslovu folklor.gozdar@gmail.com.

Še ena skupinska po vajah

Spomin

V uredništvo smo prejeli pismo Branka Štamparja, univ. dipl. inž. gozd., iz Maribora, ki redno prebira *Viharnik* in je v februarški številki prebral kratek zapis o smrti Arthurja Pergerja.¹

Redno prebiram (kot upokojenec) revijo *Viharnik*, ki mi jo odstopijo moji mlajši kolegi na Območni enoti Zavoda za gozdove v Mariboru. Vse priznanje in iskrene čestitke prav vsem, ki redno ustvarjate revijo *Viharnik* in vam ni žal časa in ne denarja za prijetno in zanimivo branje za vsakogar (gozdne delavce, gozdne posestnike, krajane vašega območja in strokovni gozdarski kader).

V 2. številki (februar 2015), v rubriki "Spominjamo se jih", je gospa Leopoldina Bezlaj napisala nekrolog v spomin Arthurju Pergerju.

Spoštovanega avstrijskega kolega sem dobro osebno poznal in se večkrat z njim srečal in pogovarjal. Ob neki priliki pred približno 30 leti, na avstrijskih gozdarskih dnevih (Osterreichische FORSTTAGUNG), sem pri kosilu sedel skupaj z avstrijskimi gozdarskimi kolegi. Ko smo se drug drugemu predstavili, mi je eden izmed njih (A. Perger) dejal, da ima naročen naš gozdarski vestnik. "Kako," sem ga vprašal, "saj ne znate slovensko?" Nato mi je v še kar lepi slovenščini začel razlagati svojo zgodbo in kdo on je.

Njegov oče, gozdni veleposestnik, je svojega sina Arthurja poslal v slovenske šole. Rekel mu je: "Nekoč bodo ti gozdovi tvoji in z gozdnimi delavci in sokrajani se boš pogovarjal slovensko in ne nemško." Gimnazijo je Arthur obiskoval v Celju in tam tudi maturiral. Med drugo svetovno vojno je svoja šolska spričevala izgubil, po koncu vojne pa se je odpravil v Celje po duplikat svojega maturitetnega spričevala. Rekel mi je, da je ponosen, da je obiskoval slovenske šole in da obvlada slovenski jezik.

Kako velika površina gozdov je bila družini Perger po vojni odvzeta, ne vem. Zapomnil pa sem si, da jim je bila neka odškodnina izplačana. Za ta denar so si v Avstriji lahko kupili okoli 200 hektarjev gozdov.

¹ Arthur Perger, univ. dipl. inž. gozd., je bil dolga leta tudi naročnik *Viharnika* (op. ur.).

Zlatko Škrubej

Za šalo ali zares?

ZASLUŽEK

Srečata se upokojenca, pa vpraša eden:

- Imaš lepo pokojnino?
- Za pijačo in cigarete je.
- Hm, kolikor te poznam, si ti nealkoholik in tudi kadiš ne.
- No vidiš, takšno pokojnino imam.

DEFINICIJA

Lojze vpraša Ibrahima: Ali veš, kaj je ženska?

- Seveda vem. Lepotica z žametnimi očmi in oblikami, fletnimi, da ti srce zadrhti.
- Ne. Ženska je oseba, ki vedno gleda v ogledalo, razen takrat, ko parkira.

SILOBRAN

Učiteljica vpraša Alena: Povej mi, kaj je to silobran?

Alen modro: To je takrat, ko moram zaradi slabih ocen v spričevalu tega podpisati sam.

DOBER RAZLOG

Zdravnik vpraša pacienta: Ali hodite z dekleti?

- Ne!
- Pa si želite?
- Oh, zelo ...
- In zakaj potem ne hodite?
- Žena ne pusti.

POKLIC

Učiteljica vpraša Mihca: Mihec, kaj boš, ko boš velik?

- Nočni čuvaj.
- Nočni čuvaj? Zakaj pa?
- Da mi zvečer ne bo treba spat.

RAZLIKA

Marta jezno reče možu: Veš, kakšna razlika je med teboj in kamelo?

- Ne! Kakšna?
- Kamela lahko osem dni dela in nič ne popije, ti si pa njeno nasprotje!

PUDING

Tinček vpraša teto: Ali veš, kaj delata Mujo in Haso v pudingu?

- Ne vem. Kaj?
- Iščeta doktorja Oetkerja.

PRAVILO

Tajnica novemu uslužbencu: Naš direktor vam bo zagotovo všeč. To je pri nas pravilo.

GRMOVJE

Marko sreča prijatelja, ki je bil ves popraskan in povit. Vpraša ga: Kaj pa se ti je zgodilo?

- Z drevesa sem padel.
- A si padel v nezavest?
- Ne v grmovje.

ZDRAVILO

Mlada dama sreča prijatelja zdravnika: Kaj naj storim, tako kuha me?

- Vroč čajček, potem pa čim prej v posteljo.
- Pri vas ali pri meni?

KAZEN

Župnik pri verouku vpraša Alena: Kakšen greh je storil Adam v raju?

- Jedel je prepovedan sad!
- In kako je bil kaznovan?
- Poročiti se je moral z Evo.

Franc Šilak
1954 – 2015

V trenutkih poslednjega slovesa lahko solze po svoje omilijo bolečino. Zato se jih je v sredini februarja v naših očeh zasvetilo kar precej, saj tega, da je nepričakovano umrl naš dragi župan, Franc Šilak, nismo mogli verjeti in se nam še sedaj dozdeva kot moreče sanje. Ko mu je v lanskem septembru ponagajalo zdravje, smo bili prepričani, da bo kmalu ozdravel. Ko pa se je v januarju že drugič znašel v bolnišnici, smo nestrpnost pričakovali, kdaj bo spet sedel na stolu v svoji pisarni. O tem smo spraševali v občinski upravi pa tudi ženi Miri je kdo postavil radovedno vprašanje. A črnogled ni bil Franc in tudi njegovi najbližji ne. Občanke in občani so ga pač nestrpnost pričakovali, ker so bili navajeni, da se je ob marljivem županovanju pojavil še na skoraj vseh sestankih društev, na srečanjih in prireditvah. Svetniki smo mu skušali omiliti skrb in smo na sestankih odborov soglasno sprejemali odločitve, ki jih je skrbno načrtoval že v novembru in decembru. Prepričani smo bili, da se bo tudi zato med nas vrnil nasmejanega obraza in prijaznih pa še pohvalnih besed povrh. Da ga ne bomo več videli, pa ni pomislil nihče. Energije mu namreč kljub zdravljenju ni zmanjkovalo, saj je še v ponedeljek ženi in sinovom pripovedoval, kaj mora za čim uspešnejše delo še pripraviti. Tistega, ki bi jim povedal, kako je lahko le nekaj ur pozneje, v torkovem jutru, 10. februarja, nenadoma umrl, pa seveda ne bo mogoče poiskati.

Njegova občina je tako odeta v črnino, tistih, ki so pretreseni ob tej izgubi, pa ne manjka ne v bližnjih in ne v bolj oddaljenih občinah. Franca niso občudovali samo kot župana, ampak tudi kot človeka, ki je imel rad vse okrog sebe. Za vsakega je našel prijazno besedo pa še spodbujati nas je znal ob najrazličnejših preizkušnjah. Da živi takšen človek med nami, je že lep čas vedela soseska na Kozjaku, mi smo ga začeli spoznavati kot svetnika, spoštovati in imeti radi pa še posebej v letih županovanja.

Kako je iz rodne Dornave zajadril v ta naš kottič svet, je že treba omeniti. Po rojstvu, 9. marca 1954, so mu v otroštvu igranja z bratoma Marjanom in Milanom prižigala nasmeh na obrazu, ki mu je ostajal do poslednjega diha. V OŠ se nabiranj znanja nikoli ni izmikal, zato ga

za nadaljnje šolanje ni bilo potrebno posebej spodbujati. Mama Marjeta in oče Jaka sta bila vesela, ko je zaključil poklicno strgarsko šolo, ko se je odločil še za študij agronomije, nista hotela skrivati ponosa. Je pa Francu to šolanje spremenilo tudi ritem srca. Spoznal je, naj rečem kar našo Miro in v dvoje je študij postajal privlačnejši za oba. Ljubezni se nista zmogla izmikati in leta 1977 ju je pripeljala pred oltar. Seveda brez službe tudi ni šlo in s prvo zaposlitvijo sta začela v tovarni sladkorja v Ormožu. Pozneje so jima rezali kruh v Farming inženiringu v Velenju, pa krajši čas še na Gozdarstvu v Slovenj Gradcu. Da je sreča okronala njun zakon, pa so seveda poskrbeli otroci. Troje sinov, Franci, Jaka in Žiga, je na Mirini domačiji na Kozjaku odrasčalo v varnem naročju dobre in skrbne mame in seveda tudi presrečnega očeta. Franc se je zadovoljen vozil na Kozjak k družini; ker je služboval na Kmetijskem kombinatu na Ptuj in pozneje kar nekaj let v Perutnini, je imel tam namreč tudi stalno bivališče. Vožnje v službo s Kozjaka se ni naveličal. Sosedje, ki jim je rad priskočil na pomoč, so ga cenili in prepričali, da bi tudi v njihovo dobro kandidiral za svetnika. Kozjak 19 je postal njegovo stalno bivališče, volitve pa so zanj potekle uspešno in kot svetnik je s kilometrom asfalta proti Kozjaku kmalu dokazal, da zna prizadevanja tudi uresničevati. Svetnika Franca Šilaka smo začeli spoznavati tudi Mislinjčani. Brž so o njem zaokrožile pohvalne besede, ko pa se je po štirih letih odločil za kandidacijo za župana, je moral dvomljivce prepričati, da je vizija prihodnosti ob njegovem načrtovanju na trdnih temeljih. Župan Franc Šilak je ob uspešnem vodenju s človeškim odnosom do slehernega občana postajal iz meseca v mesec bolj priljubljen. To sem lahko spoznaval na številnih prireditvah, na katerih sva se pogosto dopolnjevala in kjer je s toplo besedo vselej znal postaviti piko na i. Na enem izmed septembrskih Pozdravov jeseni nas je presenetil oblečen kot hmelnjarski starešina in povedal, da ga je to častno zaupanje doletelo kot edinega izven te regije. Si pa ob predanem delu prostega časa ni znal odmeriti.

Rad je imel ženo in sinove, prizadela ga je očetova smrt pred 15 leti, zato je pogosteje obiskal mamo in oba brata. Kar sijal je od sreče in veselja, ko je pred dvema letoma postal dedek, saj se vnukinje Loti Klare kar nagledati ni mogel. Tudi dekletce ga je imelo rado, in če bi lahko slišal, kako v teh dneh pripoveduje, da je njen dedek pri angelčkih, ona pa mu bo dala sirupa, da bo ozdravel, bi se skozi solze prikazal nasmeh, do katerega lahko pripelje le otroško čebljanje. Toliko lepega pa ostaja ob spominih na Francova ravnanja tudi nam, da besed nikoli ne bo zmanjkalo. Nekatere pa bomo prebirali znova in znova, ko bomo vzeli v roke knjižice njegovih pesmi. Da je rad napisal kakšno kitico, nam je ob posebnih priložnostih zaupal, nismo pa vedeli, da se jih je nabralo v teh letih že za kar

lepo zbirko. Tudi v vrstah združenja borcev za vrednote NOB se ga bomo spominjali kot člana, ki je bil ponosen, ker so obnovljeni spomeniki postajali ogledalo občine.

Marjan Križaj

Moji spomini na

Toneta Potočnika,
univ. dipl. inž. gozd.

Prva leta službovanja v Slovenj Gradcu, kamor sem prišel koncem 1963. leta po diplomi na gozdarski fakulteti, sem Toneta Potočnika bežno poznal. Usodna povezanost z njim se je začela leta 1969, ko sem služboval na Gozdarskem obratu Slovenj Gradec, ki ga je tedaj vodil Peter Planinšec, univ. dipl. inž. gozd. Pred tem sem pet let delal na gradbeni projektivi in gradbeni operativi GG Slovenj Gradec. Bralcu se že vnaprej opravičujem, ker moram vključiti v spomine tudi svojo delovno pot, kajti brez tega težko opišem usoden vpliv Toneta Potočnika na moje nadaljnje življenje. Istega leta, jeseni 1969, me je Tone poklical in v razgovoru pojasnil, da so ga bodoči investitorji (GG, LIP Slovenj Gradec in Slovenijales Ljubljana) nove tovarne plošč imenovali za vodjo investicijske skupine za izgradnjo tovarne lesnih plošč, ki se naj bi postopoma oblikovala. Povabil me je k sodelovanju na tehnološkem področju. Odločitev ni bila lahka, saj bi to istočasno pomenilo tudi slovo od gozdarstva. Ker sem bil po svoji naravi nagnjen k sprejemanju odločitev, ki hitreje prinašajo rezultate, sem se odločil za sodelovanje. Sam sem kdaj v šali rekel, čeprav v duši obožujem naravo, da mi drevesa rastejo prepočasi. Tako sem začel spoznavati Toneta, ki pa tudi sam na tem področju ni imel izkušenj. Na fakulteti namreč o tem področju nismo slišali prav nič, res pa je, da nam je tedanja Gozdarska fakulteta dala zelo široko tehnično pa tudi ekonomsko znanje, zato ni nenavadno, da se je v tistem času kar dosti gozdarskih inženirjev vključevalo v lesno industrijo. Koroška si je tedaj upravičeno prizadevala, da glede na svoje gozdno bogastvo dobi ustrezno lesno predelavo tudi na področju manj vredne lesne surovine. Za nami je že bilo neuspešno prizadevanje za postavitev tovarne sulfatne celuloze (tim. Sulfatka, vodja investicije Dušan Dretnik, univ. dipl. inž. gozd.) na področju Otiškega Vrha. Prizadevanja so spočetka tekla v smeri postavitve Tovarne vlaknenih plošč, za kar je

bila izbrana že tudi ameriška tehnologija (suhi postopek izdelave obojestransko gladkih vlaknenih plošč). Tone Potočnik se je v tem času že odločil tudi za vključitev zunanjega tehnologa, zavedajoč se zahtevnosti projekta in hkrati odgovornosti. Opravljeni so bili tudi ogled in razgovori na Novi Zelandiji in v ZDA. Razgovori niso bili docela zadovoljivi pa tudi doma so se stvari zapletale. Pritiski Tovarne vlaknenih plošč v Ilirski Bistrici so bili prav tako močni.

Zadeva se je zaključila z odločitvijo, da se zgradi Tovarna ivernih plošč, in to v Otiškem Vrhu.

Tehnologije z največ referencami so bile nemške. Tone je začel z zahtevnimi razgovori s ponudniki tehnologij in pri tem skrbno pazil, da se vključi čim več opreme, ki so jo sposobni izdelati domači proizvajalci, in hkrati tudi čim več domače montaže. Na plan so začele prihajati lastnosti Toneta Potočnika, ki so bile v nadaljevanju odločilnega pomena za uspešen zaključek pogajanj o ponudbah. Tone je namreč odlično obvladal nemški jezik in ne samo to, bil je tudi pismen in je sam vodil vse nemško dopisovanje. Bil je natančen, dosleden in sistematičen. Pri pogajanjih, ki mnogokrat niso trajala le ure, ampak tudi dneve in več, je bil izjemno potrpežljiv in preudaren. Pri pomembnih odločitvah ni hitel in si je vedno vzel čas za preudarek, razmislek in posvetovanje. Prav je, da omenim, da je bila to takrat investicija velikosti 15 mio DEM oz. danes s potrebno infrastrukturo več kot 50 mio EUR. Zavedal se je, da je napočil čas, da se v investicijsko skupino vključi tudi strokovnjake za strojno, gradbeno in elektropodročje. Po odločitvi o izgradnji in sprejeti lokaciji (Šentjanž - Otiški Vrh) je vodil tudi vse razgovore o odkupu zemljišč, ki so bila v privatni lasti. Po odločitvi o izbiri glavnega dobavitelja tehnološke opreme (nemška f. Siempelkamp) se je bilo treba odločiti za partnerski inženirski biro (Elektroprojekt Ljubljana), glavno podjetje za montažo (Hidromontaža Maribor) in izvajalce gradbenih del. Pri izbiri izvajalca gradbenih del (razen montažne hale) je Tone podprl izbor domačega Gradbenega podjetja Dravograd. S tem je prevzel veliko odgovornost za pravočasno izvedbo gradbenih del, kar je bilo povezano z rokovnikom in pravočasno dobavo in montažo opreme. Vsaka zamuda se je namreč odražala na podaljšanju rokov za dobavo in montažo opreme in posledično na dokončanju investicije in na njeni ceni. Mnogi razgovori z izvajalci so potekali na meji še vzdržnega in Tone je bil tisti, ki je moral držati niti v svojih rokah, bil je kot predstavnik investitorja in tisti, ki je bil odgovoren za vse zamude in nepravilnosti izvajalcev, kar je sprožalo verižne reakcije. Tovarna je bila zgrajena in je začela obratovati spomladi leta 1973. Prevzeta je bila jeseni istega leta. Zgrajena je bila v slabih dveh letih, in to po standardih, ki so veljali za zahodno Evropo, saj so nemški dobavitelji

priznali, da so se v tedanji vzhodni Evropi podobne tovarne gradile štiri do pet let.

In tudi zato je imel velike zasluge Tone Potočnik. Jasno je, da smo pri tej za tedanje Koroško največji investiciji imeli pomembno strokovno in moralno podporo domačega in zunanjega okolja, vendar brez pravega človeka na najodgovornejšem mestu takšni projekti niso izvedljivi. Že med samo izgradnjo tovarne je bilo poskrbljeno tudi za ustrezno šolanje ključnih kadrov vključno z vzdrževanjem. Po izgradnji so investitorji in ustrezni organi imenovali Toneta Potočnika za direktorja tovarne, kar si je po vsem, kar je opravil, tudi zaslužil. Začelo se je novo obdobje in soočeni smo bili z novimi izzivi. Že zelo kmalu po začetku obratovanja se je Tone zavedal, da brez nadaljnjega razvoja ne bo napredka. Podpiral je razvojno in inovativno dejavnost, za kar smo imeli v takratnem času odlično opremljen in voden laboratorij. Vedno bolj pa sem bil prepričan, kako izjemno srečno roko je imel investitor, ko je izbral Toneta Potočnika za vodenje tega zahtevnega projekta. Zame pa je to bila izjemno dragocena izkušnja. Sam sem se 1976. leta odločil za nov izziv in sprejel službo v Houstonu, Texas, ZDA, kjer sem bil skupaj z družino. Tudi to je bila zame, kakor tudi za družino, izjemno pozitivna izkušnja. Domovina je bila res daleč, vendar se popkovina s Tonetom Potočnikom ni pretrgala. Spomladi 1978. leta je prispelo v Ameriko pismo. Že na zunaj sem ga prepoznal in si rekel, saj to je vendar pisava Toneta Potočnika, lepo, da se je spomnil name. Ko pa sem začel pismo brati, sem bil nemalo presenečen. Sporočil mi je, da se mu obeta nov izziv v vodstvu Lesne, in v nadaljevanju, da sva ob izgradnji tovarne in kasneje toliko sodelovala in skozi dala, da se mu zdi prav, da prevzamem tovarno. Vesel in počaščen sem bil, da se je spomnil name, vendar sem bil v dvomih. To je bil zopet ogromen izziv. Tukaj sem z družino, kako me bo sprejela ostala okolica, nimam političnih referenc ... Zavedal sem se, da me za direktorja ne more imenovati Tone Potočnik. Preskočil bom vse zgoode in nezgoode, ki so se dogajale, in končal z reko "Konec dober, vse dobro!". V tovarni sem bil dve leti, a glej ga zlomka, Tone, ki je bil v Lesni odgovoren za lesno industrijo, se je namenil osnovati sektor, ki bi vključeval tehnične službe, razvoj in investicije. Povabil me je k vodenju, sprejel sem in bil na tem mestu dve leti. Vendar izzivov, povezanih s Tonetom Potočnikom, še ni bilo konec. Iz Univerze v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo, je prišlo povabilo, da se jim pridružim kot predavatelj. Za mnenje so povprašali Toneta Potočnika, ki se je strinjal, da sem vsekakor primeren. Moje delo so tudi sicer poznali, saj sem s fakulteto že v preteklosti sodeloval in tudi objavljaj članke v strokovnih revijah. Vkljub temu, da so takšne odločitve zelo težke, sem se odločil, saj je bil to nov izziv zame in za družino, istočasno pa tudi priznanje za dosedanje delo. Bralcev ne bom več

dolgočasil s svojo zgodbo, dodam lahko le to, da je bilo moje delo v profesuri uspešno in da sem z zadovoljstvom delal s študenti in z veseljem še naprej pomagal naši lesni industriji. Današnja situacija v lesni industriji pa bi zahtevala poglobljen in obsežnejši zapis.

Upam, da je iz zapisa razvidno, kako izjemen človek je bil Tone Potočnik in da bi brez lastne zgodbe težko opisal vse njegove dobre lastnosti. Moram priznati, da sem imel srečo, da se je daljnega leta 1969 odločil zame. Brez te odločitve, ki sva jo sprejela tedaj, se nič od opisanega ne bi zgodilo, Tone pa bi bil vsekakor kljub temu izjemen človek. Včasih sem v šali dejal, da sem v življenju končal (tu mislim tudi na izkušnje) tri fakultete: eno v Ljubljani na Gozdarski fakulteti, drugo ob Tonetu Potočniku v Slovenj Gradcu in tretjo ob delu v ZDA. No in na koncu je vse to reflektiralo v moji vrnitvi na Alma mater v Ljubljano, kjer sem se začel učiti. Tone Potočnik je imel ob svojem delu v TIP Otiški Vrh vedno posluh tudi za širšo okolico in je, če je le bilo mogoče, priskočil na pomoč. Imel je tudi socialni čut in posluh za svoje delavce in ti so ga spoštovali in imeli radi.

Prof. dr. Saša Pirkmaier

Toneta Potočnika se s spoštovanjem spominja tudi njegov dolgoletni prijatelj dr. Franc Pečnik, dipl. inž. gozd., s katerim sta si obljubila, da bo tisti, ki preživi drugega, govoril onemu ob slovesu ob odprtem grobu.

Dr. Franc Pečnik se je takole poslovil od prijatelja: "Kot skromna hribovska fanta naju je usoda povezala davnega leta 1945 na trbonski železniški postaji. Ugotovila sva, da greva oba na gimnazijo na Ravne. Od takrat dalje sva skupaj gulila šolske klopi vse do zaključka študija na Gozdarski fakulteti v Ljubljani.

Najino življenje je spremljalo veliko skupnih radosti, vragolij in tudi tegob, kar je pozneje tudi povežalo najini družini.

Po končanem študiju na Gozdarski fakulteti se je Tone vrnil v svoje domače okolje in v službi bil vseskozi na vodilnih položajih na občini, nato pa kot prvi direktor Tovarne ivernih plošč in nazadnje vodja skupnih služb Lesne Slovenj Gradec. Aktiven je bil tudi po upokojitvi kot član upravnega odbora upokoencev.

V izreden ponos pa mu je lahko bilo uspešno vodenje Tovarne ivernih plošč. Z njo si je izpolnil svojo ustvarjalno sposobnost. Vodenje tovarne v Tonetovem času je posebej zaznamovalo dobro vzdušje v kolektivu, česar so bili sposobni le redki direktorji.

Tone pa je ustvaril tudi lep in topel dom svoji družini. Bil je mehka duša, odkritega in veselega značaja. Z veseljem je prislulnil petju in včasih tudi sam pritegnil, sploh če je zaslišal sebi drago pesem o lipi, ki zelenela je.

Vedno je bil zvest svojim načelom kakor tudi svoji rodni grudi.

Ponosen sem, da sem bil lahko njegov prijatelj!"

Anton Palko
1936–2015

O, saj ni smrti,
samo tišina je pregloboka,
kakor v zelenem prostranem gozdu!
Samo odmikaš se,
samo tih postajaš,
samo sam postajaš,
sam in neviden.

Tako je v trenutku tolažbe zapisal pesnik.
Smrt paje!

In je kruta resnica, ki nam iz naše sredine vedno iztrga naše najdražje ter prinaša nemir v naša srca in naša razmišljanja.

V globoki žalosti smo se tretjo soboto v marcu poslovili od moža, očeta, dedija, soseda in prijatelja Antona Palka, vsem poznanega Eršačevega Tončna.

Težko je s še tako izbranimi besedami povedati vse o človeku, cenjenemu daleč naokoli; o človeku, ki je živel tako skromno, pa vendar bogato, polno in zanimivo življenje; o človeku, ki je znal prisluhniti in priskočiti na pomoč vsakomur, pri delu, z nasvetom ali s toplo besedo.

Rodil se je na Eršatovi kmetiji, kjer je tudi ostal in več kot šest desetletij pridno, zavzeto, vestno in zgledno gospodaril. Njegove delovne roke so obdelale vsako ped zemlje, jo negovale in ji vlivale življenje. Tu je tudi črpal svojo neizmerno življenjsko moč in voljo.

Kmetija je premajhna, da bi lahko zagotavljala preživetje.

Poleg družine in domačije so mu bili največja ljubezen konji, kljub temu da je moral še ves droben in še zelo mlad v težkih pogojih z njimi služiti vsakdanji kruh. Tudi zaradi te ljubezni do konj je z njimi opravljal veliko dopolnilnih del, ki so zagotavljala zaslužek in preživetje. S konji je nakladal les na vagone, jeseni in pozimi vozil žita v mlin za celo vas, z njimi opravljal različna opravila na poljih doma in pri drugih. V Trbonjah in okolici ni brazde, kjer Eršačevega Tončna ni bilo z njegovimi konji. Svojo ljubezen do konj je prenesel tudi na sina Simona.

Poznan je bil in v našem spominu bo ostal človek, ki je s svojo delavnostjo, zanesljivostjo in skromnostjo ustvarjal in negoval pristne, trajne ter spoštljive človeške vezi. Takšen in tako je

ustvaril tudi dom in družino.

Svojo življenjsko sopotnico Štefko, ki je k njemu prišla od Mežnarja, je spoznal v cerkvi. Že pred leti sta praznovala častitljivih petdeset let spoštljivega skupnega življenja. H kruhu sta spravila vse štiri sinove, ki so obogatili z njuno dobroto, pridnostjo in spoštovanjem uspeli najti delo, zaslužek in svoj obstoj v službah in doma. Tisti, ki so odšli od doma, pa se skupaj s sedmimi vnuki vedno radi vračajo nazaj.

Vedno dobrovoljen, odprtih misli, včasih samosvoj, kakor znamo biti vsi, je za vsakogar našel čas ter prijazno in spodbudno besedo. Znal pa je biti zelo strog in načelen ter se trdno postaviti za svoj prav.

Bil je verujoč, zvest starim navadam, izročilom in cerkvi ter takšen kar petindvajset let opravljal naloge ključarja v trbonjski cerkvi.

Sosedje dobro vedo, da je vedno rad priskočil na pomoč, zato tudi ni naključje, da je bil leta 1965 med ustanoviteli Gasilskega društva Trbonje. Opravi je potrebne izpite ter za aktivno in zgledno delo v društvu prejel številna priznanja. Tradicijo društvenega dela je s ponosom prenesel na družino.

Ne smemo pozabiti njegovega prispevka domovini pred osamosvojitveno vojno za Slovenijo in v njej. Z njegovo privolitvijo je bilo na Eršatovi kmetiji tajno skladiščeno orožje TO Dravograd, na domačiji pa je bila tudi nameščena enota TO, ki se je intenzivno pripravljala na osamosvojitveno vojno.

Klub zagnanosti, življenjski moči in neizmerni volji je bila smrt močnejša. Odšel je v dne, ko se prebujala narava in se rojevala nova pomlad.

Ostaja v naših srcih. Ostaja nam spomin nanj. Na preprostega, prijaznega in veselega človeka, ki je s potrpežljivostjo premagoval vse ovire in težave, ter spomin na trdoživnega človeka odprtih misli in širokega srca.

Zdaj bivaš vrh
višave jasne,
kjer ni mraku,
kjer ni noči.
Tam sonce sreče
ti ne ugasne,
resnice sonce
ne stemni.

(Simon Gregorčič)

Naj počiva v miru.

Rado Krpač

Jerica Kordež
16. 3. 1931–22. 3. 2015

Med vrhovi Raduhe, Pece in Olševe je majhen zaselek Topla. Pokrajina je tu razgibana, porasla z gozdovi in proti vrhovom postaja vse bolj neprijazna, gola. Krasijo jo le še čudovita skalovja s pasovi ruševja in gorskih trav.

Tu živijo kleni ljudje. Na zunaj so trdi, sredica pa je mehka, dobrohotna in celo bi lahko rekli nežna. Kot pravi ržen kruh, ki je bil pridelan z veliko dela, podvržen vsem trdim pogojem, ki jih nudi gorska klima. Tudi ti ljudje so bili podvrženi trdim pogojem: dolgim, neizprosnim zimam, kratki vegetacijski dobi, neusmiljenim trgovcem z lesom in živino. Ostajali so vedno le najmočnejši.

Pred dnevi smo se poslovili od Jerice Kordež, rojene Potočnik.

Njeno življenje ni bilo lahko. Pred dobrimi štiriinosemdesetimi leti je na Jelenovi domačiji, tik ob znani cerkvi svete Ane, kot peti izmed desetih otrok, bila rojena Jerca. Tista prva leta se je veselila življenja z brati in sestrami v okolici doma. Čeprav se je morala kmalu naučiti delati, so bili to lepi časi. Trajali niso dolgo. Začela se je druga svetovna vojna, ki je v marsikatero hišo prinesla veliko gorja. Tudi Jelenovim, kajti kot partizan je padel eden od bratov. Tisti časi so pomenili veliko negotovosti, skrbi, pomanjkanja in tudi pri tej majhni kmetiji na tisoč dvesto metrih višine, ki kot večina kmetij v Koprivni leži v strmini, nikoli nisi vedel, kdo pride k hiši in s kakšnimi nameni.

Tri leta je obiskovala šolo na sosednjem hribu, tam, kjer leži cerkev svetega Jakoba in je v tistih letih maševal in šolal otroke znan izumitelj in veliki Slovenec Ivan Hojnik. A žal so tudi njega, kot toliko zavednih Slovencev, odgnali v internacijo in šola je za nekaj časa nehala delovati.

Po vojni je nekaj let pomagala pri gospodinjstkih delih duhovniku Krofu. Zgodaj se je naučila živeti trdo, skromno in gospodarno.

V sosesčini je našla moža, Florinovega, Jakoba Kordeža. Poročila sta se pred dvainšestdesetimi leti v avgustu 1953. V zakonu se jima je rodilo šest otrok. Žal sta prvorojenca, dvojčka, kmalu umrla. Ostala so štiri dekleta. Živeli so složno, med seboj razumevajoče življenje. Hčerke so bile pridne, druga za drugo so se izučile in odšle živeti

na svoje. Doma je ostala hčerka Marjanka. Vse je bilo lepo do za Florinovo družino tragičnega leta 2000. Umrli je svak, ki je živel in vsa leta pomagal na kmetiji, in poslabšalo se je Jerčino zdravje. Pristala je na invalidskem vozičku. Prva, zaradi invalidnosti spremenjena leta so povzročila nekaj stresa, a Jerca je bila po naravi vedra, prijazna in obkrožali so jo ljudje, ki so jo imeli radi. Navadila se je na takšno težko življenje. Mož, hčerke in njihove družine so bili vedno okrog Jerce. Še posebej se je razveselila najmlajših, vnukov in pravnukov Jana in Žana. Imeli so prav lep odnos, čeprav Jan in Žan včasih nista razumela, da bica pač ne more iz svojega vozička.

Jerca je vedno bolj pešala in 22. marca je za vedno zaprla utrujene oči.

Domači bi se radi še posebej zahvalili uslužbencem CSD Ravne na Koroškem za pomoč na domu, osebju ZD Črna za korektno in strokovno nudenje zdravstvene pomoči in gospodu župniku Antonu Vrisku za vse obiske na domu in opravljen verski obred ob slovesu.

Janez Švab

**Miroslav Uršej –
Merkačev Slavko**
26. 7. 1939 – 27. 2. 2015

Slavku je zibel življenja stekla 26. julija 1939. leta na Merkačevi kmetiji na Legnu. Oče Jožef in mati Jožefa sta poleg njega povila še sina Ivana ter hčerke Jožico, Marijo, Angelo in Vido. Nič kaj prijetna niso bila njegova otroška leta, saj jih je zaznamovala vojna, skozi katero se je družina velikokrat prebijala v revščini in pomanjkanju. Kot najstarejši sin je moral Slavko kaj kmalu poprijeti za vsa kmečka dela. Od vseh del pa je imel najraje delo v gozdu, glas motorne žage in brnenje traktorja sta mu dajala še posebno energijo.

Po smrti očeta leta 1972 je Slavko tudi uradno prevzel kmetijo. Skupaj z mamo sta ob pomoči sester in brata pridno in skrbno gospodarila vse do njene smrti.

Slavko je bil veseljak in dobričina. Z žago in traktorjem je vsakemu rad priskočil na pomoč, četudi je moralo domače delo zaradi tega

počakati kak dan. Čeprav utrujen od dela, je ob večerih in v prostem času rad vzel v roke svojo harmoniko; njen napev in glas sta se velikokrat slišala daleč naokrog.

Bil je član RK Legen in velikokrat je daroval kri. Kar 60 let pa je bil član PGD Legen, precej let operativne desetine, s prevozi in ročnim delom pa je veliko pomagal pri gradnji in obnovi gasilskega doma. Iz svojega gozda je za 1. maj velikokrat daroval smreko.

Začele so mu pojenjati moči, slabo zdravju mu je onemogočalo nadaljnje gospodarjenje, zato je skrb za kmetijo v celoti prevzel nečak Alojz, ki je Slavku skupaj s svojo družino olajšal marsikatero urico bolezni in nemoči. Bolniška postelja je tako čedalje pogosteje postajala njegova zvesta spremljevalka, življenjske moči so ga počasi zapuščale in petkov večer, 27. februarja, je bil čas, ko je lučka njegovega življenja tiho dogorela in ugasnila.

Antonija Čevnik, p. d. Pežl
28. 3. 1945 – 6. 2. 2015

*"Ko je sonce vstalo,
dajal sem mu hvalo,
da na oknu rože
mi je obsijalo.
Sonce mi je reklo:
Tebe, rož ni bilo,
ko mogočno z neba
zemlji sem sveto.
Ti, ko rosa zgineš,
jaz pa bom ostalo,
grob ti obsevalo;
revež, hrani hvalo!"*

(Simon Jenko)

Rodila se je 28. marca 1945 na Kovčnikovi domačiji na Črneški gori kot predzadnja od osmih otrok. Že v osnovni šoli se je kazala njena nadarjenost. Rada je brala, se učila. Na pašo živine nikoli ni odšla brez zvezka. Tako se je s samimi peticami v spričevalu vpisala na gimnazijo.

Oče jo je premalo poznal, preslabo razumel in v tistih časih je bil vsak otrok dodatna delovna sila na kmetiji, varčevalo pa se je pri izobraževanju otrok. Zato je vzel spričevalo in jo izpisal iz šole. Tako so se ji podrlle prve sanje v življenju – nekaj postati oziroma pridobiti poklic.

Mladost je minila v kmečkem delu in druženju vaščanov pri delu in zabavi. Spoznala je Pežlovega Maksa, enega od šestih Pežlovih fantov. Maks je bil tenkočuten, dober, priazen človek in mož. Ob njem je pozabila muke in težave mladosti. Na Dobrovi, kamor se je priženila, je uživala.

Z Maksom sta ustvarila čudovito harmonijo ljudi, živali in narave. S hčerkami Betko, Marijano in Lucijo je družinsko življenje postalo popolno. Prekipevala je od sreče. Vedno je bila polna idej za lepšanje že tako lepega doma, Maks pa je to uresničeval. Kdor se je peljal mimo te hiše, je strmel. Popolna lepota cvetja in zelenja. Za svoje delo sta prejela veliko priznanj in nagrad za lepo urejeno kmečko okolje.

V njenem domu je bil vsak dobrodošel, saj je kot odlična gostiteljica vedno znala postreči s kavo, pijačo, narezkom in toplo besedo. Njenih krofov, buhtljev in potice se ni bilo mogoče najesti! Vedela je, da je to najlepše darilo vsem nam, zato ni bilo rojstnega dne ne božiča in ne velike noči brez njenih dobrot.

Toda človeku ne sme iti predobro. Prvorojenka Betka se je pri svojih rosnih 18. letih za večno poslovila. Težko je materi, težko očetu, sestram, ko so gledali usihanje mladega cveta. Starši ne bi smeli pokopavati svojih otrok. To je bolečina, ki človeka ne pusti nikoli več istega. Nekega dne pa na oknu zažvrgoli taščica. Sonce obarva strehe, drevesa cvetijo in življenje gre spet svojo pot naprej. Kljub boleči izgubi je vstala in z ranjenim srcem stopila naprej po poti življenja.

Ko si je hčerka Marijana z Vojkom ustvarila družino, je bila njuna prvorojenka Anja zanj pravi sončni žarek. O, kako rada je bila bica! In ko so za Anjo na svet priokoli še Adrijana, Andraž, Aljaž in Anej, je otroški smeh njeno življenje napolnil z radostjo in srečo. Z Maksom sta bila nenaдомestljiva varuha, vzgojitelja in prijatelja ljubljnim vnukom in vnukinjam.

A usoda spet udari ... Maks zboli. V hudi bolezni mu je ves čas hlabro stala ob strani. Ko pa je odšel, so se njeni dnevi spet pogreznili v mrak. Ob sestri Jožefini, s katero sta že od otroških let nerazdružljivi v dobrem in slabem, ob hčerkah in vnukih je počasi oživljala. Čas celi še to rano, čeprav nikoli dokončno.

Dneve si je zdaj zapolnjevala z raznimi dejavnostmi. Hodila na izlete, v toplice, brala, vrtnarila, si preprosto privoščila kosilo v restavraciji, klepetala s sestrami in prijatelji ali pa se potrpežljivo in sočutno posvečala svoji najmlajši vnukinji Vidi, ki se je pred tremi leti rodila hčerki Luciji in zetu Robertu.

Ravno je začela pisati vabila za praznovanje svoje 70-letnice in delati načrte, kako bo to uredila, praznovanje namreč.

A nekega dne ... sonce ob zori komaj že sveti ... Tončka se več ne prebudi ... prenehala je živeti!

Marija Podkrižnik - Krenker 1940-2015

V četrtek, 22. januarja 2015, je zavel mrzel veter izza obronkov belih oken slovenjegraške bolnišnice in nam sporočil žalostno od najbolj žalostnih novic, da je usahnilo hirajoče srce Micke - Marije Krenker, "Peršetove" mame. Še jutranje sonce, ki je nenadoma obsijalo obronke Mislinjske doline, ni zmoglo ublažiti njenih zadnjih trenutkov. V njej je bilo neizmerno veliko upanja. Upanja po preživetju. Upanja po vrnitvi na njena Brda. Približno tako, kot se je z njo godilo vse njeno raznoliko življenje. Že od mladosti naprej jo je vodilo iz trpečih skrajnosti v tragične vojne in povojne družinske usodnosti.

Micka je bila rojena v aprilu leta 1940 kot drugi otrok izmed štirih družine Podkrižnik na Sp. Razborju. Ugledna in zavedna slovenska družina Podkrižnik (oče Ivan je bil tamkajšnji župan), je v vojnem obdobju izgubila vrsto sorodnikov. Okupatorji ljube slovenske zemlje so v mlado družino zasejali neusmiljeni strah in smrt...

Osnovno šolo je Micka obiskovala na Razborju, kjer je bila odličnjakinja vse do usodnega povojnega dogajanja, ko je leta 1950 izgubila dragega očeta, ki ga je tedanja nova oblast neizprosno iztrgala iz urejenega in naprednega družinskega kroga ter ga še z nekaterimi sosednjimi kmeti obsodila na smrtno pogubljenje. Leta 1954 se je nebogljena, brezpravna družina, brez očeta, morala preseliti na kmetijo Napotnik, kjer jih je kmalu po prihodu ponovno doletela nerazumljiva tragedija, ognjeni zubli so uničili hišo skoraj do tal. Pa vendar, Mickina volja do življenja in samostojnega uveljavljanja sta jo privedli v mesto Slovenj Gradec, tukaj se je izučila za kuharico in našla v slovenjegraškem miljenju svojo prvo službovanje. Nedolgo zatem se je po nenavadnem naključju preselila celo v Ljubljano, slovensko prestolnico, kjer je dobila službo na takratnem Izvršnem svetu Republike Slovenije. Leta 1973 je Micka rodila sina Jožeta in se začasno preselila na dom sestre Trezike na Brda nad Turiško vasjo. Vrnila se je v povsem novo okolje z materinsko pozornostjo do prvorojenca in z novimi upi ter načrtovanji z Alojzom Krenkerjem, sinom sosednje kmetije Krenker - Perše. Po poroki se jima je leta 1975

rodil sin Borut. Bili so družina. Micki se je zdelo življenje kot ena velika dobrot.

Po materini strani je nosila v sebi vso rahločutnost do cvetja, tega posebnega daru narave. S samo njej značilno ljubeznijo je negovala vrt, se veliko učila in vztrajno pridelovala najrazličnejše vrtno pridelke. Pa tudi cvetlice so ji vračale nekaj tistega, kar ji ni moglo dajati običajno življenje. Prezgodnja smrt moža Alojza jo je zavezala veliki kmetiji, skupaj s taščo Veroniko, dobrohotno materjo številne družine Krenker. V nekajletnem obdobju skupnega gospodarjenja je Micka vzljubila vsako ped Peršetove kmetije. Zato ji nikoli ni bilo pretežko okopavati dolge vrste krompirjevih pogankov, niti neznosna poletna sončna pripeka ji ni bila kos, delovno je vztrajala na polju, takole sama zase, in v miru razmišljala o jesenskih pridelkih. Leta 1989 je umrla Krenkerjeva mati in na obsežni kmetiji je ostala Micka sama s sinovoma. Ugotavljala je, da narava nima srca. Čisto nič ni usmiljena z ljudmi. Začela so se leta njene notranje osamljenosti in njenih bolezenskih preizkušenj...

Marija Podkrižnik - Krenker je veljala za spoštovanja vredno novo gospodarico "Peršetovih". V brdjsko okolje je vnesla precejšnjo mero medsebojnega razumevanja med ljudmi sosednjih kmetij. Tradicionalno je ohranjala odprta vrata za vsakogar, bila sočutna do ljudi v stiskah in nesrečah, se odzivala z dobrovoljnimi prispevki različnim humanitarnim in gasilskim društvom v Mislinjski dolini. V letu 2000 se je Micki na kmetiji pridružila snaha Veronika, žena prvorojenca Jožeta. Z Micko sta se resnično spoprijateljili in poskušali pozitivno vplivati na razreševanje vsakdanjih odprtih zadev, vezanih na kmečka opravila. Zaupanje v snaho je Micko pripravilo do tega, da ji je obrazložila dolgo let zamolčano bolečino, pravzaprav zgodbo o prepovedanih sanjah, ki so spremljale njenega poštenega in rodoljubnega očeta, o tem, da bo tudi Slovenija nekoč, v prihodnje, samostojna dežela. In končno je Micka, leta 1991, rojstvo države Slovenije doživljala vsa srečna in jo sprejemala z odprtimi rokami.

Bolezen pa je kljub vsemu počenjala svoje. Jutra so ji bila iz leta v leto povsem drugačna, od velike skrbnosti pri vzreji domačih živali do le občasnega brkljanja po dvorišču, brez volje in moči. Niti krog njenih zvestih sorodnikov in prijateljev (Kolarjevi in Železnikarji) ji ni mogel pomagati kaj posebej. Človek je res čudna stvar. Še preden dospje do zadnje postaje, bi bil pripravljen storiti vse, da se ne bi rahlo bitje srca prezgodaj zaustavilo. Pa ne gre. Tudi Marija Podkrižnik - Krenker je umirala tako. Zato se nam je še toliko bolj vtisnila v spomin s svojo skromno podobo, ki nas bo v prihodnje spremljala in nas navdihovala, v slabem in dobrem, v času veselja in tudi v času bolečine...

Niko R. Kolar

Dušan Kotnik 1957-2015

Nedeljsko popoldne, 14. marca 2015, kakršnega sem preživel včeraj, ni bilo prav nič praznično. Z Juretom sva se namreč sprehodila skozi spomine, ki so se utrnili ob prezgodnji smrti Dušana Kotnika, njegovega prijatelja iz otroštva in sodelavca, kakršnega bi si do poslednjega diha resnično želel vsak. S pridnostjo, ki se je rojevala že v otroštvu, in vsakodnevno pripravljenostjo pomagati slehernemu, ki je bil pomoči potreben, si je nabral toliko hvaležnosti, da ga bomo resnično pogrešali številni znanci in prijatelji. Občudovanje, ki se je v meni prebudilo ob njegovi bridki življenjski preizkušnji, ko se je ob prezgodnji ženini smrti odločil, da bo za mladoletna sinova kljub službovanju zmogel poskrbeti, pa se je v meni prebujalo vsakič, ko sem ga srečal.

V tistem času, ko se je Dušan 11. maja 1957 rodil na Zgornjem Vetriškem na Tolstem vrhu, kaj drugega kot skromnosti preprostim ljudem otroštvo ni znalo zapisati. Sedem otrok je povila mama Antonija in ob vsej pridnosti skromna plača očeta Leopolda ni zmogla poskrbeti za kaj več kot revno življenje. Že zgodaj so dve hčerki in pet sinov morali prijeti za delom, včasih celo za ceno tega, da vsak dan niso utegnili sesti niti v šolske klopi. Dušan je šolo v Mislinjskem grabnu kljub vsemu rad obiskoval, a ko so bila leta učenja za njim, si je kot 15-letni mladenič na gozdarstvu že služil prva plačila za marljivo delo na gozdarskem obratu. Le vojaščina ga je za nekaj mesecev odvrnila od skrbi za vsakdanji kruh. Ko se je vojaškega koraka v ljubljanski kasarni otrese, je med gozdarji ponovno pridno delal kot sekač, včasih celo od zore do mraka. Kot traktorist je pozneje še z večjim elanom opravljal delo in ostal gozdarskem obratu zvest do upokojitve 2007. leta.

Pozimi je službovanje začel že v ranih urah, saj je bilo treba splužiti ceste, da so se ljudje lahko popeljali v dolino po opravkih. Ko se je ob predanem delu mladenič vendarle zagledal v prikupno Timoškovo dekle, mu ljubezen ni dala več miru. Presrečen je bil, ko je leta 1982 lahko z Ireno zaživel na njeni domačiji in se predal utripu vesele mladosti. Rojstvo sina Ambroža je okronalo Dušanove sončne trenutke življenja, ko pa je Irena povila še sina Aleša, sta 1986. leta pred oltarjem sklenila zakonsko pot. Žal je bila

kratka, saj je življenje Ireni odmerilo komaj 25. pomlad, ko je morala zaradi neozdravljive bolezni umreti. V solzah, ki so izdajale Dušanovo bolečino, pa se je porodila njegova obljuba, da bo za sinova skrbel kot dober oče, ki tudi zvestobe, ki jo je prisegel pred oltarjem, ne bo nikoli prelomil. Zmogel je to ob vseh bridkosti preizkušnje. Da sta Ambrož in Aleš odraščala ob igrivih in veselih trenutkih otroštva, sta složno skrbela s taščo, z dobro Timoškovo babico Tončko. Obiski sester in bratov so takrat prihajali v še kako pravih trenutkih, saj so tople besede božale utrip ranjenega srca. Tudi ob delu se je zmozel za hip otrestiti žalostnih misli, zato je kot samouk postajal mojster ostrešij, česar se je naučil ob opazovanju očeta Leopolda pri delu. Hobi posebne vrste pa so zanj postajale koline, saj je ob spretnostih mesarja po kmetijah domače in okoliških občin rad izdeloval okusne salame in klobase. Da je rad priskočil na pomoč sosedom, prijateljem in znancem ob sleherni uri, pa je bila Dušanova vrlina, ki je ne bomo pozabili. Tudi tega ne, da dobrega razumevanja s taščo Tončko ni zanemarljivo, ko ji je bilo treba pomagati v časih, ko ji je ponagajalo zdravje. Do poslednjega diha se je lahko zanašala na njegovo pozornost.

Ko je po stričevem daru podedoval Potoško domačijo, se je Dušan s svojimi leta 2004 tja preselil. Še posebej po upokojitvi tri leta kasneje je ob pridnem delu poskrbel za njeno še lepšo podobo. Kmalu se je lahko razveselil trenutkov, ko je postajal dedek. Tri vnukinje in en vnuk so ob njegovi ljubezni do otrok olepšali marsikateri dan. Z njimi se je rad igral, tudi povaljal po tleh, in jim uresničeval številne želje. Tudi skuhal jim je, karkoli so si zaželeli. Le kateri vnuk ne bi imel rad tako dobrega dedka.

Imeli so lahko Dušana Kotnika radi obiskovalci cerkve, saj je znal prisluhniti njihovim željam in seveda želji našega spoštovanega duhovnika in pridno je pomagal pri gradnji cerkve. Tudi temu, da je zrasel šolski čebelnjak, se ob prizadevnem delu prijatelja Jurča ni mogel odreči in je rad postoril vse, kar je bilo v njegovih močeh. Pa bi Dušan storil še precej dobrega, če...

Če se 4. februarja letos ne bi znašel v slovenjegraški bolnišnici, kjer so preiskave pokazale zahrbtno bolezen. Moral je še v Topolšico in v Ljubljano pa še enkrat v Slovenj Gradec. Sinova sta ustregla njegovi želji in ga na zdravljenje vzela domov; le še nekajkrat se ozreti po tem njegovem koščku sveta, kjer je v sobotnem dopoldnevu 14. marca, onemelo njegovo srce.

Marjan Križaj

V spomin

Minilo je že dvajset let, odkar ni več ljubega moža in očeta

Jožeta Pačnika – Fričevega očeta

V mladosti svojega življenja si veliko delal in trpel.

Skromno, tiho si živel.

Srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa se solzijo oči.

Odslej nas pot vodi tja, kjer rožice cvetijo
in sveče v spomin gorijo.

Hvala vsem, ki ga imate v lepem spominu!

Žalujoci: žena Verica, sinovi Peter, Srečko, Boris
in Jožek z družinami

Vajenec Vanči

Lipnik

V kotlu zmanjka vode

Za lokomobil, se pravi obrnjeno lokomotivo, ko stroj stoji, kolesa pa prek jermenov prenašajo pogonsko silo na druge naprave, je bil takrat glavni *majster* Smolčnik. Možak petdesetih let je vedno hodil okrog svojega stroja s cunjjo, s katero je pobrisal zdaj ta zdaj drugi svetleči se del. Vančiju se je zdel kot skrben furman, ki od časa do časa potreplja svoje konje, očedi svetleče okrasje na pasovih, počese grive, repe itd. Za neposredno kurjenje, se pravi potiskanje premoga in druge kurjave v peč, vkopano globoko v tleh, je imel Smolčnik vedno pomožnega delavca, kurjača. Smolčnik je redkokdaj sam poprijel za lopato; njegova hoja okrog stroja je bila umirjena, opazovalna in nadzorna.

Nekega dne pa *majster* Jehart pokliče Vančija, naj hitro pride vodo natakati. Kaj, kako, kaj je zdaj to? Smolčnik in njegov kurjač sta vsa prepotena tekala od kurilnice do strojarne in v pločevinastih vedrih nosila vodo. Moralo je biti zares hudo, saj Vanči še ni videl Smolčnika tako prepotenega, kurjaču pa so v poletni vročine tekale od saj umazane srage znoja po licu in telesu. Prekleta voda, je robantil Smolčnik in hitel z dvema vedroma vode od vrat strojarne do kotlovnice in nazaj, koder je od pljuskanja nastala mokra sled.

Vanči je dobil od Jeharta nalogo, da iz debele vodovodne cevi nataka vodo v vedra. Nekaj podobnih veder je bilo na voljo še v strojarni, tako da je bilo kmalu vsaj 5–6 veder nenehno polnih in prepotena moža sta tekala sem ter tja in ta vedra nekam praznila. Kam sta zlivala vodo, Vanči ni mogel, pravzaprav ni smel in si tudi ni upal ugotavljati, saj je bil zadolžen samo za to, da je dovolj veder napolnjenih. Del vode je menda šel za gašenje ognja v kurišču, drugi del pa v prazen kotel, ki bi sicer moral biti poln. Pomoč drugih delavcev sta moža odločno odklonila, češ da bi nevešči utegnili storiti več škode kot koristi. Ščasoma sta moža začela hoditi počasneje in tudi prej bolešno zaskrbljen Smolčnikov obraz je postajal vedrejši, dokler nista s tekanjem naposled prenehala. Ta huda ura je trajala krepko čez eno uro. Šele iz kasnejših pogovorov je Vanči dognal, da se je pokvarila nekakšna vodna *pumpa* in parni stroj menda nekaj časa ni bil pravilno oskrbovan z vodo. Smolčnik je to prepozno opazil, inštrumenti so že kazali kritično pregretje. Če Smolčnik s svojo

prvo pomočjo ne bi pravilno ukrepal, bi se lahko zgodilo marsikaj, kot je bilo slišati iz ust poučenih mož; tudi eksplozija parnega kotla menda ni bila izključena ...

Odtlej je Vanči z zanimanjem opazoval to črno in vročo strojno pošast. Tudi Smolčnik, ki se poprej niti ni zmenil za malega *lerpoba*,¹ je vajencu začel odzdravljati z vljudnim nasmeškom. Najbrž je vedel, kar se vajencu ni niti sanjalo, da je bilo v kritičnem trenutku najpomembnejše imeti stalno pripravljenih nekaj polnih veder te preklete vode.

Vančija napade gobar

Do tovarne je imel Vanči dve uri hoje, zato se je njegov delovni dan začel ob štirih zjutraj. Ko je ob petih zatulila železarniška sirena, je moral biti že na pol poti, zlasti kadar je sam samcat prvi gazil nov sneg. Ob šestih je zatulila tovarniška sirena. Takrat so morali biti delavci že delovno preoblečeni, tako rekoč v nizki preži za delo. Ostanek nekdanje delovne discipline pač.

Po osemurnem delu se je Vanči že dokaj utrujen vračal domov. Ob njegovi poti je bil umetno zasajen smrekov gozd. Bil je tako gost, da v njem ni bilo niti enega samega listavca. Tudi ob najsvetlejšem julijskem dnevu je bil vedno mrakoben, pogrnjen z debelo blazino koprc.² Nekoliko nagnjen v breg je bil tudi po dežju kmalu osušen in kopr suh. Najbrž je bil pred zasaditvijo tam travnik, saj ni bilo starih štorov. Tla so delovala skoraj sterilno; niti suhega dračja niti mravelj niti drugega mrčesa ni bilo. Kot pograbljen v rahel breg naslonjena blazina.

V poletni pripeki je že utrujenega Vančija včasih zamikalo, pa tudi premamilo, da na poti domov za kratek oddih sede na to senčno in mrakobno preprogo. Vedoč, da ga domači čakajo za pomoč pri spravlilu sena ali drugačnih poletnih kmečkih delih, je le za hip zatisnil oči in že ga je včasih zmanjkalo.

Nekega vročega dne je tako zadremal, kar ga zbudi občutek, da se mu nekaj približuje. Komaj se nekoliko predrami, že se tik pred njim pojavi visoka temna postava. Vanči naglo plane na noge in odskoči dva tri korake, a tudi prišlek zarjuje in odskoči nekaj korakov. Hip tišine, ko oba presojata, koga pravzaprav imata pred seboj? Mož je v eni roki nosil košaro, v drugi pohodno palico, zato Vančiju ni bilo treba dolgo ugibati, da gre za nabiralca gozdnih sadežev, čeprav v tem gozdu niso rasle niti gobe niti kakšni drugi sadeži. Mož pa se je v svoji presoji motil. Začel je robantiti in preklinjati, češ da ga *mulc* že ne bo strašil po gozdu in da mu bo že pokazal. Vihtel je svojo palico, hoteč mulca namlatiti, a gibkemu Vančiju se med

gostimi smrekami ni bilo težko izmikati starejšemu, besnečemu in že nekoliko sopihajočemu možaku. Ker mož nikakor ni bil pripravljen prisluhniti pojasnilu, temveč je nenehno nadaljeval s preklinjanjem, z žaljivim zmerjanjem in je navaljeval s svojo palico, hoteč na vsak način mulca namlatiti, je Vančija imelo, da bi ga še bolj razbesnel. Nevarnosti ni bilo, kajti dobro je poznal okolico in bi v vsakem trenutku uspel pobegniti. A nekako je prevladal razum. Čedalje hitreje se je umikal med smrekami, se oddaljeval od moža, ki je naposled le uvidel svoj brezup. Kmalu sta drug drugemu izginila izpred oči, s čimer se je zgodba končala.

¹Izraz je skovan iz nemške zveze 'der Lehrling' = vajenec in 'der Bub' = deček, skupaj torej popačeno kot *lerpob*.

²Suhe smrekove iglice, ki odpadajo z odmrlih smrekovih vej.

Vanči je kasneje v mestu na glavnem trgu včasih srečal tega moža. Namenoma se mu je postavil na pot, preverjajoč, bi mož morda prepoznal mulca. Ni ga. Tako Vančiju spomin na ta dogodek od takrat zvabi le lahen nasmehek.

Velika noč v mojih otroških očeh

Irma Marija Zajc

Ta praznik mi je predstavljal potešitev vseh luštov glede klobas in povojenega (dimljenega) mesa. Pri nas teh dobrot, predvsem klobas, sicer ni primanjkovalo, a so se hranile za delo v poletnem času, za visoke obiske ali pa za kakšen morebitni par, ki bi prišel vabit na ohcet.

Na veliki petek se spomnim mešanja testa za pogačo na roke, nato dišečih šarkeljnov, ki so se spekli. Prvi šarkelj je moral biti vedno namenjen za *k žegnju nesti*, namazan pa je bil le s stepenim jajčkom in žafranom. Rozine niso bile pogosto na razpolago, če pa že, jih nisem smela jemati. Medtem pa so se odvijala dela zunaj hiše. Pospravljali smo vso ropotijo, ki se je nabrala, pometali gorico. Tam, kjer so *kopše*, se je le malo naprej zbiral *librnica* (odvečna krama). Proti večeru pa je začelo dodatno dišati. V velikem loncu so se kuhale klobase in meso. Vonj je dražil nosnice, verjetno še bolj zaradi dejstva, da je bilo vse na ta dan prepovedano jesti, prav tako še na veliko soboto. Ko se je meso hladilo, sem ga

hodila na skrivaj vohat. Mikalo me je, da bi ga košček odtrgala, a bog ne daj, to bi bil velik greh.

Na veliko soboto zjutraj sem vsa vžhičena tekla v Libeliče po *žegnani ogenj*. Mi nismo uporabljali gobe, ampak nekakšen poseben kos lesa. Gospod župnik so na pokopališču izvedli protokol in še preden so rekli zadnji amen, sem že hitela proti domu. Vsa ponosna sem opazovala prižig *librnice* in seveda *špegala* po okoliških kmetijah, če že kje gori. Bila sem pohvaljena, da sem se z ognjem tako hitro vrnila in da se je pri nas najprej pokadilo. Seveda sem že prej opazila pisanke, ki so napolnjevale košarico. Jajčka so teta pobarvali še pred sončnim vzhodom.

Za kosilo je bilo čisto nekaj lahkega in preprostega. Nato so teta prinesli cekar, kupljen na Jožefovem sejmu. Aha, sem si rekla, k *žegnu* bo treba nesti. Prepovedane vonjave so ponovno napolnile nosnice, cekar se je polnil. Pokrili so ga z doma izvezenim belim prtom. K *žegnu* je po navadi nesla mama, večkrat sem jo tudi spremljala. Zvečer sem zaspala vsa srečna in v velikem pričakovanju.

Končno! Velika noč! Za zajtrk smo jedli *žegen*. Kako dobro meso, klobase, hren, pogača in narezana jajca. Nato smo se odpravili k maši. Z Nežko v novih oblekah, jopah, čevljih, za kar je poskrbela mama s svojimi pridnimi in iznajdljivimi rokami. Hoja ni bila lahkotna, saj je bila pot v Libeliče ena sama korenina po gozdu in rosa po travnikih. Maša slovesna, aleluja veličastna.

Končno, sedeli smo pri južini. Pred zaužitjem hrane smo vedno molili, a na ta dan smo pri molitvi vstali, da smo s tem poudarili pomen velikega praznika. Prva jed sta bila seveda *žegen in močka*. Kako dobro, slastno in dosegljivo, seveda s tem mislim klobase. Pri južini se najbolj spomnim priloge k pečenki, džem rdečih črnih. Neverjetno so bile dobre. Želodec je bil že več kot poln, a glej ga šmenta, teta so spekli še biskvit.

Po južini so mi teta rekli, naj grem na *pungrat spajtlat čvešplne*, da bodo *fejst polni*. Sem se pognala skozi vrata, poiskala vsa drevesa in tresla, tresla. Želela sem si močno, da bi jeseni kar v šopih viseli *čvešplni* z vej, da bi teta in stric videla, da sem pridno ubogala.

Napočil je najpomembnejši trenutek, delitev *žegna* po osebah. Že takrat se mi je zdelo, da imamo to navado le pri nas doma. Saj ni važno, bog da smo jo imeli. Stric so razdelili med nas meso, klobase, pisanke in pogačo. Svoj del sem zvezala v nekakšno culico in dala na mizo v *štiblnu*. Končno bom lahko jedla po mili volji in končno se bom klobas najedla. Pa sem bila

kar v *štiblnu* in kar rezala in uživala ... Prišla je sredo, o klobasah ni bilo ne duha ne sluha več. Zvečer pa presenečenje v culici, klobasa se je spet pojavila. Seveda, mama me je poznala in mama je vedela, kaj lahko naredi za še dodatno srečo preživljanja velike noči.

Lepi spomini, lepi običaji. Morda tonejo v pozabo? Ne, vsako leto na veliki petek grem k mami in pečem pogačo v krušni peči. In vedno znova podoživljam otroške dni, ki so mi pustili velik pečat za življenje.

S slovenjgraškimi planinci na Kozari

Mirko Tovšak

Planinsko društvo Slovenj Gradec je letos organiziralo pohod na legendarno Kozaro v Bosni. Ta pohod je bil nadaljevanje lanskoletnega pohoda v osrednjo Bosno, ki ga je organiziral Jovo Đurić, rojen v Bosni in Hercegovini, sedaj živeč v Šentjanžu pri Dravogradu, ki pa je med drugim tudi aktiven planinski vodnik PD Slovenj Gradec.

Lani zaradi poplav v sklopu potovanja po Bosni nismo uspeli izpeljati organiziranega pohoda na Kozaro, zato se je PD Slovenj Gradec odločil, da bo letos organiziral izlet na dan, ko planinsko društvo Klekovača iz Prijedorja tradicionalno pripravlja vsakoletni množični pohod na pogorje Kozare, imenovan "Pozdrav pomladi". Tega pohoda se redno udeležuje okrog 7000 pohodnikov; začne se v zaselku Rakovići, konča pa na Mrakovići, kjer je tudi velik spomenik žrtvam velike nemške ofenzive v drugi svetovni vojni. Ofenziva, imenovana

Zapadna Bosna, je bila v juniju in juliju 1942, ko so Nemci ob pomoči ustaških in četniških enot obkolili področje Kozare in začeli obstreljevanje partizanskih enot ter pobijanje civilnega prebivalstva. Že prvi dan ofenzive so nemške enote likvidirale partizansko bolnišnico in pobile 300 ranjencev. Delu partizanskih enot je kljub temu uspelo prebiti obroč in se skupaj z delom civilnega prebivalstva umakniti s Kozare. Med ofenzivo je padlo 1700 partizanskih borcev, ranjenih jih je bilo 500, pobitih pa 33.398 civilnih prebivalcev s tega območja, med katerimi je bilo celo 11.219 otrok, mlajših od 14 let. 68.000 prebivalcev tega območja je bilo izgnanih v koncentracijska taborišča, veliko pa jih je umrlo tudi v zloglasnem taborišču Jasenovac. Bitka na Kozari je ena izmed največjih tragedij na območju bivše

Pred spomenikom na Mrakovići

Skupna fotografija udeležencev iz Slovenije

Jugoslavije v drugi svetovni vojni in po mednarodnem pravu sodi med genocidna dejanja. Na Mrakovici so po drugi svetovni vojni postavili veličastni spomenik, na katerem je vpisanih 9921 borcev s Kozare.

Nastop folklorne skupine

Med potjo

Tam je tudi velik muzej, v katerem so prikazani vojni zločini, ki so se dogajali na Kozari med 2. svetovno vojno.

V naši skupini nas je bilo 34 udeležencev letošnjega pohoda. Skupino so predstavljali pretežno planinci iz PD Slovenj Gradec, nekaj jih je bilo iz drugih planinskih društev, ki delujejo na območju Koroške, iz mislinjskega planinskega društva pa nas je bilo pet udeležencev.

Zaključek pohoda na Mrakovici je bil v znamenju nastopa folklornih skupin iz okolice Prijedorja, nastopila pa je tudi kočevska folklorna skupina iz Slovenije.

Ob koncu pohoda smo se poslovili od naših planinskih prijateljev iz Bosne, prejeli pa smo tudi posebno priznanje za udeležbo na letošnjem tradicionalnem pohodu na Kozari.

Občina Muta

Mirko Vošner, župan

Foto: Arhiv občine Muta

Občina Muta leži v osrednji Dravski dolini, vpeta med reko Dravo na jugu in slovensko-avstrijsko mejo na severu. Muta je bila že v času Rimljanov poseljeno območje, kar dokazujejo razne najdbe (kovanci) in del rimskega nagrobnika, ki je vžidan v rotundo sv. Janeza Krstnika. Tod mimo je vodila t.i. Via regija kot najbližja povezava med rimskim Petoviem ali Ptujem ter Celovško kotlino. Prvi znani lastniki ozemlja v zgodnjem srednjem veku so bili Breže-Seliški. Okoli leta 1043

Občinska stavba

pa je prešlo ozemlje v last škofije v Bambergu. V 12. stoletju je bil zgrajen grad Muttenberg na Grašinu, ki se prvič omenja leta 1255. Leta 1498 je bil grad opuščen in od leta 1584 v razvalinah. Pod njim je nastala naselbina, ki se leta 1299 prvič omenja kot trg Muttenberch. Okoli leta 1147 se omenja mitninska postaja – mauta, ki je s svojim imenom Mauth tudi dala ime današnji Muti. Mitnino so kot dajatev pobirali ob prehodu deželne meje. V 15. stol se je pobiranje mitnine prestavilo v urad na Zg. Muto.

V začetku 15. stoletja so grad, mitnico in trg sprva imeli v zakupu deželni knezi, kasneje celjski grofje, po letu 1456 so postali lastniki Habsburžani, ki so leta 1510

Mirko Vošner, župan

ruševine gradu skupaj s pristavo na trgu podarili Žigi Dietrichsteinu. Ta je postavil na mesto, kjer je stala graščina mitniškega urada, nov grad Kienhofen. V njem danes v spodnjih prostorih domujeta muzej in knjižnica, v zgornjih pa je sedež občinske uprave občine Muta.

Avguštinsko-eremitski samostan na Muti se omenja že leta 1257 in je deloval vse do razpustitve leta 1785. Menihi eremiti – puščavniki – so sprva živeli od miloščine, kasneje pa so v dar dobili tudi zemljišča, ki so kasneje spadala v sklop samostana. V bivšem samostanu sta sedaj Osnovna šola s prilagojenim programom ter večnamenska dvorana. Ob gradnji novega gasilskega doma za potrebe PGD Muta, okrog leta 1973, tik ob bivšem samostanu, so ob izkopu našli na okostja menihov, t. i. puščavnikov; ena izmed lobanj je shranjena v muzeju na Muti.

Večja naselja občine Muta so Zg. Muta, kjer je občinsko upravno središče, Sp. Muta, ki leži ob izlivu reke Bistrice v Dravo, in naselje Gortina. Po hribovitih predelih Kobanskega se razprostirajo zaselki Pernice, Mlake, Sv. Jernej nad Muto in Sv. Primož nad Muto. Občina Muta ima 3528 prebivalcev, pri čemer se trend

prebivalstva v zadnjih desetih letih žal rahlo zmanjšuje.

Na Muti deluje vrsta javnih zavodov in ustanov, med katerimi sta najpomembnejša OŠ Muta, OŠ Muta – enota s prilagojenim programom, enota Vrtec Muta, Srednja šola Slovenj Gradec in Muta, zasebna Glasbena šola Muta, Knjižnica Radlje ob Dravi, enota Muta, in CUDV Črna na Koroškem, enota VDC Muta. Poleg tega imamo Zdravstveno postajo z zasebno ambulanto splošne medicine ter zobozdravstveno ambulanto in zasebno Veterinarsko ambulanto Golob, d. o. o.

Kovaštvo na Muti

Več kot 440 let tradicije kovaštva na Muti je kraj močno zaznamovalo. V listinah davčnih zaostankov se v zapisu iz leta 1573 omenja plemič Perg, ki je imel dolg na vodnem kladivu. Les na okoliških hriboh, iz katerega so kuhali oglje, ruda, ki so jo kopali na Pohorju, ter vodna sila reke Bistrice, ki je poganjala vodna kladiva – *repače*, so bili ključni pogoji za razvoj kovaštva. Kovačija je bila znana po svoji kakovosti. Delovala je na dveh lokacijah. V bližini izliva Bistrice v Dravo je bil obrat livarne (Rosenhof), kjer so vliвали štedilniške plošče, znane marjacele kotle, topovske krogle idr. Nekaj sto metrov višje pa je bil glavni del objektov kovačije. Veliko število *repačev* je v sklopu kovačije vsak dan udarjalo od zore do mraka. Z modernizacijo so se *repači* počasi umikali modernim kladivom. Zadnji nemški lastnik kovačije, ki jo je kupil leta 1880, je bil Otto Erber. Bil je župan kraja v obdobju 1888–1912, ustanovitelj godbe na pihala ter pobudnik organiziranega gasilstva. Kovačijo je po njegovi smrti prevzela družba Greinitz iz Graza. Šele leta 1934 je tovarno prevzel Slovenec inž. Milko Bremec, ki je bil med drugim solastnik žreškega Uniorja.

Po drugi svetovni vojni se razvoj kovaštva, livarstva ter kovinskopredelovalnih panog razširi. V 70

letih prejšnjega stoletja se tovarna združila s koncernom Gorenje Velenje. Več takratnih TOZD-ov je izdelovalo različne proizvode. Kovaški izdelki, večinoma poljedelsko orodje, so še vedno predstavljali vez s tradicijo (zdaj podjetje Štruc kovačija Muta), pomembno področje sta predstavljali tudi proizvodnja jeklenega granulata (zdaj podjetje Abrasiv Muta) ter proizvodnja male kmetijske mehanizacije MKM (zdaj podjetje Štruc, mala kmetijska mehanizacija). Iz tega časa velja omeniti eno prvih zasebnih podjetij, tj. Hipos Muta, ki so ga postavili domačini, sicer delavci na začasnem delu v Nemčiji. V industrijski coni Muta se je izgradila še tovarna Armature Muta, ki je danes eno vodilnih podjetij za proizvodnjo nerjavnih armatur za kemično, naftno in plinsko industrijo.

Po osamosvojitvi Slovenije ter kasnejši gospodarski krizi in prestrukturiranju ter privatizaciji večjih podjetij lahko zagotovo trdimo, da predstavljata kovaštvo in kovinskopredelovalna industrija še vedno najmočnejšo dejavnost v občini.

Šolstvo na Muti

Pred letom 1899 je na Muti delovala samo nemška šola. Leta 1899 je Ciril Metodova družba odkupila precej razpadlo graščino Kienhofen ter v njej leta 1900 ustanovila prvo slovensko šolo. Po prvi svetovni vojni se je nemška šola poslovenila, obe šoli sta se združili, pouk pa je potekal v bivšem samostanu. Prvi *načelnik* te šole je bil g. Vomer, po katerem je poimenovana ena izmed ulic na Muti.

Znamenitosti

Muzej na Muti je bil ustanovljen leta 1973 v nekdanji graščini Kienhofen, kjer je danes sedež občinske uprave. Hrani kovaško-livarske in gasilske eksponate iz 18. stoletja, fotografije in drugo pisno gradivo. V njem je prikazana več kot 440-letna tradicija kovaštva, livarstva in gasilstva na Muti in tem delu Dravske doline. Zbrana in prikazana je bogata zbirka eksponatov, ki pričajo o trdem in hkrati zanimivem življenju naših prednikov.

Rotunda Svetega Janeza Krstnika

stoji ob izlivu Bistrice v Dravo in je ena izmed najstarejših romanskih cerkva v Sloveniji. Pozornost mimoidočega pritegne s svojo okroglo ladjo in lepo skodlasto streho z nadstrešnim stolpičem. Na svoji poti po Koroški in Štajerski naj bi jo leta 1052 posvetil papež Leon IX. Zgradba v današnji obliki ni nastala hkrati. Njen gradbeni razvoj se je pokazal ob sanacijskih delih leta 1983. Odstranjene so vse prezidave 19. stoletja, stavba pa je zaradi razpok povezana z jekleno vezjo. Na zunanjsčini je rekonstruiran s skodlasto streho pokrit obhod, kakršen je nekaj

obkrožal stavbo. V notranjščino vodi prvotni polkrožni, rahlo podkvasti romanski portal. Tu je z nizkim polkrožnim zidcem, zgrajenim na prvotnih temeljih, označena apsida, ki jo je v 1. pol. 14. stoletja zamenjal tristrano zaključeni zgodnjegotski prezbiterij. Ladjo osvetljuje prvotno polkrožno romansko okno, prezbiterij pa troje gotških. Stene prezbiterija so poslikane v al secco tehniki v dveh pasovih. Slike so v zgodnjegotskem risarskem slogu prve polovice 14. stoletja. Strop je lesen – kaseten, v ladji je strop poslikan s cvetovi pasijonke, imenovane tudi Kristusov cvet. Oltarni nastavek s kipi Janeza Krstnika, Janeza Evangelista, Lovrenca in Štefana je lepo rezbarsko delo iz konca 17. stoletja. Desno od slavaloka visita baročni oljni sliki sv. Jožefa z Jezusom in sv. Lucije z donatorjem v bogatem okvirju. Na zunanjsčini prezbiterija se je ohranila baročna stenska slika obeh Janezov, Krstnika in Evangelista, pod njo pa preprosta puščica za denar. Relief orla na zunanji fasadi, desno od vhoda, je rimski ostanek, ki tudi dokazuje, da stoji rotunda sv. Janeza na kulturnih tleh z več kot tisočletno zgodovino. Poleg rotunde imamo na Muti še sedem cerkva, in sicer cerkev sv. Marjete Antiohijske – župnijska cerkev, cerkev sv. Petra na Ribičju, cerkev sv. Štefana na Gortini, cerkev sv. Simona in Juda Tadeja na Pernicah, cerkev sv. Primoža in Felicijana na Sv. Primožu, cerkev sv. Jerneja na Sv. Jerneju in cerkvico sv. Marije v Bistriškem jarku. Tam stoji tudi Ekološka kapelica sv. Frančiška Asiškega, zgrajena leta 1997. Posvečena je sv. Frančišku Asiškemu, ki varuje in opozarja tamkaj živeče ljudi na jez HE Golica/Koralpe, zgrajen na drugi strani državne meje v Avstriji v kraju Soboth, v katerem je na višini okrog 1000 m nad morjem akumulirano več kot 20 mio. m³ vode in služi za vodno napajanje HE v Labodu.

Sedelnikov slap, ki s svojimi dvajsetimi metri višine sodi med višje v Sloveniji in je najvišji na Kozjaku, je skrit v gozdu le nekaj minut hoje od Ekološke kapele. Nahaja se v Eratovem grabnu in se izliva v Bistrico. Ozko dolino Eratovega grabna seka skoraj navpična, okrog dvajset metrov visoka stena, preko katere pada slap. Ime ima po bližnji kmetiji Sedelnik.

Vodni stolp na Zg. Muti je svojstveni trinadstropni gradbeni objekt okrogle oblike, pokrit s šestkapnico in je edini tovrstni objekt v širši okolici. Zgrajen leta 1927, na katerega otvoritvi je bil slavnostni govornik Prežihov Voranc, stoji na osrednjem trgu in še danes služi kot zbiralnik vode za celotno Zg. Muto, saj so bile prej s pitno vodo v tem delu kraja velike težave.

Grb Občine Muta je simbolično povezan z mitnico, ki se je prvič omenjala na Muti že v 12. stoletju. Rdeč ščit s srebrnim kolesom, ki mu manjka deseto, zgornje napero. Skozi kolo je nataknelo visoko prsekano črno deblo, ki raste iz zelenega *trohriba*. Spodaj iz *trohriba* rasteta dva poganjka, vsak s heraldično rožo ter lipovimi listi. Grb je poznogotskega stila in je sanitske oblike. Simbolično predstavlja dejavnost pobiranja dajatve, mitnine, ki je kraju dala tudi ime.

Društva

V občini deluje več kot štirideset različnih društev, tako na področju kulture in športa kot drugih interesnih dejavnosti. Največja društva so: Društvo invalidov Muta, Društvo Upokojencev Muta, PGD Muta, Pihalni orkester Muta, Kmečka godba Pernice, Lovska družina Muta in Namiznoteniški klub Muta.

Pihalni orkester Muta letos praznuje 120-letnico delovanja. Na pobudo takratnega lastnika kovačije in župana Ota Erberja, ki je pokopan na muškem pokopališču, je bila godba ustanovljena že davnega leta 1895. Tovarniška godba ali kot so ji ljudje pogovorno rekli *Fabriška plehmuzika* je v vseh teh letih napredovala do vrhunskega pihalnega orkestra.

PGD Muta je v letu 2012 praznoval 130 let delovanja. Davnega leta 1882 se prvič omenja trška brizgalna. Lastnik tovarne Erber se je zavzemal za ustanovitev organizirane požarne brambe. Društvo je kljub slabim časom, predvsem po 1. in med 2. svetovno vojno, uspelo preživeti in zadnja desetletja samo še napreduje v razvoju in organiziranosti.

Kmečka godba Pernice je praznovala 110 let delovanja v letu 2013 in s svojim ustvarjanjem prispeva neizmeren pečat razvoja in povezovanja glasbenikov na podeželju.

Znani občani

Slikar samouk, naivec Anton Repnik letos praznuje 80 let. V svojih delih upodablja predvsem življenje preprostega človeka. Očetu uspešno sledi tudi slikar Janez Repnik.

Akademski slikar Darko Lesjak nadvse uspešno deluje in ustvarja že več kot dve desetletji v Münchnu na Bavarskem in je v tem času tako v tujini kot seveda v rodni Sloveniji izpeljal vrsto odmevnih razstav. Zadnja od njih je bila v Muzeju novejših zgodovine v Ljubljani ob 100-letnici začetka prve svetovne vojne.

Med naše slikarje uvrščamo tudi prof. Karla Pečka, ki je kratek čas živel in delal na Muti oz. kot sam pravi v Bistriškem jarku.

Na področju gospodarskega in družbenega razvoja Mute velja izpostaviti Hrabra Strdina, ki je s svojim delom

zagotovo vtisnil pečat razvoju kraja, zaradi česar je postal tudi častni občan občine Muta.

Seveda pa pri tem ne smemo pozabiti številnih drugih osebnosti Mute na področju kulture, športa, gospodarstva, znanosti idr., ki jih ni malo. Ne nazadnje velja v razvoju Mute izpostaviti številne pridne in marljive delavke in delavce, ki so desetletja gradili in ustvarjali razvoj tega kraja, pa seveda številne kmete, ki vzorno ravnaajo s svojo zemljo, gozdom in posestvom nasploh, marljive učitelje in vzgojitelje na šolskem področju in še bi lahko našteval. Brez vseh teh ljudi Muta ne bi imela takšne podobe, kot jo ima. Zato sem kot župan občine Muta ponosen na zgodovino in pomnike tega kraja ter hkrati v okviru svojih pristojnosti in kompetenc odgovoren za naš nadaljnji razvoj.

Rotunda

Panorama Mute

"Pešcem varna in prijazna občina"

Priznanja se veselimo v Mislinji

Marijan Križaj

V marcu smo v Mislinji s ponosom visoko dvignili priznanje "Pešcem varna in prijazna občina". Strokovna komisija, ki je ocenjevala prijave lokalnih skupnosti, je sklenila, da se to priznanje v **kategoriji manjših občin** v letu 2015 podeli Občini Mislinja. Pohvalno je ocenila več ukrepov za varnost pešcev, izvedenih v letih 2010–2014. Navedla je štiri infrastrukturne ukrepe v vrednosti približno 350.000 EUR lastnih sredstev, katerih izvedba je bila razpršena po različnih delih občine. Med drugimi rešitvami smo poskrbeli za varnost pešcev s "kolesarsko pešpotjo", ki

Milan Hliš - Kičo, predsednik SPV Mislinja, ob sprejemu priznanja ne kaže zaman nasmejanega obraza.

je namenjena tako vsakodnevni opravi kot tudi rekreaciji in popoldanskim aktivnostim. Člani komisije so ob ogledu ugodno ocenili tudi dodatno ureditev šolske poti s pločnikom v bližini šole, oznake s stopnjami,

dvignjenim platojem s prehodom za pešce in izvedbo polkrožnega obračanja šolskega avtobusa. Tudi mnenja Policijske postaje Slovenj Gradec, da v občini od leta 1995 do 2014 med pešci ni bilo smrtnih žrtve, niso zanemarili.

Naj pripišem, da so se letošnjega priznanja naziva "pešcem varna in prijazna občina" v kategoriji srednjih občin veselili v Občini Škofja Loka, v kategoriji mestnih občin pa v Mestni občini Maribor. V lepi družini smo se znašli, kajne?

Priznanje nas seveda obvezuje, da bomo za večjo varnost pešcev na javnih cestah poskrbeli še z novimi ukrepi. Ker skozi občino poteka tudi državna cesta kot glavna cesta skozi naselje, bo treba zagotoviti še večjo varnost pešcev po hoji po Mislinjskem klancu. Prizadevanja za prehod za pešce v Gornjem Doliču že leta letijo na gluha ušesa. Svet za preventive in varnost v prometu Občine Mislinja bo zato za dobro predstavitev in opis skrbel še naprej, saj je nosilec vseh skrbi občine pri zagotavljanju varnosti njenih prebivalcev.